

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelminowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 498 A

Poznań, sobota dnia 26 października 1929

Rok XXIV

Renesans

Obecny okres historii stoi pod znakiem niespokojnego szukania dróg. Zachwiały się dogmaty polityczne, społeczne, gospodarcze. Europa stała się wielką areną konferencji, zjazdów, narad, targów i targów. Narody spoglądają na to wszystko z wewnętrznym lękiem i troską. Wypatrują owoców, owej gorączkowej ruchliwości — ile razy napróżno! Stwierdzają, że cały splot wielkich zagadnień przechodzi niezauważony z komisji do komisji.

Dawno nie był świat świadkiem takich krańców, jak obecnie. Jeden tylko widnieje ośrodek równowagi. Jest nim niezaprzeczenie Kościół katolicki. Gdy wielka schizma wschodnia się rozpada, a wszystko to, co wyrosło z reformacji Lutera rozpaczliwie, a bezskutecznie szuka jakiejś takiej wspólnoty, Kościół katolicki skupiony, wpatrzony w swoje wielkie posłannictwo wchodzi z rozmachem w nowy okres dziejów.

Renesans potęgi Kościoła jest widoczny. Obecny papież Pius XI jest jakoby syntezą ostatnich wielkich Namiestników Chrystusowych: nieugiętego Piusa IX, społecznego Leona XIII, pobożnego Piusa X i spragnionego pokoju Benedykta XV. Rzucił hasło pokoju i zaczął wkoło siebie tworzyć wielkie czyny pokoju. Powstały nowe placówki dyplomatyczne przy Stolicy Świętej, dawne zostały wciągnięte w ruch twórczości. Wysłanicy papiescy czuwają w każdej niemal stolicy nad rozwojem spraw Kościoła. Liczne traktaty i konkordaty stworzyły właściwe warunki dla życia katolickiego. Koroną tej pracy około dzieł pokoju jest układ laterański, pozwalający milionom Włochów kochać bez tragicznych nieraz konfliktów swoje państwo, a dający Kościołowi możliwość swobodnego na nich wpływu duszpasterskiego.

Pokojowy podbój świata przez Kościół dla Chrystusa - Króla wzmaga się potężnie.

Czuąc się na siłach, podniósł Kościół bezwzględna walkę z rozpanoszoną masonerją. W atmosferze pokoju z wszystkimi twórczymi czynnikami narodów, a walki z podziemną, rozkładową masonerją rosną, dojrzewają i zaczynają już odrzucać plony dwa zagadnienia, dające się najkrócej określić jako: misja zewnętrzna i wewnętrzna. — Niezwykłą falą posuwa się naprzód ruch misyjny i zagarnia ogromne dziedziny dla Królestwa Chrystusowego. Co raz to nowe siły wprzęgają się do wielkiej jego działalności. Zrozumiał naraz jej znaczenie świat naukowy, chociażby z niej korzystał polityczny, — zatrzwożony prądami wolnościowymi, ogarniającymi ludy „barbarzyńskie”. — garnącymi jej nowoczesną cywilizacją falami radja, skrzydłami samolotów i wszystkimi swemi zdobyczami.

W tym rozpędzie naprzód nie zapomina Kościół o rezerwach, etapach i zasobach we właściwych dawnych swoich siedzibach.

Na ustach wszystkich ludzi myślących pojawia się często akcja katolicka, hasło rzucone przez Piusa XI. Pod nim rozpoczęła się mobilizacja czynnych sił katolickich, wychowywanie ich w poczuciu odpowiedzialności za losy Kró-

Powiat poznański wobec wyborów do sejmików

W sprawie przygotowań obozu narodowego do wyborów sejmikowych w województwie poznańskim otrzymujemy wiadomości z szeregu powiatów, iż podjęto wysiłki w celu wzięcia czynnego udziału w wyborach, przede wszystkim przez zorganizowane wystąpienie przy układaniu list wyborczych, a także przez składanie list własnych.

Poniżej podajemy odezwę Komitetu Wyborczego Narodowego Koła Gospodarczego na pow. poznański:

Wyborcy!

Na dzień 8. grudnia r. b. zostały wyznaczone wybory do sejmików powiatowych w województwie poznańskim. — Dotychczas obóz narodowy nie występował przy wyborach sejmikowych, jako zorganizowana narodowa całość. Doświadczenia lat ostatnich przekonały nas jednak, że te grupy polityczne, które na wsi zyskały sobie wpływy przez politykę klasową i niezdrowe obietnice oraz demagogiczną agitację, żadnej korzyści wsi nie przyniosły. Widzimy natomiast, jak coraz większe są nakładane przez poszczególne sejmiki ciężary podatkowe, jak rozrzucone nieraz gospodaruje się pieniądzem publicznym, to też uznaliśmy za konieczne, by te czynniki narodowe i gospodarcze, które dotychczas przez brak łączności i zorganizowania nie miały głosu i wpływu na bieg życia sejmikowego, obecnie w akcji wyborczej czynnie wystąpiły.

Nie możemy także nie podnieść, że w wielu powiatach czynnik niezależny i obywatelski zostaje spychany na plan drugi, a natomiast pragnie dojść do głosu ci ludzie, których jedyną mądrością jest służalczość. I tym także tendencjom musimy się przeciwstawić w sposób jasny i stanowczy.

Samorząd jest i pozostanie szkołą obywatelskiego wychowania. Jak nie powinno być w samorządzie miejsca na pretargi partyjne, tak również samorząd musi być wyrazem wolnej niez-

ależnej myśli obywatelskiej i dobrą szkołą w pracy publicznej dla młodszych pokoleń.

W tej myśli zawiązaliśmy w dniu 25 b. m. Komitet Wyborczy Narodowego Koła Gospodarczego na powiat poznański. Komitet nasz wystawi w poszczególnych okręgach listy własne pod swą nazwą. Od kandydatów, którzy staną na czołowych miejscach weźmiemy zobowiązanie, iż należeć będą w przyszłym sejmiku do Narodowego Klubu Gospodarczego.

W ten sposób akcja, tak szczęśliwie zapoczątkowana przy ostatnich wyborach do rad miejskich, znajdzie swe uzupełnienie przez zorganizowaną pracę wyborczą obozu narodowego, której uwieńczeniem będzie stworzenie w nowoobranym sejmiku narodowych klubów gospodarczych.

**Za Komitet Narodowego Koła Gospodarczego na powiat poznański
Wydział Wykonawczy Komitetu:**

(—) Aleksander Jordan z Chomeć. Jan Kulakowski ze Swarzędza. Józef Krauze z Czerwonaka. Dr. Czesław Meissner z Koziegłów. Andrzej Mizerka z Zabikowa. Władysław Nowak z Trzebawia. Zygmunt Pluciński z Lusówka. Jan Piechowiak z Lusówka. Aleksander Weyhan ze Stęszewa. Aleksander Wolski z Pobiedzisk. Franciszek Sauszek z Czerwonaka. Stanisław Szmigiel z Koziegłów.

Biuro Komitetu mieścić się będzie w lokalu Stronnictwa Narodowego, przy ul. Św. Marcin 65, wejście z podwórza na lewo, telefon 19-49. Posiedzenie pełnego Komitetu odbędzie się w poniedziałek, dnia 28. b. m. o godz. 6. popoł. w sali Stronnictwa Narodowego przy ul. Św. Marcin 65, wejście z podwórza na prawo. Instytucje i osoby, które pragną zgłosić akces do pracy Komitetu proszone są o przybycie na zebranie poniedziałkowe.

Aresztowanie członków ukraińskiej organizacji wojskowej

Warszawa, 26. 10. (Tel. wł.) Policja aresztowała wczoraj znowu we Lwowie 4 członków ukraińskiej organizacji wojskowej, którzy brali czynny udział w organizowaniu zamachów bombowych we Lwowie. Aresztowano Olę Wołoszczakównę, studentkę filozofii uniwersytetu lwowskiego, która wespół z aresztowanym poprzednio Jarosławem Ogródnikiem śledziła komisarza policji politycznej Przedunyszyna. Aresztowany Roman Moskowicz piastował stanowisko kierownika technicznego referatu bojowego, prowadzonego przez Popagjuka. Każdy

plan zamachu, opracowany przez Popagjuka przygotowany został przez Moskowicza, który był studentem weterynarii. Eljasz Jurak, rolnik z Kut koło Kosowa na Pokuciu brał udział w napadzie na urząd pocztowy we Lwowie przy ul. Głębokiej. Razem z niejakim Miroszem pełnił rolę kurjera dostarczając terrorystom ukraińskim na Pokuciu rozkazów ze Lwowa. Wreszcie Jan Korol, uczeń drukarski, brał także udział w napadzie na pocztę. Był kurjerem, rozwożącym druki na Pokuciu i Wołyniu

leństwa Chrystusowego i gotowości do apostolstwa świeckiego. Zaczyna się coraz lepiej orientować w akcji katolickiej starsze pokolenie, z zapalem garnie się do niej — niby do własnej domeny — młodzież wszystkich stanów.

Jałowe idee przewrotu zasychać będą coraz więcej, bo młodzież akademicka naszej doby odwróciła się od nich i stanęła silnie na zdrowym gruncie zasad religijnych i narodowych. Wolno ufać i wierzyć, że i dla Polski zbliża się zmierzch chorobowego okresu, że do głosu i władzy dochodzi powoli, ale nieodparcie nowe pokolenie.

Rozumie ono potrzebę harmonii ży-

dzie się dzień katolicki, tego roku szósty z rzędu, a hasłem jego jest: misja wewnętrzna.

W Poznaniu i na prowincji krzają się tysiące ludzi ofiarnych, zapalonych i dzielnych dla sprawy katolickiej. Zdobywają dla niej nowych pracowników, gromadzą zasoby materialne, rozumiejąc dobrze, że sprawą spraw jest Królestwo Chrystusowe, oraz, że, służąc jemu, umocnią także, rozszerzą potęgę oraz wpływ narodu i państwa.

Święto młodzieży akademickiej

Uniwersytet poznański i młodzież akademicka naszego miasta święcić będą jutro wielką uroczystość. Odbędzie się mianowicie poświęcenie nowego, wspaniałego domu akademickiego przy Walach Leszczyńskiego, który wzniesiony został wspólnym wysiłkiem społeczeństwa, młodzieży akademickiej i władz.

Oddanie do użytku młodzieży nowego domu, mogącego dać pomieszczenie paruset studentom, stanowi ważny moment w rozwoju tej strażnicy i krzewicielki kultury polskiej, jaką jest na zachodnich naszych rubieżach wszechnica poznańska. Trudności materialne, na które napotykali dotychczas młodzi ludzie, pragnący poświęcić się studjum, w dużym stopniu opóźniały proces formowania się warstwy inteligencji zawodowej, która w województwach zachodnich — z powodu specjalnych doniedawna warunków ich bytowania społeczno-politycznego — jest jeszcze zaledwie liczną w stosunku do rzeczywistych ich potrzeb. Z drugiej strony naskutek borykania się z nędzą niejednym młodym człowiekiem o wybitnych zdolnościach naukowych musiał rezygnować z kontynuowania studjów, przez co rozwój kultury i nauki polskiej ponosił poważny uszczerbek.

Otwarte gościnnie podwoje nowego domu akademickiego dadzą przytułek licznym rzeszom tych głodujących często adeptów wiedzy — i w dużej mierze przyczynią się do zdjęcia z ich bark troski o podstawy bytu materialnego. Reszty dokonają „Bratnie Pomoc” — organizacje samopomocy akademickiej, które w ostatnich czasach, pod kierownictwem młodzieży narodowej, rozwijają się coraz lepiej, rozszerzając coraz bardziej swój zakres działalności.

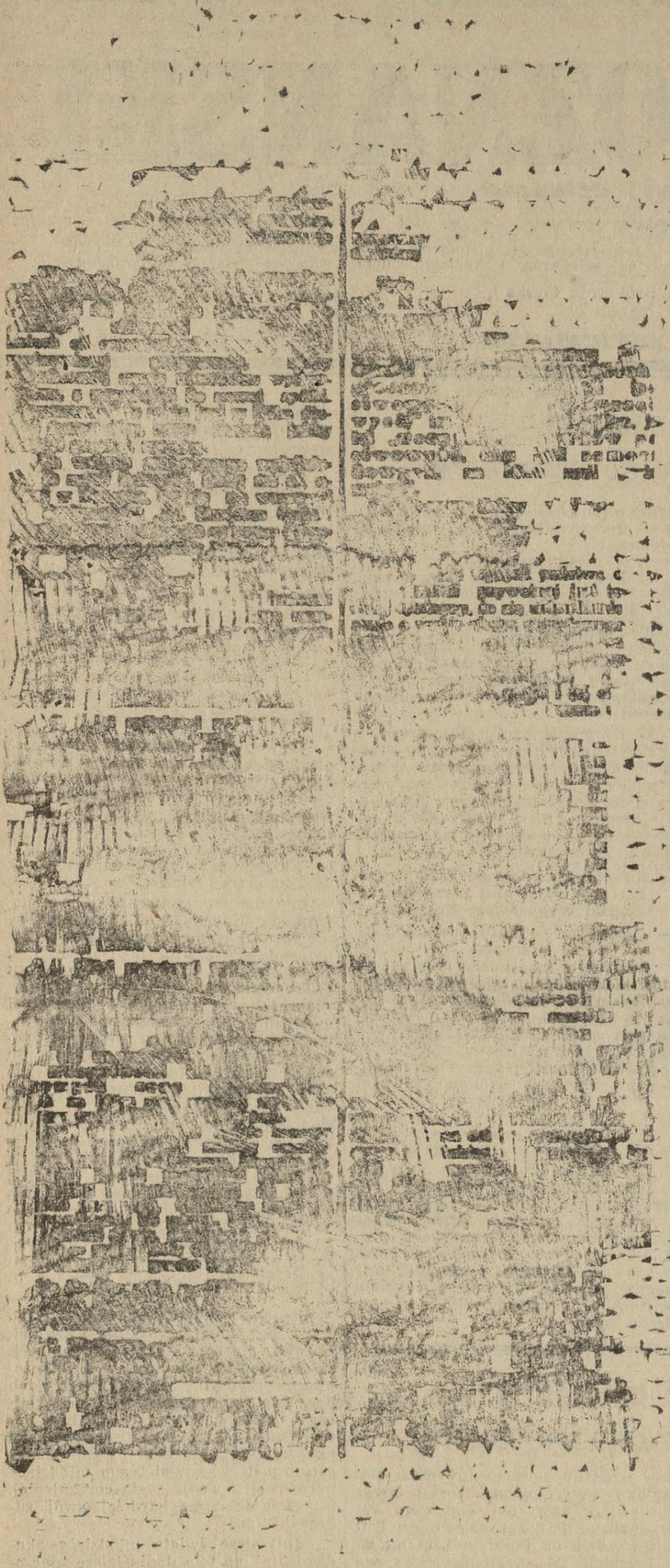
Jutrzejsze święto młodzieży akademickiej ma tem donioślejsze znaczenie, że młodzież ta w ogromnej większości stanowi element zdrowy moralnie i ideowo — element, odporny zarówno na prądy wywrotowe, jak i na demoralizację, szerzoną zgóry. Dowiodły tego liczne wybory, przeprowadzane w organizacjach akademickich, z których młodzież narodowa wychodziła zawsze zwycięsko — dowiodły tego tłumne wystąpienia młodzieży akademickiej w obronie idealów religijnych i narodowych, których świadkami byliśmy w ostatnich czasach. Młode pokolenie, jak świadczą wynurzenia jego przywódców i rezolucje, uchwalane na różnych zjazdach (ostatnio np. na zjeździe Związku Polskich Korporacji Akademickich, pragnie być pionierem odrodzenia moralnego i społeczno-politycznego — pragnie podjąć walkę z tem wszystkim, co tamuje pochod Polski w drodze do jej wielkości i potęgi.

To też społeczeństwo ziem zachodnich łączy się ze swoją młodzieżą w uczuciu radości z powodu święta, którym będzie poświęcenie nowego domu akademickiego w Poznaniu — ufne, że młodzież ta nie zawiedzie pokładanych w niej nadziei.

cia jednostki oraz życia publicznego z zasadami wiecznymi. Za głosem Namiestnika Chrystusowego pracują miliony młodych na świecie nad wyrobieniem wewnętrznym, aby w zbroi nieugiętości i prawości stanąć pod godłami Chrystusowemi.

W Polsce wreszcie także praca. Nie w ostatnich szeregach postępuje Wielkopolska. Wyrastają z dnia na dzień stowarzyszenia, przyłączają się do swoich związków. Liczba biorących czynny udział w akcji katolickiej przekroczyła dawno sto tysięcy.

W święto Chrystusa - Króla jest przegląd sił; jako mobilizacja próbna, odbę-

Polska, Mała Ententa i Czesi

Nagłówek niniejszego artykułu powinien właściwie brzmieć: Czesi, Mała Ententa i Polska, bo nie chodzi w nim o sprecyzowanie stosunku Polski do związku państw Małej Ententy, czy specjalnie Czechów, lecz odwrotnie o stosunek opinii politycznej czechosłowackiej do orientacji związkowej i do Polski. Stosunek ten ulegał w ciągu ostatnich jedenastu lat licznym zmianom, które nie dotyczyły wprawdzie spraw zasadniczych, ale w szczególności sięgały nieraz dość głęboko. Głównie wypada to powiedzieć o nastrojach w łonie samej Małej Ententy, niemniej jednak można twierdzenie to zastosować też do Czech.

Już w mowie z dnia 6 lutego 1924 roku oświadczył oficjalny kierownik czechosłowackiej polityki zagranicznej: — Współpraca Polski, Czechosłowacji i Małej Ententy jest pożądaną i celową. Szczerze sobie tego życzę. Lecz oznaczało się to i zawsze będzie się oznaczało formułą: Polska i Mała Ententa. Nie

przeszkadza przecież wcale, jeśli swe zapatrywania na wspólne interesy uzgodnią najpierw poszczególne państwa, wchodzące tu w rachubę, a więc Polska i Czechosłowacja, Rumunia i Polski. Polska i Jugosławia itp., a uregulowanie stosunków do reszty państw pozostawiają na przyszłość. Zgodnie z dotychczasowymi intencjami z obu stron zarówno Polski jak i Małej Ententy, nie rozchodziło się tu nigdy o jakieś wyolbrzymione kombinacje terytorjalne lub bloki sojusznicze, lecz tylko o rzeczową, na realnych interesach opierającą się ugodę. To właśnie znalazło wyraz w dewizie: Polska i Mała Ententa.

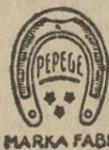
Od ogłoszenia tych zdań upłynęło więcej, jak pięć lat. Czas ten nie pozostał bez wpływu na ukształtowanie się w opinii i polskich sferach politycznych nieco odmiennego sądu o formach, lub rozmiarach zbliżenia z Polską. Uwydatnia się to nie tylko w oświadczeniach publicznych oficjalnego świata dyplomatycznego, lecz także w łonie ar-

PIĘKNE z POŻYTECZNYM

ŁĄCZA W SOBIE

BUTY ŚNIEGOWCE KALOSZE

«PEPEGE»

MARKA FABR.

«PEPEGE»

P. W. 6 028-P. 588

tykułów prasowych. Społeczeństwo czechosłowackie urobiło sobie stopniowo nowy, ściślejszy i bliższy stosunek do spraw polskich, którymi w okresie ostatniego pięciolecia interesuje się coraz żywiej i do których odnosi się ze wzrastającym przywiązaniem. Coraz częściej widzimy na łamach prasy czechosłowackiej głosy, świadczące o konieczności bardziej serdecznego kontaktu polsko-czechosłowackiego, który uważa się obecnie w Czechosłowacji za pierwszorzędną postulat chwili i nieodzowny warunek normalnego rozwoju w przyszłości. Ciekawym jest, że właśnie szeroka opinia czechosłowacka podkreśla przy każdej sposobności swe zrozumienie dla systematycznej współpracy z Polską, której znaczenie ogólnie - państwowe znacznie się podniosło od czasu tegorocznych zjazdów i wspólnych narad w Poznaniu.

Teraz, gdy minister Zaleski wyjechał do Bukaresztu i gdy równocześnie wyjaśniają się warunki przyszłego współdziałania na odcinku polsko-jugosłowiańskim przybiera zagadnienie powyższe w Czechosłowacji nowe, konkretniejsze kształty. Na zewnątrz wyraża się to w skrupulatnym przytaczaniu z dzienników poznańskich i warszawskich każdego poważniejszego głosu, w którym przejawia się szczerą chęć nawiązywania praktycznych węzłów przyjaźni polsko-czechosłowackiej i wyraźną skłonność do większego jeszcze zbliżenia z Małą Ententą.

Nieprzychylnie od czasu do czasu odzawania się takich dzienników, jak „Słowo” wileńskie, przyjmowane jest w Czechosłowacji i Jugosławii jako przejaw odosobnionej orientacji politycznej. Na ogół jednak Praga, Berno, Bratysława, Białogród i Zagrzeb chętnie witają w prasie polskiej wszelkie oznaki zainteresowania się widokami wspólnego frontu z państwami Małej Ententy. Sprzyja temu zresztą naturalny rozwój myśli koalicyjnej w Małej Entencie. Ta ostatnia powstała pierwotnie jako związek obrony przeciw ewentualnym zamachom na traktaty pokojowe, lecz z biegiem czasu przybrała głębsze znaczenie, jako skoordynowanie wspólnych wysiłków gospodarczych. W tym stadium rozwoju jej czołowi przedstawiciele nie znieśliby, gdyby Polska miała pozostać poza obrębem tej ekonomicznej jednności. Bez względu na szczegóły, w jakich ułoży się polityczny stosunek Polski do Małej Ententy, przeważna większość dzienników czechosłowackich i jugosłowiańskich uważa, że na gruncie gospodarczym zaciśnięcie kontaktu jest nie tylko pożądanym, ale wprost koniecznym.

Bardzo znamienitym dowodem intensywnego zajmowania się w Czechosłowacji tym wzajemnym zbliżeniem jest zarządzenie, na mocy którego we wszystkich szkołach Czechosłowacji odbędą się dnia 26 października masowe odczyty nie tylko o Czechosłowacji, lecz także o Jugosławii, Rumunii i Polsce.

Dorocznym zwyczajem w dzień święta narodowego 28 października nie odbywa się w czechosłowackich szkołach zwykła nauka, natomiast całe rano poświęcone bywa wykładom okolicznościowym o czechosłowackich dążeniach wolnościowych, ich ostatecznym urzeczywistnieniu i widokach na przyszłość. W tym roku temat tych manifestacyjnych odczytów rozszerzono na Małą Ententę i na Polskę. Wiedząc o znaczeniu, jakie Czesi oddawna przykładają do szkolnictwa i wychowania młodzieży, objaw ten posiada doniosłą wagę. Ministerstwo oświaty publicznej zadokumentowało w ten sposób najwymowniej, że oficjalne koła życzą sobie wyraźnie, by młode pokolenie było już w szkole i na drodze urzędowej, zachęcane do śledzenia, rozumienia i odpowiedniego oceniania współpracy z państwami Małej Ententy i Polską. Czy nie jest to najuroczystsze potwierdzenie i jednocześnie zmanifestowanie tego, co wyżej powiedziałem o pogłębianiu czechosłowackich skłonności do sojuszu z Polską i jej ściślejszego związania z Małą Ententą?

V. Dresler.

Oczyszczanie N. P. R. z „sanatorów”

Donieśliśmy, że poseł N. P. R., p. Mańkowski musiał z powodu układów z „sanacją” poza plecami władz organizacyjnych złożyć mandat. Z tej samej przyczyny prezes zarządu wojewódzkiego, p. Kosowski, został zawieszony w swych czynnościach. P. Kosowski został już przedtem usunięty z redakcji „Prawdy”.

Przed utworzeniem nowego gabinetu we Francji

Paryż, 26. 10. (Radjo wł.) Prezydent republiki Doumergue zaproponował prezesowi stronnictwa radykalnych socjalistów, Daladierowi utworzenie gabinetu. Daladier zastrzegł sobie ostateczną decyzję do godziny 3-ej dn. 26. X., poczem wyjechał natychmiast na kończący się zjazd radykałów w Reims. Misja Daladiera jest mocno skomplikowana. Chodzi przede wszystkim o zjednanie sobie socjalistów, których komitet centralny obradować będzie dzisiaj. W każdym razie przesilenie przeciągnie się co najmniej do poniedziałku. Punkt ciężkości sytuacji leży w odpowiedzi socjalistów na propozycję Daladiera. Briand jest ciągle kandydatem na przyszłego ministra spraw zagranicznych.

Japoński biały bez naturalny zapach kwitnącego bzu PERFUMY, WODY KWIAKOWE, PUDER, MYDŁO
J. SZACH - WARSZAWA

T. 857

Po podpisaniu traktatu polsko-rumuńskiego

Przemówienie min. Mironescu i odpowiedź min. Zaleskiego

Bukarszt, 26. 10. (PAT). Na o-biedzie wydanym w min. spraw za-granicznych na cześć ministra Zale-skiego minister Mironescu wygłosił przemówienie, z którego podajemy ustęp najistotniejszy:

„Dzielo sprawiedliwości, usankcjo-nowane przez istniejące międzynarodowe traktaty, stanowi jedyną możli-wą podstawę pokoju, a nienaruszal-ność tych traktatów jest nieodzownym warunkiem spokoju w świecie. Ożywieni tym samym ideałem po-ępu i zdążając do tych samych ce-lów politycznych, Polska i Rumunja będą zawsze wspólnie pracowały nad zbliżeniem narodów i wzmocnieniem pokoju. Ażeby móc zawsze pracować nad tem wzniosłem i owocnem dzie-łem winne oba narody pomnażać nie-ustannie łączące je węzły przyjaźni w celu przekształcenia ich sojuszu na ścisły i nierozdzielny związek obu naszych narodów. Zmierzając do te-go celu rozwinęliśmy nasze stosunki intelektualne, które ułatwia pokrew-ność naszych cywilizacji. Ostatnio podkreślił zblizenie gospodarcze, zawierając prowizoryczne układy han-dlowe, które zostaną niebawem u-sankcjonowane i rozszerzone przez traktat handlowy.

W dniu dzisiejszym dołączyliśmy nowe ogniwo do naszego sojuszu pod-pisując pakt rozjemczy. Będziemy w dalszym ciągu szli tą drogą w celu sta-

lego wzmocnienia węzłów przyjaźni i sojuszu, które łączą nas z Polską.

Ożywiony temi uczuciami, wznoszę do głębokiego braterstwa naszych Rzeczypospolitej i składam najgorętsze życzenia pomyślności dla Polski i szczęścia dla Waszej Ekszellen-cji“.

Minister Zaleski odpowiadając, po-wiedział m. i.:

„Traktat rozjemczy, który podpisa-liśmy przed chwilą, nie dodaje nicze-go do głębokiego braterstwa naszych stosunków, wierzę bowiem, że nigdy nie będziemy potrzebowali odwoły-wać się do rozjemstwa; widzę w nim jednak i witam wroczystą manifesta-cję solidarności, która niejednokrot-nie wśród szczęśliwej współpracy u-wieczniła nasze wspólne wysiłki. Ta solidarność właśnie i ta harmonja za-wierają w sobie pokojową formułę naszej przyjaźni i naszego sojuszu o-bronnego. Ona to przyczynia się naj-potężniej do zabezpieczenia w tej części świata dobrodziejstw pokoju. Z uczuciem tego pragnienia, ażeby nasze dwa narody, ożywione temi za-sadami, zdążyły ku przeznaczeniu pełnemu szczęścia, wnoszę kielich na pomyślność Wielkiej Rumunji, naszej sojuszniczki i przyjaciółki za zdrowie J. K. M. króla Michała, dostojnej ro-dziny królewskiej, wysokiej Regencji, rządu rumuńskiego, jak również za szczęście osobiste Waszej Ekscelen-cji“.

Niemieckie związki odwetowe domagają się t. zw. „korytarza pomorskiego“

Berlin, 26. 10. (PAT). Niemiec-kie związki ojczyźniane na zebraniu manifestacyjnym w Düsseldorfie u-chwalily rezolucję, wzywającą rząd, aby w swoich wystąpieniach mocno akcentował żądanie zwrotu obszarów, odstąpionych przez Niemcy na pod-stawie traktatów pokojowych a prze-dewszystkiem zwrotu t. zw. korytarza pomorskiego. Następnie rezolucja do-maga się gospodarczego i kulturalne-go popierania mniejszości niemieckiej

do czasu odzyskania odstąpionych obszarów. Rząd niemiecki, jak głosi rezolucja, winien domagać się za-latwienia sprawy zagłębia Saary w myśl żądań niemieckich i nie zgodzić się na żadne inne jej rozwiązanie. (Oczywiście tego rodzaju nastroje od-wetowe nie przyczyniają się do polep-szenia stosunków polsko-niemieckich wobec wznovionych rokowań handlo-wych — przyp. „Kurjera Poz.“)

Po zamachu na ks. Humberta

Ks. Humbert wyjechał z Brukseli

Bruksela, 25. 10. (Radio). Wło-ski następca tronu książę Umberto opuścił Brukselę. Dostojnego gościa zęgnęła belgijska para królewska wraz z otoczeniem i ministrowie w o-

toczeniu wyższych urzędników pań-stwowych. Wzdłuż ulic i dworca u-tworzone były szpalery przez szkoły i liczne organizacje.

Zemania de Rosa

Bruksela, 25. 10. (PAT) De Rosa, sprawca zamachu na ks. Humberta, ponownie przesłuchiwany, oświadczył, że działał na własną rękę po przestu-dowaniu w dziennikach programu pobytu księcia w Brukseli oraz planu miasta. De Rosa zaznaczył, że nie miał zamiaru uciekać, poświęcił bo-wiem swoje życie, narażając się na to, że zostanie na miejscu zabity. Gdy ujrzał księcia, skoczył ku niemu i strzelił, wznosząc okrzyk: „niech ży-je Matteotti“.

„Indendance Belge“ donosi, że obok zamachowca de Rosa znalazł się niejaki Pasquali, który zobaczywszy, że de Rosa kieruje broń przeciwko księciu, rzucił się na niego, usiłując wyrwać mu rewolwer. Tłum i policja sądząc, iż jest on współnikiem zama-chowca, rzuciła się na nich obydwóch. Pasquali został silnie poturbowany. Dopiero po przeprowadzeniu śledztwa okazało się, iż nie ma on nic wspól-nego z zamachowcem.

Telegram Prezydenta Rzeczypospolitej do króla włoskiego

Warszawa, 26. 10. (PAT). W związku z nieudalym zamachem na następcę tronu włoskiego ks. Hum-berta, P. Prezydent Rzeczypospolitej wystosował do króla włoskiego nastę-pującą depezę:

„Żywo przejęty wiadomością o nie-

bezpieczeństwie, na jakie był wysta-wiony Jego Królewska Wysokość Książę Piemontu, spieszę wyrazić Waszej Królewskiej Mości szczerą ra-dosć z powodu szczęśliwego ocalenia przed zbrodniczym zamachem“.

Dodatki do poborów wyższych sędow-ników

Warszawa, 26. 10. (PAT) Dn. 25 bm. popoł. odbyło się posiedzenie Ra-dy Min., na którym zatwierdzony został szereg spraw personalnych, oraz prze-prowadzona została dyskusja nad opracowanymi przez rząd projektami ustawodawczymi. Rada Min. uchwa-liła przyznać dodatki funkcyjne do poborów dla niektórych kategorii sęd-ziów, zajmujących kierownicze sta-nowiska w sądownictwie.

Odezwa do emigrantów rosyjskich

Moskwa, 26. 10. (AW.). Donoszą tu, iż w okręgu Chajjaru opubliko-wana została odezwa generała Chor-

wata, który wzywa wszystkich emi-grantów rosyjskich, przeciwników bolszewizmu do wzięcia udziału w walce. Jako punkt zborny odezwa wy-znacza okręg stacji Mandżurja.

Walki w Mandżurji

London, 26. 10. (AW.). Z Char-bina donoszą, iż na przejeździe nr. 88 na koleji wschodnio-chińskiej wojska chińskie stoczyły krwawą walkę z od-działami armji czerwonej. Po stronie chińskiej walczył oddział emigrantów rosyjskich pod dowództwem Książę-wa. Są zabici i ranni. Komunikacja telefoniczna i telegraficzna w tych o-kolicach została przerwana.

Sejm zwołany na 31 października

Zapowiedź zwołania Sejmu wy-wołała w szerokich kołach społe-czeństwa zrozumiałe ożywienie ze względu na wewnętrzną sytuację polityczną w kraju. Pismo nasze informować będzie swych czytelnik-ów o zaszych wydarzeniach dwa razy dziennie. Prosimy dlatego o natychmiastowe zamówienie „Kur-jera Poznańskiego“ na listopad (albo na listopad i grudzień razem), by nie utracić ani jednego wydania i być poinformowanym o położeniu politycznym od samego początku.

Również prosimy o poinformo-wanie znajomych i krewnych o sprawności i dokładności dzienni-karskiej pisma naszego, za co z pe-wnością będą wdzięczni.

Siódma rocznica marszu na Rzym

W siódmą rocznicę marszu Mussoli-niego z karnymi zastępami faszystów na Rzym, która to rocznicę święcą Wło-chy w dn. 27 b. m. — uczi tutajsza gru-pa faszystowska i kolonja włoska w Poz-naniu w niedzielę, 27 b. m., nabożeń-stwem w kościele O.O. Franciszkanów, odprawionem o godz. 10.45 na intencję poległych w walce o Włochy narodowe.

O godz. 11.45 odbędzie się uroczyste zebranie kolonji włoskiej w sali przy ul. Młyńskiej 2, II. ptr., na które zaprasza się wszystkich przyjaciół Włoch fasz-ystowskich. Kolonja włoska w Poznaniu pragnęłaby, aby uroczystość ta stała się jednocześnie manifestacją przyjaźni polsko - włoskiej. Zamiar ten niewątpli-wie się uda, bo społeczeństwo polskie u-mie oceniać zdobycze faszystwu i Mus-soliniego, którego przyjaźni dla naszego kraju jest ogólnie znana.

Zarząd poznańskiego Kola Fasz-ystowskiego stanowią obecnie pp.: Ange-lo Musumeci, Massimo L. Danni oraz dr. Antonio Stefanini.

Echo zabójstwa w Buku

W uwagach przed kilku dniami, w których prostowaliśmy kłamstwa „Ga-zety Zachodniej“ w obronie zabójcy Judka w Buku, pisaliśmy na końcu:

„Dziwnie brzmi wiadomość organu „sanacyjnego“, że „sędzia śledczy usta-lił niezbicie, że p. Judek strzelał w o-bronie swego życia“. Czy sędzia śledczy miałby się — zwierzać organowi „sa-nacyjnemu“?“

Na zapytanie z kół Czytelników stwierdzamy, że ironiczna ta uwaga by-ła oczywiście skierowana pod adresem „Gazety Zachodniej“, kwestjonując prawdziwość tego jej twierdzenia, jak wszystkich innych, zawartych w jej artykule.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZY-POSPOLITEJ POLSKIEJ.

Kurs złotego. Dziś rano notowane kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,90 2/5 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 mkn. w dewizach — 212,68 zł, gotówką — 212,26 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 173,50 zł, gotówką — 173,16 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 26 października 1929.
Dzisiejsze zebranie giełdowe miało prze-bieg spokojny i kursy pozostały prawie bez zmiany.

Na rynku pap. procent. poszukiwano nadal 5 proc. poz. konwers. po 50 proc., za mniejsze ilości płacono 49,50 proc., 8 proc. listy dolarowe poszukiwano po 91,50 proc., 4 proc. listy zast. konwert. handlowano w transakcjach po 40,50 proc., odławano natomiast 6 proc. listy żytnie po 23,50. Za mniejszą ilość premj. dolarowych płacono 64,— bez notowania, również bez potowa-nia pozostała 4 proc. poz. inwestycyjna po 116,50 w oddaniu.

Z akcji bankowych wzgl. przemysło-wych poszukiwano Bank Polski po 165—166,— lecz bez obrotów, do notowania do-szło jedynie Herzfeldem po 44,— w place-niu. Mniejsze ilości Cegielskiego handlo-wano po 52,75 bez notowania kursu.

Cedula urzędowa z 26 października 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 50% +
3% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt. 91,50% P.
4% listy zastaw. konw. Pozn. Ziem. Kred. 40,50% +
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 23,50 O.
Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Herzfeld-Viktorius I em. zł. 44,— P.
Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 26 października 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol. St. Zjedn. tr. 8,90 1/4 sp. 8,92 1/4 kup. 8,88 1/4

Dewizy:

	trans.	przed.	kup.
Holandja	369 48	360 59	368 59
London	048 4 1/4	048 59	048 98
Nowy Jork	008 8 1/4	008 9 1/4	008 8 1/4
Paryż	035 11	035 20	035 02
Szwajcaria	172 75	173 18	172 92
Wiedeń	125 90	125 61	124 99
Włochy	046 78	046 84	046 62

Papiery państwowe i obligacje:

4% poz. inwest.	100,00	116 25	117 25
5% poz. premj. dol.	000,00	00,00	064,00
5% poz. konw.	000,00	000,00	050,50

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	000,00—120,00
Bank Polski	000,00—164 50
Bank Zachodni	000,00—070,00
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Lilpop	000,00—027 75
Modrzewów	018 75—019,00
Ostrowieckie zakłady	000,00—083,00
Parowozy	000,00—024,00
Starachowice	020 25—02 50
Haberbusch	000,00—100,00

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg

reszta za 100 kg

Berlin dnia 26 października 1929

Pszenica march od st. zał	226,00—228,00
76-77 kg. przeciętnej jakości	226,00—228,00
Tendencja mocniejsza	
Zyto march od st. zał	171,00—176,00
72 kg. przeciętnej jakości	171,00—176,00
Tendencja mocniejsza	
Jęczmień browarny	195,00—215,00
Jęczmień past. i przemysł.	172,00—188,00
Tendencja spokojna	
Owies march od st. zał	164,00—174,00
Maka psz. nra	27,50—38,00
Tendencja stała	
Maka żytnia	22,75—25,90
Tendencja nieco mocniejsza	
Ospa pszenna	11,00—11 50
Ospa żytnia	9,50—10,10
Tendencja słabsza	
Groch victoria	38,00—40,00
Groch dr. jad.	28,00—31,00
Groch past.	21,00—22,00
Makuchy rzepakowe	18,50—19,00
Makuchy mlane	23,90—24,00
Wyłki suche	09,20—10,20
Srut Soja	18,60—19,00
Platki ziemniaczane	15,00—15,50

Notowania złoteń w Berlinie

z dnia 26 października 1929.

Wypłaty na Warszawę: 46,80—47,00

Noty wielkie: 46,725—47,125

Kosmiga

**Czekolada
Konfekty
Kakao**

Pw 6206-47.318

Przy dolegliwościach w trawieniu najnaturalniejszym, a zatem najodpowiedniejszym domowym środkiem leczniczym jest

Karlsbadzka Woda Mineralna

Wasz lekarz potwierdzi to zdanie. Wszystkie składy wód mineralnych zaopatrzone są w oryginalną wodę Karlsbadzką ze znakiem ochronnym.

Niepokojąca pogłoska

P. Szwalbe ma zostać komisarzem rządowym Syndykatu polskich eksporterów bydła i trzody — Zaniepokojenie w sferach rolniczych

Warszawa, 26. 10. (AW.). W kołach zbliżonych do sfer miarodajnych rozszalała się pogłoska, iż b. naczelnik wydziału aprowizacyjnego M. S. W., p. Szwalbe powołany ma być na stanowisko komisarza rządowego syndykatu polskich eksporterów trzody i bydła. W sferach rolniczych wiadomość ta wzbudziła żywe zaniepokojenie, gdyż panuje tam przekonanie, iż kontrola wykonywana przez Min. Przemysłu i Handlu oraz Państwowy

Institut Eksportowy nad działalnością syndykatu polskich eksporterów trzody i bydła jest dostateczna, a wobec tego zbędne jest tworzenie specjalnego stanowiska komisarza. Wiadomość ta budzi wśród sfer rolniczych tem większe zastrzeżenia, iż komisarzem tym ma zostać p. Szwalbe, któremu sfery rolnicze przypisują w znacznym stopniu wywołanie obecnego kryzysu w rolnictwie.

Memorjał Komitetu Narodowego

Francuski Komitet Narodowy wręczył Prezydentowi Republiki protest przeciw polityce ustępstw na rzecz Niemiec

Paryż, 26. 10. (PAT.). Komitet Narodowy w sprawie ewakuacji Nadrenji, któremu przewodniczy general Mordacq, wręczył Prezydentowi Republiki memorjał, w którym zwraca uwagę na to, że Izba Deputowanych na posiedzeniu w dniu 22 października jasno postawiła sprawę, zaznaczając swój protest przeciwko polityce ustępstw, która kompromituje równowagę finansową oraz bezpieczeństwo narodu francuskiego i przyszłość pokoju. Zważywszy, że nowe ustępstwa, poczynione Niemcom w sprawie długów niemieckich, doprowadziły ich należności do śmiesznej sumy, komitet zwraca uwagę prezydenta Republiki

na jasno wyrażoną wolę narodu francuskiego nie przyjęcia rządu, który nie chciałby uszanować najświętszych praw narodu francuskiego, okupionych tyłu zgłiszczami i krwią przelaną. Komitet wyraża nadzieję i pełne zaufanie do Prezydenta Republiki, że zleci on utworzenie rządu tylko takiemu ugrupowaniu, które przyjmie na siebie zobowiązanie stosowania bez żadnego wahania Traktatu Wersalskiego. Gdyby narady prowadzone obecnie okazały się bezskuteczne, komitet prosi i żąda, ażeby Prezydent rozwiązał parlament i zaapelował do narodu.

Panika na giełdzie nowojorskiej

Straty dochodzą do 8 miliardów dolarów. Bank Federalny nie podwyższył jeszcze stopy dyskontowej

Nowy Jork, 26. 10. (AW.). Panika na giełdzie nowojorskiej przybiera wprost katastrofalne rozmiary. Baissa przerodziła się w krach, którego nie notowano od wielu lat. Ogółem na giełdzie dokonano transakcji na 12 886 000 akcji. Straty poniesione na giełdzie ocenianją na 6 do 8 miliardów dolarów. Mimo niewątpliwie bar-

dzo groźnego położenia Bank Federalny narazie nie podwyższył stopy dyskontowej. Na skutek krachu szeregu banków stanął w obliczu ruiny. W kołach finansowych zapewniają jednak, iż dotychczas żadna instytucja bankowa nie jest aż tak zagrożona, aby miała ogłosić upadłość.

Tajne składy broni

Berlin, 26. 10. (AW.). W powiecie hanowerskim i Schleswigu koło Itzehoe wykryto tajne składy broni mieszczące kilkanaście karabinów maszynowych, kilkadziesiąt ręcznych i kilkadziesiąt skrzyń z amunicją. Mieszkańcy u których znaleziono broń, należą do organizacji nacjonalistycznych.

Nowy kierownik PAT

Warszawa, 26. 10. (Tell wł.). Stanowisko kierownika PAT w miejsce p. Góreckiego ma objąć major Roman Starzyński dotychczasowy szef działu organizacyjnego M. S. Wojsk. Major Starzyński jest bratem nowo mianowanego wice-ministra skarbu Stefana Starzyńskiego. (w.)

„Związek Miast” a oferta Harrimana

Warszawa, 26. 10. (AW.). Dnia 30 bm. odbędzie się posiedzenie komitetu wykonawczego zarządu „Związku Miast polskich”, na którym to posiedzeniu rozpatrywana będzie ponownie sprawa oferty elektryfikacyjnej Harrimana oraz projekt memorja-

lu, któryby w tej sprawie został złożony rządowi w imieniu Związku Miast.

Jak osiągnąć prawidłową cerę?

W poprzednim artykule wskazałem na nowoczesny kierunek indywidualnego pielęgnowania urody, ujęty w godną uznania ścisłość naukową, przez lekarsko-kosmetyczną wytwórnię „Miraculum”. Dziś zaopczę kilka uwag z popularno-naukowych broszurek, załączonych do każdego preparatu „Miraculum”, odnośnie do przeobrażenia tłustej cery, skłonnej do wargów, porów i polysku — w prawidłową. Autor tych broszur ostrzega przede wszystkim w wypadkach tłustej cery przed posługiwaniem się wszelakimi kremami, mydlami i pudrami uniwersalnymi. Zaznacza również, iż nawet ozywce kremy („Oxa” i „Mira”) z przepisów Dra Lustra nie nadają się do tłustej cery. Radzi natomiast splókiwać twarz często gorącą wodą, myć ją wyłącznie proszkiem marmurowym „Miraculum”, napażać nad parą, wycierać rozczynem wody borowej pół na pół ze spirytusem, pudrować odtłuszczającym pudrem higienicznym Dra Lustra, a przeciw łuszczeniu się i celem ozywienia jej poleca jedynie: ozywce „Mleczko-Lityne” Dra Lustra, zamiast kremu.

Tw 502 Dr. Z. B.

KTO KUPUJE TOWARY ZAGRANICZNE, ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM POLSKIM!

PIXAVON dla włosów

Największe dobrodziejstwo, jakie możecie okazać Waszym włosom

na zasadzie doświadczeń naukowych

O tranzyt graniczny

Warszawa, 26. 10. (AW.). Dnia 27 b. m. wyjeżdża do Bukaresztu jako pełnomocnik rządu polskiego zastępca dyr. departamentu eksploatacyjnego Min. Komunikacji p. Moskwa, celem podpisania umów kolejowych o uprzywilejowanym tranzycie granicznym między Polską, Rumunją i Czechosłowacją.

Nowoczesny sposób czernienia brwi i rzęs.

Każdemu wiadomo, że brew nadaje twarzy wyraz, podkreśla niejako piękność kobiety, a rzęsy długie, o jedwabistym połysku, przyczyniają się do podniesienia uroku młodości. Należy zatem dbać o wygląd brwi i rzęs, zwłaszcza w wypadkach, kiedy naturze trzeba sztucznie dopomóc. Dziś kiedy kultura piękna tak jest rozwinięta, trzeba to robić starannie, odpowiednimi środkami, unikając przesady. Dotychczas będące w użyciu tłuste ołówki do brwi, często chybają celu z dwóch przyczyn: 1. Nie każda pani potrafi umiejętnie ołówkiem brwi poprawić. 2. Nałożona na brwi lub rzęsy tłusta farba zdradza momentalnie sztuczny zabieg kosmetyczny. Powody te skłoniły firmę Leichner do sporządzenia nowego preparatu w postaci płynnego tuszu pod nazwą Cosmétique Lipide nr. 196, wyrabianego we wszystkich kolorach włosów. Jest to płyn o nadzwyczaj przyjemnym zapachu, bardzo celowy i prosty w użyciu. Pędzelkiem, umocznym w płynie, pociąga się lekko po brwiach, formując je estetycznie i największy nawet znawca nie odgadnie, czy to natura sama tak piękne łuki brwi stworzyła, czy też bardzo subtelnie je uzupełniono. Płyn ten nadaje się również do przyciemniania rzęs. Brev przyciemniona tuszem płynnym nie ściera się tak łatwo, a rzęsy nie robią wrażenia przyklepionych, tylko naturalnie zabarwionych. Płyn ten jest zupełnie nieszkodliwy dla oka i nie powoduje łzawienia, jak inne preparaty, które zawierają mydło i t. p. Aby uprzystępnić użycie ołówków do brwi, firma Leichner wprowadziła na rynek ołówek kosmetyczny (niełusty) w oprawie drzewnej, pod nazwą ołówki dermatograficzne nr. 46, we wszystkich kolorach. Mają one tę zaletę, że można je, jak ołówki do pisania temperować, a temsamem ostrym końcem wyścielić brew zupełnie niewidocznie.

Tw 494

Moje Bizuterje.

Mam ślicznych pereł równy rząd
W usteczkach jak korale:
Używam ŻAKA „HEZADONT”
ELIKSIR, PASTĘ stale...

Pw 5771-Z 708

COGNAC
Monnet
NAJLEPSZY FRANCUSKI

Po codziennej pracy jak i po sporcie lub podróży odczuwa nawet najzdrowszy człowiek kąpiel z domieszką „CHRISTOL” jako nadzwyczajne odświeżenie.

Do nabycia we wszystkich aptekach drogerjach i składach aptecznych.

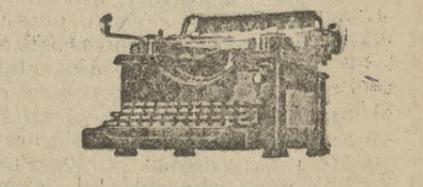
Mentolo
używają miliony

do jest on najskuteczniejszym środkiem domowym do nacierania i pielęgnowania

Niemasz lepszego
ZEGARA i BUDZIKA
nad wyrób marki
Hanburg-Amerika

Tw 870

NAJBARDZIEJ UDOSKONALONA
AMERYKAŃSKA
MASZYNA DO PISANIA

ROYAL

TRADE MARK ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC.

Upoważnione przedstawicielstwo:
Przygodzki i Hampel
Poznań, Sewer, Mielżyńskiego 21.
Tel. 21-24.

Tw 4088

ANTIBIADENTOSAN

SP. z O.O. WARSZAWA

PASTA BIELI CZYSZCI CHRONI OD ZEPŚUCIA DO ZEBÓW

O „dom własny“

Referat na zebraniu „Starego Przemysłu w Poznaniu“

W wczorajszym piątek odbyło się na sali Cechu budowniczych poznańskich zwyczajne miesięczne posiedzenie Towarzystwa Przemysłowego („Stary Przemysł“). Obrady zajął prezes Tow. p. inż. H. Grzeszkowiak. Po odczytaniu protokołu przez sekretarza p. Chojnackiego, przystąpiono do porządku dziennego.

Pierwszym punktem obrad był referat b. posła p. Józefa Kaweckiego na temat „O budowie domków mieszkalnych“. Prelegent na samym wstępie poddał krytyce socjalistyczną politykę budowlaną, której celem jest budowa domów koszarowych, aby w ten sposób móc wpływać na te masy, któreby ewentualnie w tych domach zamieszkały. Akcja budowy domków własnych, zainicjowana przez Stron. Narodowe, w innym całkiem idzie kierunku. Zasadnicza różnica jest w tem, że spółdzielnia „Dom własny“ buduje domki oddzielne, dostosowane do potrzeb, życiowych, z własnym kawałkiem ziemi uprawnej i w ten właśnie sposób chce się wychować obywatela wolnego i niezależnego. Akcja socjalistyczna, jak widzimy, idzie w kierunku zdobycia wpływu na masy, podczas gdy akcja narodowa, zmierza do usamodzielnienia obywatela.

Po takim wstępie referent przyszedł do sedna rzeczy. W tej chwili kwestja mieszkaniowa w Polsce stała się jednym z najpierwszych problemów, które tamują życie i rozwój państwa. 15 proc. mieszkańców w miastach zamieszkuje w jednej izdebce po pięć i więcej osób. Polska potrzebuje w tej chwili dwa miliony izb, których budowa potrwałaby 20 lat, budując 100 tys. izb rocznie. W samym tylko Poznaniu potrzeba ośm tys. izb, mimo iż w ciągu ostatnich dziesięciu lat magistrat pobudował tysiące mieszkań. W Wielkopolsce mimo wszystko nie jest jeszcze tak źle, jak w innych dzielnicach.

Wobec takiego stanu rzeczy trzeba znaleźć jakiś sposób, aby wybrnąć z tej trudnej sytuacji. Praktyka wykazała, że w budowie nowych domów absolutnie nie można liczyć na pomoc rządową. Jest ona co najwyżej niewystarczająca przy dzisiejszym zapotrzebowaniu mieszkań. Poza to w ubolewaniu trzeba stwierdzić fakt, że cały szereg instytucji społecznych trzyma w rękach ogromne kapitały, które się użytkuje na inne, mniej ważne cele. Jedyne więc wyjściem z sytuacji pozostałaby inicjatywa prywatna. Przedewszystkiem należy przyjść z pomocą robotnikom, którzy najbardziej odczuwają głód mieszkaniowy.

Przed zorganizowaniem spółdzielni „Dom własny“ z inicjatywy Stron. Narodowego wyjechała z Poznania większa wycieczka do Środy, gdzie właśnie akcja budowy własnych domków zaczęła się już realizować. Kiedy zauważono roześmiane i uszczęśliwione twarze właścicieli skromnych, lecz wygodnych mieszkań, przekonali się wycieczkowicze, że budowa domków z inicjatywy prywatnej najwięcej się opłaca i jest dostępna dla każdego. Zorganizowano więc zaraz w Poznaniu spółdzielnię pod nazwą „Dom własny“. Inicjatywa ta wyszła z wydziału robotniczego przy Stron. Narodowym. W myśl statutu do spółdzielni mogą należeć wszyscy, a więc robotnicy, urzędnicy państwowi i komunalni. Udziały zakupuje się po 100 zł, — wpisowe 5 zł.

Z kredytów rządowych, któremi rozdziela Bank Gospodarstwa Krajowego, Poznań otrzyma 4 milj. zł na rozbudowę. Zwróciła się spółdzielnia do magistratu z prośbą o pożyczkę, na co się zgodzono. Lecz gdy przyszło do pobrania pieniędzy, okazało się, że ich... niema. Wobec tego postanowiono własnymi siłami realizować plan działania. W pierwszych dniach zgłosił się cały szereg osób ze swoimi oszczędnościami i w ten sposób zdołano stworzyć jakiś taki kapitał. Poza tem na skutek prośby zarządu spółdzielni, otrzymano kilka poważnych pożyczek z różnych instytucji. Magistrat wydzielił na peryferjach miasta tereny do rozbudowy, które po długich i trudnych staraniach zdołano zakupić w liczbie 75 parcel za 90 tysięcy zł.

Bilans spółdzielni przedstawia się następująco: za udziały 10 tys. 330 zł, na budowę domków — 55 tys. 359 zł, na parcele — 76 tys. i kilka set zł. Z takim kapitałem można było przystąpić już do pracy. Ogłoszono konkurs na budowę. Na pięć ofert pierwszeń-

stwo otrzymał inż. Brzeziński, jako najtańszy ze wszystkich.

Każda parcela posiada 500 mtr. — Domy buduje systemem bliźniaczym. Połowa domu mieści: na parterze dwa mieszkania, łazienka, ustęp, sionka, kuchnia, weranda, piwnica; na górze pokoiki i góra do bielizny. Taka połowa domu kosztuje 15 tys. zł, a na własność przechodzi po spłaceniu kosztów. Przedtem właścicielem jest spółdzielnia. Spłata sięga do 25 lat. W tej chwili rozpoczęto już budowę fundamentów pod 12 domów czyli pod 24 mieszkania. Za półtora tygodnia fundamenty te będą już gotowe.

W niedzielę, 27 bm. odbędzie się przy szosie warszawskiej uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego.

Referat nagrodzono burzliwymi oklaskami. Przed otwarciem dyskusji dyr. Pawłowski zakomunikował, że Związek Pracodawców ofiarował do dyspozycji spółdzielni 10 tys. zł. Nad referatem wywijała się poważna dyskusja; przemawiali pp.: radca Berkan, Krzyżagórski, Grzeszkowiak i inni.

W dalszym ciągu obrad załatwiono cały szereg spraw organizacyjnych, poczem zebranie zamknięto. (tr.)

Po wyborach częściowych do Senatu

Paryż, w październiku.

Wynik częściowych wyborów do Senatu nie przyniósł właściwie prawie żadnych zmian w jego łonie. Radykali zdobyli 9 nowych miejsc, a socjaliści 1. Unja Republikańska natomiast straciła 7 mandatów. Należy jednak pamiętać, iż jakkolwiek w Senacie zawsze przeważał żywioł radykalny, to radykalizm jego jest innego pokroju, aniżeli w Izbie. Odnacza się charakterem znacznie umiarkowańszym, a zatem mniej skłonny do nierozważnych porywów. Orientacja polityczna Senatu, pomimo lekkiego przechylenia się w stronę centrum lewicowego, nie ulegnie więc zmianie. Przeważa większość nowych senatorów należy zresztą do powtórnie obranych.

Radykali, którzy spodziewali się znacznie poważniejszego wzmocnienia, nie chcą uznać, iż „status quo“ zostało właściwie utrzymane. Włożywszy też powiększające okulary, opiewają na swój sposób to „wielkie zwycięstwo“, utrzymując, iż wobec niego „partja radykalna pozostaje właściwą osią polityki w kraju. Ponieważ zaś stronnictwo narodowe straciło w osobie p. François Marsal, byłego ministra, bardzo wpływowego i energicznego senatora, przeto „Ere Nouvelle“ triumfuje na całej linii. Dziwić się temu nie można, gdyż to właśnie p. Marsal spowodował w Senacie w 1925 r., upadek gabinetu p. Herriot'a. Lewica mu oczywiście tego darować nie może, ale dzięki tej interwencji Francja została ocalona od bankructwa, gdyż konsekwencją kroku p. Marsal było utworzenie gabinetu p. Poincaré'go.

Wybory do Senatu odznaczają się wszakże jednym wielkim zwycięstwem, narodowym, mianowicie porażką autonomizmu alzackiego w osobie jego szefa, ks. Haegy. Zwolennicy tego ruchu antypatriotycznego byli przekonani, że zdobędzie on mandat przy pierwszym głosowaniu. Cała prasa autonomistyczna prowadziła zjadłą kampanję wyborczą. Na księdza Haegy głosowali separatysty, komuniści i wolnomyśliciele jakkolwiek ten aljans był surowo potępiony przez arcybiskupa Rucha ze Strasburga. Znaczenie ks. Haegy i jego autonomistycznej działalności byłoby niezawodnie wzrosło, gdyby dostał się on do Senatu. Na gruncie parlamentarnym nie omieszkałby on prowadzić swej kampanji i rozwijać różnych wpływów.

Konkurentem ks. Haegy był p. Pflieger, katolik narodowy. On to został wybrany, co prawda przy pomocy głosów socjalistycznych. Socjaliści na gruncie alzackim działają i reagują na zagadnienia pierwszorzędnej dla kraju wagi inaczej, niż socjaliści w reszcie Francji. Podczas bowiem, kiedy w Alzacji dali obecnie dowód zrozumienia interesów narodowych, jak to czynią socjaliści angielscy, czy niemieccy, to gdzieindziej pracują przeciwko interesom narodowym.

Wiadomość o porażce ks. Haegy przyjęto w Kolmarze „Marsyljanką“, a z głęboką radością w całym kraju. Lecz cytadela autonomizmu nie została wskutek tego podminowana. Niemniej jednak ucierpiał wysoce „prestige“ duchowego jego szefa, o którym ostatnio pisała „Germania“ berlińska, iż był właściwie Alzacji „kró-

lem bez korony i prawdziwym biskupem“!

Niektórzy dopatrują się w triumfie konkurenta ks. Haegy upadek tego ruchu antynarodowego. Jest to może wyraz zbyt optymistycznych uczuć. Prawda, że żywioły narodowe w Alzacji organizują się coraz silniej, celem paraliżowania akcji autonomizmu, podsycanej przez Berlin, ale z dnia na dzień zatrzymać jej, ani wykorzenić z umysłów nie można. Załamanie się jednak kandydatury ks. Haegy może stanowić punkt zwrotny w ruchu autonomistycznym.

Irena Briares.

Dyrektorzy socjalistycznej spółdzielni pod kluczem

Kosztowna „reprezentacja interesów proletariatu“ — w knajpach

W kołach socjalistycznych w Warszawie wielką konsternację wywołało aresztowanie dwóch dyrektorów Spółdzielni Automobilistów założonej przy związku klasowym szoferów — Edwarda Zawadzkiego i Dolińskiego, wybitnych działaczy z P. P. S. Spółdzielnia założona została przed kilkoma laty dla eksploatacji garażów i warsztatów samochodowych ze śmieszny kapitałem 1.200 zł. Tym małym kapitałem dyrektorzy spółdzielni potrafili tak sprawnie „obracać“, że w pierwszym już roku działalności narobili 47 tys. zł deficytu. ujawnionego przy sporządzaniu bilansu. Sumę tę wstawiono do „kosztów reprezentacyjnych. Wykryte przy rewizji dokumenty wykazały rachunki restauracyjne w barach i knajpach warszawskich jako wydatki na tę „reprezentację“.

Ponieważ komisja rewizyjna nie zgodziła się na zatuzowanie sprawy, wdał się w nią prokurator i sędzia śledczy, który po przeprowadzeniu dochodzenia obu dyrektorów osadził w więzieniu śledczym.

Doliński i Zawadzki byli głównymi kierownikami niedawnego strajku szoferów taksówkowych. Zawadzki poza tem był wybitną figurą — sekretarzem komitetu centralnego P. P. S. i przed rozłamem miał specjalną misję „zlikwidowania wpływu jaworowszczyków“ (t. j. B. B. S-u).

W tym celu został przez władze centralne partji delegowany do zarządu kasy chorych i na radnego miasta. Na terenie tym Zawadzki występował jako mały zaufania C. K. W. przeciw O. K. R. warszawskiemu, kontrolując i szachując występy „jaworowszczyków“. Był on jednym z tych, którzy przed rozłamem piętnowali „pijaństwa jaworowszczyków“. Skończyło się na tem, że Zawadzki taktyką swoją przyspieszył rozłam i sam dostał się do kozy.

Cała ta sprawa jest przemilczana nawet przez B. B. S., która na terenie związku szoferów nie przeprowadzała rozgrywki z „cekwistami“. Mówią na mieście, że przyczyną tej dyrekcji jest udział w aferze i ludzi z B. B. S.

Zapamiętaj, że

kino „STYLOWE“

wyświetla program w niedziele i święta

już od godz. 3-iej,

przyczem na seans ten obowiązują specjalnie

niskie ceny wstępu,

bpw 64/45

Sesja budżetowa Sejmu

W związku ze zwołaniem Sejmu i Senatu na dzień 31 października przypomnieć należy treść ust. 2-go art. 25 konstytucji w brzmieniu ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku:

Sejm winien być zwołany na pierwsze posiedzenie w trzeci wtorek po dniu wyborów i corocznie najpóźniej w październiku na sesję zwyczajną.

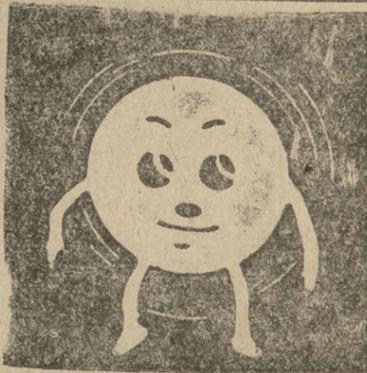
W świetle tego przepisu dzień 31 października jest ostatnim, w którym według konstytucji odbyć się może bez uchybienia prawnego pierwsze posiedzenie Sejmu, zwołanego na sesję zwyczajną.

Otwarta w październiku sesja nie może być zamknięta od chwili wniesienia projektu budżetu (co powinno nastąpić najpóźniej także w dniu 31 października, bo na 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku budżetowego) do chwili uchwalenia budżetu, względnie w ciągu następujących 5 miesięcy, jeżeli ciała ustawodawcze nie uchwalą budżetu przed upływem tego terminu.

Rozumie się, że w trakcie sesji zwyczajnej zwołanej w zasadzie na 5 miesięcy, z końcem października izby ustawodawcze poza budżetem i uchwaleniem dorocznego poboru rekruta mogą zajmować się wszelkimi bieżącymi sprawami.

Wypadek na polowaniu

Warszawa, 26. 10. (Tel. wł.) W majątku Sucynim w powiecie starogardzkim dyrektor departamentu ministerjum spraw zagranicznych Rzeszy niemieckiej p. Diltay podczas polowania na jelenie, urządzanego w majątku swej teściowej Albrechtowej potknął się o wystający pień i upadając spowodował wystrzał z dubeltówki. Kula przebiła Diltayowi płuca i serce na wylot, tak że padł na miejscu trupem. (w.)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Ostatnia deska ratunku

Z działalności naszego lombardu miejskiego — Co zastawiają i najchętniej kupują na licytacjach?

Licytacja w lombardzie miejskim trwała od 10 do 19 bm. W tym czasie sprzedano 510 zastawów za około 22 tys. zł., a mianowicie od nr. 74240 do 82100. Na krótko przed licytacją, lokale lombardu przepełnione były stale zastawcami, którzy w ostatniej jeszcze chwili nie chcąc się na zawsze rozstać z drogiemi często pamiątkami, usiłowali uzyskać prolongaty, względnie — wykupywali. Personel lombardu miał w tym okresie bardzo dużo pracy często nawet do późnego wieczora, załatwiając niejednokrotnie dzień do 900 osób.

Zastawcy rekrutowali się jak zwykle ze sfer zubożalej inteligencji i robotniczych, a nabywcy byli to przeważnie handlarze, którzy na niedoli biednych robili doskonałe interesy. Wszystkie prawie zastawione przedmioty poszły po stosunkowo niewygórowanych cenach.

Mimo, że przy szacowaniu przedmiotów zachowuje się dużą ostrożność, nieuniknione są jednak w czasie licytacji nieraz oczywiście tylko nikłe straty. Osiągnięte nadwyżki przepałych zastawów, lombard wypłacać

będzie od 15 listopada począwszy stosownie do przepisów przez miesiąc.

Licytowane, a nie zakupione przedmioty, sprzedaje lombard obecnie z wolnej ręki; zatem można nabyć okazjnie po przystępnej cenie takie rzeczy jak aparat do masowania, szafkę, lustro stojące, instrumenty muzyczne itd. Zwracało uwagę przy ostatniej licytacji, że mimo zbliżających się mrozów poszło sporo piaszczów zimowych, które z chęcią nabywano po niskiej cenie. Świadczy to wymownie o wzrastającym zubożeniu, gdyż wielu nawet nie posiada tyle gotówki, by opłacić nikłą należność za prolongatę.

W sierpniu przyjęto 2801 zastawów, za które lombard płacił 131662 zł, a wykupiono względnie prolongowano w tym czasie 1855 zastawów w kwocie 93535 zł. Najwięcej zastawia się odzież i materiałów, dalej jest sporo zegarów, gramofonów, maszyn do szycia, szaf, srebro, złoto, perły i inne kosztowności.

Przyszła licytacja obejmie ze względu na zimę i panujące w tym okresie bezrobocie znacznie więcej zastawów. (z)

Niema nadużycia

Czy komornik może doręczyć list prywatny?

W art. pt. „Czy nie nadużycie“ do nosiliśmy w nr. 492 naszego pisma o wypadku doręczenia przez komornika sądowego pisma prywatnego, w którym pewien administrator domu wzywa lokatora do wykonania napraw. W szerokich kołach naszego społeczeństwa panuje wciąż jeszcze zupełnie mylne wyobrażenie o funkcjach komorników sądowych, które mogły wywołać podejrzenie nadużycia. W zasadzie jest komornik rzeczywiście organem egzekucyjnym, choć nie jedynym i nie dziwnego, że społeczeństwo właśnie o tej jego atrybucji najlepiej pamięta, jeżeli komornik pozostawia w mieszkaniu dłużników tak częste i trwałe pamiątki, jak „sympatyczne“ orzelki na kanapach, butelkach itp.

Nie jest to jednak jego funkcja wyłączna. Komornik sądowy jest bowiem także głównym organem doręczającym, przedewszystkiem dlatego, że wszelkie doręczenia uproszczone, jak przez pocztę, „z ręki do ręki“ itp. uwarunkowane są specjalnymi przepisami i niedostępne wskutek tego dla szerokiej publiczności. Jeżeli więc ktoś chce wysłać pismo z wypowiedzeniem, prawnym wezwaniem, czy innym oświadczeniem, a chce mieć zupełny i niewzruszalny dowód, że pismo to doszło do wiadomości tego, dla kogo było przeznaczone, wówczas doręcza przez komornika sądowego i otrzymuje od niego dokumentaryczne potwierdzenie, że oświadczenie woli doszło pod wskazanym adresem. Niema wówczas już żadnego wybiegu i w ewentualnym procesie fakt doręczenia jest „murowany“, czego np. niema przy doręczeniu za ręce pocztowym, przy którym w procesie może przeciwnik zawsze jeszcze utrzymywać, że otrzymał wprawdzie przesyłkę listową, lecz że treść jej była inna, niż skarżący podaje.

Tak więc w danym wypadku nadużycia nie było. Komornik wykonał czynność, do której jest ustawowo powołany i zobowiązany.

Nasza turystyka

a Międzynarodowa Wystawa w Poznaniu

Jaką korzyść odniosą czynniki zainteresowane rozwojem turystyki polskiej z Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki, która odbędzie się w lipcu 1930 r. w Poznaniu?

Korzyści te są niewątpliwe. Udział zagranicy pouczy zainteresowane czynniki o formie reklamy i propagandy turystycznej, o wymaganiach publiczności zagranicznej i o tysiącach innych szczegółach, które nawet bez nakładu pieniężnego, a wyłącznie przy odpowiednich staraniach i dokładnej znajomości rzeczy można osiągnąć.

Drugim momentem tej wystawy,

posiadającym dużą wartość dla czynników zainteresowanych rozwojem polskich obiektów turystycznych jest fakt, że przedstawienie na Międzynarodowej Wystawie tych obiektów, zabytków, zdrojowisk, uzdrowisk itp. zainteresuje niewątpliwie z punktu widzenia inwestycji fachowców zagranicznych w odróżnieniu od dotychczasowych starań, skierowanych do finansistów, które nie odniosły pożądanego skutku.

Zainteresowanie zaś fachowców zagranicznych podniesieniem poziomu akcesoriów naszej turystyki i polskiego leśnictwa uzdrowiskowego obok zaznajomienia się szerszego ogółu zagranicą z naturalnymi wartościami leczniczymi naszych zdrojowisk i wartościami klimatyczno-uzdrowiskowymi naszych obiektów turystycznych z pewnością wzmocni w najbliższym czasie ich frekwencję przez napływ gości i turystów nawet z poza granic Rzeczypospolitej.

KALENDARZYK

Sobota, 26 października 1929.

Słońce: wschód 6,37; — zachód 16,34; — długość dnia 9 godz. 57 min.
Księżyc: wschód 23,45; — zachód 15,00; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza wysoka plus 11 st. C., pochmurno, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 739 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 18 st. C., najniższa plus 10 st. C. Ilość opadu 1 mm.

Stan wody w Warszawie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,11 m.
Kal. rz.-kat.: Ewaryst P.; jutro Sabina M.
Kal. słow.: Ludosław; jutro Witomił.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka 27 Grudnia, ulica 27 Grudnia 18. — Apteka pod Złotym Lwem, St. Rynek 75. — Apteka św. Piotra, pl. Świętokrzyski.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ul. Mickiewicza 22.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 98.

Wilda: Apteka „Fortuna“, Górna Wilda 96.

W innych dzielnicach miasta tamtejsze apteki.

OSOBISTE

— **Srebrne gody.** W dniu dzisiejszym obchodzi srebrny jubileusz małżeństwa podinspektor Związku Straży Pożarnych na województwo poznańskie, p. Antoni Bednarek z żoną Juljaną z Ogończyk-Powałów, zamieszkali przy ul. Działynskich 9. Nabożeństwo na intencję Jubilatów odbyło się o godz. 9 w kościele św. Wojciecha. Jubilat zniósł z pełnej poświęcenia pracę obywatelskiej i narodowej. P. Bednarek brał czynny udział w powst. wielkop., jako kierownik zdobytej przez siebie wojskowej na Niemcach składowicy sanit., a żona jego zasłużyła się niesieniem pomocy walczącym powstańcom z wielką ofiarnością osobistą i materialną. Wreszcie p. Bednarek był zastępcą komendanta w dzielnicy Śródmieście i jako mąż zaufania Komitetu Pożyczki Państwowej, na którą zebrał duży fundusz i poświęcił osobisty majątek. Od r.

1925 p. Bednarek jest podinspektorem Zw. Straży Pożarnych. (k.)

— **Stanisław Konatkowski.** 70 lat pracowniczego żywota, skończy w dniu 27 bm. p. Stanisław Konatkowski, zamieszkały w Poznaniu przy ul. Poznańskiej 58. Jubilat cieszy się rzadko spotykanym w tych latach zdrowiem a obchodzić może swoje święto w przeświadczeniu, że obowiązki Polaka-obywatela i ojca rodziny wypełniał jak najlepiej.

Urodzony w Buku 1859 r. udał się po skończonej nauce na obczyznę, by po dłuższej tułaczce osiąść na stałe w Berlinie. Znany był wszystkim, a zwłaszcza na południowym wschodzie, jako pracownik na niwie narodowo-oświatowej, który nie szczędził czasu ani pieniędzy w pracy dla rodaków w obronie języka ojczystego, a szczególnie wychowywania dzieci w duchu narodowym. Prowadził w domu swoim tajną szkołkę polską, wskutek czego wszedł w konflikt z policją pruską jak również z powodu wydania śpiewnika, który skonfiskowano.

Przez kilka lat był członkiem zarządu Komitetu Politycznego, założycielem wspólnie z innymi Towarzystwa Wyborczego oraz Tow. Polek, które po kilku latach w uznaniu jego zasług mianowało go swym członkiem honorowym. Największe jednak zainteresowanie okazywał życiu młodzieży, biorąc udział w jej zebraniach i służąc niejednokrotnie cenną swą radą.

W roku 1920 powrócił z rodziną do Ojczyzny. Pp. Konatkowski mają 3 dzieci, jednego syna i dwie córki, z których młodszą, Gertrudę Konatkowską — jest znaną pianistką i profesorem Państwowego Konserwatorium Muzycznego.

Do życzeń, jakie w 70 rocznicę urodzin będą składali Jubilatowi jego bliscy, dołączamy szczerze i nasze — jako wierne mu czytelnikowi naszego pisma, życząc, aby długie jeszcze lata cieszył się z owoców Swej pracy w wolnej dziś Ojczyźnie, dla której, choć na obczyźnie, dużo położył zasług.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Ogólne zebranie krawców i krawczyń konfekcyjnych,** tak samodzielnych, jak i sił pomocniczych, odbędzie się w niedzielę, dnia 27 bm. o godz. 10 w sali p. Jarockiego, ul. Masztalarska. Na porządku obrad sprawozdanie komisji zarobkowej oraz inne sprawy.

— **Z Sodalicji Marjańskiej Akademików przy U. P.** Zebranie ogólne odbędzie się dnia 29 bm., tj. w wtorek, o godz. 20.15 w „Marianum“, ul. Szewska 18. Referat wygłosi p. prof. Dembiński p. t. „Kościół katolicki a świat nowożytny“. Obecność członków obowiązkowa. Goście mile widziani.

— **Z Sodalicji Marjańskiej Nauczycieli.** Walne zebranie odbędzie się w niedzielę, 3 listopada na salce parafialnej po nabożeństwie w kaplicy SS. Elżbietanki na Jeżycach o godz. 9.30. Spowiedź o godzinie 8.45. Wykład kol. Serwińskiego: „Moje wrażenia z podróży jubileuszowej do Rzymu“. O godz. 14.30 wspólna pielgrzymka wszystkich tutejszych sodalicji z Fary do kościoła OO. Jezuitów i Katedry.

WYKŁADY

— **„Tajemnice charakteru pisma i ręki.“** Odczyt na powyższy temat wygłosi p. Trebor dnia 27 bm. o godz. 20 w sali Domu Ewangelickiego. Odczyt ten budzi wielkie zainteresowanie. To też referent, który w dziedzinie spraw okultystycznych pracuje od długiego szeregu lat, chce przybyłym ułatwić zorientowanie się w materiale referatu, dodaje bezpłatnie do każdego biletu broszurkę, zawierającą autografy charakterów pisma typów kontrastowo wybitnych oraz wzory rąk.

WYSTAWY

— **Otwarcie jesiennej wystawy obrazów.** W Tow. Przyj. Sztuk Pięknych przy pl. Wolności 18 odbędzie się jutro, w niedzielę, 27 bm. o godz. 12 uroczyste otwarcie wystawy jesiennej. Wystawili dzieła swe kolekcyjnie następujący artyści: Prof. Leon Wyczółkowski cykl akwarel architektonicznych miasta Poznania. i Roguski szereg portretów, aktów i kompozycji. Obok tego umieszczono dzieła Batoryckiego, Dolżyckiego, Doregowskiego, Graczyńskiego, Hannytkiewicza, Jackowskiego, Korzeniowskiego, Lama, Mossocze-go, Skoczyłasa i Witkiewicza. — Wstępne dla dorosłych 1 zł., dla młodzieży 50 gr. Salon otwarty od godz. 11—17, w niedzielę od 12—15.

WIECZORY, KONCERTY

— **Wszyscy na akademję VI Dnia Katolickiego!** Wśród ogólnego i coraz bardziej wzrastającego zainteresowania ruchem katolickim również i inteligencja katolicka Poznania i okolicy interesuje się coraz żywiej problemem akcji katolickiej i spragniona konkretnych wskazań spieszy na poważne imprezy katolickie. — To też nie dziwnego, że zainteresowała się żywo akademją, jaka odbędzie się jutro o godz. 17 w auli uniwersytetu. Ponieważ komitet spodziewa się bardzo licznego udziału katolików m. Poznania, dlatego za leca się przybyć wcześniej. Jak wiadomo, wstępne jest bezpłatne; bilety można odebrać przed akademją w holu.

— **Inaugurację nowego roku pracy** urządzi Akademickie Koło Misyjne U. P. jutro, w niedzielę, 27 bm. Pontyfikalną mszą św. odprawi J. E. ks. biskup Dymek o godz. 9.30 w kościele OO. Jezuitów. Te-

Przy braku apetytu, kwaśnem odbijaniu się, zepnutym żołądku, upośledzonym trawieniu, obstrukcji, wzdęciu kiszek, zaburzeniach przemiany materji, pokrzywce i swędzeniu skóry naturalna woda gorzka Franciszka Józefa usuwa z organizmu substancje gnilne, zatrzymujące organizm. Już dawno mistrzowie wiedzy medycznej uznali, że woda Franciszka Józefa jest jedynym pewnym środkiem przeczyszczającym dla organizmu. Żądać w apt. nw 4702

goż dnia o godz. 11,30 w sali Coll. Minus odbędzie się uroczyste otwarcie roku pracy w obecności J. Em. ks. Kardynała Prymasa Polski. Referat wygłosi ks. rektor Cieszyński na temat: „Współczesne zagadnienia misjologiczne a sfery akademickie“.

— **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół“** — Gniazdo XII urządzi obchód Kościuszkowski jutro, w niedzielę, 27 bm. o godz. 16 w salce posiedzeń Szkoły Gospodarczo-Zawodowej, św. Marcin 69. Na program składa się: odczyt dhny Złotowskiej, deklamacja dhny Rutkowskiej, obrazy świetlne z objaśnieniami p. Henryka Grudzińskiego.

— **Ognisko Polek** zawiadamia członków, że zaproszenia na wieczór taneczny, który odbędzie się 9 listopada br. w sali restauracyjnej Teatru Wielkiego, odebrać można w składzie papieru p. Bachorskiej, ul. Fr. Ratajczaka 1.

PODZIĘKOWANIA

— **Podziękowanie.** Od pana Piotra Andrzejewskiego, kasztelana dokształcającej szkoły przemysłowej w Poznaniu, otrzymujemy pismo, w którym składa szczerze podziękowanie za życzenia z okazji 50-letniej pracy zawodowej jako kasztelana wymienionej szkoły J. E. ks. Prymasowi, gronu profesorskiemu, magistratowi poznańskiemu, różnym stowarzyszeniom, oraz wszystkim przyjaciółom i znajomym.

KOMUNIKATY RÓZNE

— **Z okazji święta narodowego czeskosłowackiego** przyjmuje konsul czeskosłowacki, inż. Zdenek Matousek, w poniedziałek, dnia 28 bm. o godz. 17 w konsulacie przy pl. Sapieżyńskim 8 kolonję czeskosłowacką oraz wszystkich przyjaciół i sympatyków narodu czeskosłowackiego. Specjalnych zaproszeń nie wysyła się.

— **Polski Czerwony Krzyż** zawiadamia na tej drodze wszystkie oddziały, że delegaci i goście, wybierający się na uroczysty obchód 10-lecia Polskiego Czerwonego Krzyża, który odbędzie się w Warszawie dnia 10 listopada br. (a nie w Poznaniu, jak mylnie część prasy podała), korzystając będą w drodze powrotnej z zniżki kolejowej.

— **Kurs przygotowawczy do egzaminu kwalifikacyjnego** w terminie wiosennym rozpocznie się dnia 4 listopada br. w Seminarjum Żeńskim o godz. 4 popoł. Zgłoszenia przyjmuje się do dnia 31 bm. pod adresem: Zarząd Kursów Kwalifikacyjnych, Seminarjum Żeńskie, ul. Fr. Ratajczaka 38.

— **Dyrekcja Szkoły Dokształcającej Żeńskiej Cechu Krawiectwa Damskiego** zawiadamia, że dnia 28 bm. rozpocznie się nauka w budynku Państw. Szkoły Przem. Handlowej przy ul. Marsz. Focha. Porządek lekcji poszczególnych klas jak w roku ubiegłym.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Liga Obrony Powietrznej i Przemysłowej** ostrzega niniejszem P. T. Instytucje, Kupców i ogół społeczeństwa poznańskiego przed nielegalnem kasowaniem rzekomych składek członkowskich oraz dobrowolnych datków na rzecz L. O. P. P. przez jakiegoś Tadeusza Czyżewicza, karanego już za podobne przestępstwa.

— **P. Franciszek Kowalewski,** przedsiębiorca budowy dróg i szos, mieszkający przy ul. Słowackiego 8, prosi nas o stwierdzenie, iż nie jest identycznym z osobą tego samego imienia i nazwiska, figurującą jako kandydat do rady miejskiej m. Poznania na liście P. P. S.

— **Egzamin w zawodzie malarskim.** W czasie od 23—25 bm. odbyły się egzaminy czeladnicze w zawodzie malarskim. Komisji egzaminacyjnej przewodniczyli kolejno pp. cechmistrz cechu mistrzów malarskich w Poznaniu Wrembel i zastępca cechmistrza W. Kopeć. Jako ławnicy komisji urzędowali pp. Z. Ulatowski, Alfeld i A. Kaźmierczak. Egzamin czeladniczy

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Ulubienica żalgi“.
Aurora: „Córka Zory“.
Bajka: „Kobiety na śliskiej drodze“.
Casino: „Tułaczka księżnej Trubeckiej“.
Celiseum: „Cesarzkie klejnoty“.
Corso: „Przed bitwą“.
Edison: „Czerwona tancerka“.
Kapitol: „Kobiety na śliskiej drodze“.
Metropolis: „Księżniczka cyrkówka“.
Odeon: „Variete“.
Polonia, Górczyn: „Kochanka oficera ochrany“.
Renaissance: „Piętnaście minut strachu“.
Słońce: „Miłość księcia Sergjusza“.
Stylowe: „Dziewczę z Singapore“.
Wilsona: „Piękność amerykańska“.

Czempin

Agencję „Kurjera Poznańskiego” w Czempiniu przejmują z dniem 1 listopada r. b., p.

Wacław Skąpski Czempin, ul. Szeroka 1.

Zamówienia oraz przedpłatę na listopad i dalsze miesiące uskutecznić prosimy tylko u p. Skąpskiego. Powyższa nowa agencja przyjmuje abonament i ogłoszenia po cenach oryginalnych bez żadnych dopłat. Dostawa gazety odbywa się jeszcze tego samego dnia.

JARMARKI

— **Lwówek.** Jarmark na konie, bydło i towary kramne odbędzie się dnia 14 listopada br.

— **Wieleń n. Notecią.** Jarmark na konie i bydło oraz kramny odbędzie się dnia 6 listopada br.

Z WIELKOPOLSKI

— **Gniezno.** (Z życia organizacyjnego.) Dnia 22 bm. w salce Domu Katolickiego odbyło się walne roczne zebranie Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo pod przewodnictwem ks. dziekana Zablockiego. Po odczytaniu protokołu przystąpiono do wyboru nowej rady, której kadencja według nowego statutu trwa 3 lata. W skład rady weszły ponownie następujące panie: jako prezydentka — p. Langowska, wiceprez. — Rekosiewiczowa; sekretarka — Pankowska; zast. — Weissowa i skarbniczka — Tomczakowa. Do komisji rewizyjnej weszły pp.: Krajewska, Bokowa.

— (Pożar.) Ogień powstał onegdaj w cukrowni gnieźnieńskiej. Pastwą płomieni padła część zmagazynowanych worków. Dzięki przytomności urzędnika skarbowego p. Szczepana Nowaka pożar zlokalizowano. (br.)

— **Szamotuły.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu zatwierdzono zamknięcia roczne na rok 1928-29. Opłatę za wodę podwyższono od dnia 1 bm. na 40 gr za 1 cbm; poza tem wykonuje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowej. — Podwyższono również na rok 1930 opłatę za przyłączenie do kanalizacji miejskiej i to z 25 proc. na 50 proc. normy przedwojennej, czyli na 1 proc. od katastralnej wartości użytkowej budynku. Opłata ta wynosi obecnie dla wszystkich właścicieli przyłączonych budynków łączną sumę 2470,62 zł rocznie. Dalej uchwalono nowy statut podatku od umów, za odpłatne przeniesienie własności na nieruchomości. Wynosi ona 50 proc. państwowej opłaty stempelowej. Na przedłużeniu ulicy H. Wysokiego wykupiono przeszło pół morgowy teren od Spółki Ziemiańskiej, płacąc zań 400 zł odszkodowania.

— (Uroczystość ku czci Pułaskiego.) Po uroczystym nabożeństwie w kolegiacie urządzono wspaniałą akademię w auli gimnazjalnej, którą zagał p. pułk. dr. Tolewicz, a piękny wykład o bohaterze Pułaskim wygłosił p. prof. Bielička. Do upiększenia uroczystości przyczyniły się odpowiednie deklamacje i występy chóru gimnazjalnego.

— (Zakład św. Józefa.) Rozbudowę zakładu św. Józefa już rozpoczęto, tak, że kolosalny ten gmach stanie jeszcze w tym roku pod dachem. Po ukończeniu gmachu umieści się w nim około 240 łóżek. (o.)

— **Wronki.** (Z życia straży pożarnej.) W ub sobotę urządziła miejscowa straż pożarna w kółku zamkniętym wieczorek w sali hotelu p. Kocorowskiego, na którym byli obecni poza członkami i ich rodzinami także przedstawiciele władz i różnych miejscowych instytucji. Prezes straży, p. burmistrz Ratajczak wręczył piękny dyplom p. Andrzejowi Miężalowi za 30-letnią służbę, mianując go równocześnie członkiem honorowym. (wr.)

— **Wągrówiec.** (Z życia „Sokoła“.) Miesieczne zebranie „Sokoła” odbyło się przy bardzo licznych udziałach członków, któremu przewodniczył prezes p. Przybylski. Celem zebrania było uczczenie 150 rocznicy śmierci Pułaskiego. Referat na ten temat wygłosił p. dr. Modrzejewski, przedstawiając życie i czyny naszego

P. Marja Rogalińska-Daum, znana artystka-spiewaczka, przedstawi dzisiaj w sali Domu Ewangelickiego swe uczennice na popisie publicznym. Dochód z popisu przeznaczony jest na budowę pomnika Sercy Jezusowego.

P. Władysław Witkowski, skrzypek-wirtuoz, dał się jaknajpochebniej poznać jako koncertmistrz Filharmonji Poznańskiej, która wznowiła w tym sezonie swoje koncerty symfoniczne.

bohatera narodowego. W dalszym ciągu uchwalono urządzić w dniu 10 listopada zabawę taneczną i pod koniec tego miesiąca wieczornicę listopadową dla uczczenia powstania listopadowego. Na program wieczornicy złożony jest referat, deklamacje, śpiewy i jednoaktówka p. t. „Stary mundur”. Wspólnym śpiewem zakończono zebranie. (ek.)

— **Nakło.** („Dom Misyjny” w gimnazjum.) Staraniem Sodalicji Marjańskiej odbył się dnia 20 bm. obchód misyjny. — Po odprawieniu uroczystej mszy św. i wygłoszeniu okolicznościowej egzorty przez ks. prefekta Średzińskiego, młodzież wraz z członkami grona profesorskiego udała się na uroczystość do auli gimnazjalnej. Na program obchodu złożony jest występ muzyczny uczniów i propagandowy referat sodalisa Ciszewskiego. W pierwszej części referent przedstawił zagadnienie idei misyjnej i jej rację bytu. Druga część miała na celu zapoznać słuchaczy z środkami, którymi każdy chrześcijanin powinien i może przyjąć z pomocą misjom. Młodzież przejęła się szlachetnym celem i opuściła progi sali wykładowej z gorącą chęcią służenia tak zubożnemu dziełu, jakim są misje katolickie.

— **Szubin.** (Pod zarzutem podpalenia.) W związku z pożarem domu mieszkalnego w Szubinie aresztowano, jako silnie podejrzaną o podpalenie, właścicielkę domu Marjanę Krzeszewska. (k.)

— **Ostrów.** (Dzieci spowodowały pożar.) W dochodzeniach, prowadzonych w sprawie pożaru u gospodarza Michała Rosolka okazało się, iż ogień spowodowały dzieci, pozostawione bez dozoru. (k.)

Z POMORZA

— **Grudziądz.** (Żałobny obrządek.) Wspaniały pogrzeb urządzono pilotowi, śp. Raczkowskiemu, który padł ofiarą katastrofy lotniczej. Przed trumną niesiono szesnastu wieńców, trumna, za którą szedł ojciec zmarłego a dalej dowódca szkoły lotniczej z korpusem oficerskim i podoficerskim, spoczywała na szczycie płatowa myśliwskiego. Orszak żałobny przeszedł ulicami miasta na stację kolejową, gdzie trumnę złożono do pociągu osobowego, idącego w kierunku Częstochowy, skąd śp. R. pochodził. Udział ludności cywilnej w pochodzie żałobnym był niezwykle wielki.

— (Smutny wypadek.) Bezrobotny Sarnecki, otrzymawszy wsparcie dla bezrobotnych, upił się tegoż dnia do bezprzytomności; w takim stanie udał się na cmentarz ewangelicki i zasnął między grobami. Bezprzytomnego zabrała policja i odstawiła do szpitala miejskiego, gdzie S. zmarł, nie odzyskawszy przytomności. (ski.)

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **M. Ł., Falkowo.** Około 546 zł za złoto i około 2300 zł za srebro. Dokładne oświadczenie poda Panu Urząd Pożyczek Państwowych, Warszawa, ul. Senatorska 29. (K.)

— **Jan N., Rawicz.** Radzimy złożyć w sądzie sprzeciw przeciwko nakazowi zapłaty. (K.)

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś gościnny występ Józefa Wolińskiego w operze „Blanchefleur”. W niedzielę, 27 bm. o godz. 15 po cenach znizowanych „Zydówka” z pp. Fedyczkowską, Marynowicz, Perkowiczem, Wiśniewskim i Zathemem; kapelmistrz p. Leszczyński. Wieczorem atrakcyjna operetka „Hrabina Marica” w doskonałym wykonaniu pp. Fontanówny, Grabowskiej (tytułowa), Bratkiewicz, Gruszczyńskiego, Raczkowskiego i San-

deckiego; kapelmistrz p. Latoszowski. W poniedziałek „Zemsta nietoperza” z pp. Fontanówną, Grabowską, Bratkiewiczem, Folańskim, Sendeckim i Wiśniewskim; kapelmistrz p. Tyllia. We wtorek „Pan Twardowski”.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś i jutro wiecz. konkursowa komedia krakowska A. Nowaczyńskiego „Wiosna narodów”, która zdobyła pełny sukces artystyczny i kasowy. Pierwsze przedstawienia wyprzedane były do ostatnich miejsc. Teatr Polski po Grzymale - Siedleckim zdobył w Nowaczyńskim drugim w tym roku „szlagiera”. W niedzielę po południu po cenach znizowanych arcykomiczna krotkoczwila W. Rapackiego „W czepku urodzony”.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś rozpoczynają gościnne występy znakomici artyści Marja Malicka i Aleksander Węgierko, którzy zyskali sobie tytuł najmilszej pary kochanków. Znakomicie zgrani porywają oni swoim wdziękiem, urodą i młodością publiczność całej Polski. — Malicka, uroczą bohaterką niezapomnianych filmów „Zew morza” i „Dzikuska”, i Węgierko, jeden z najbardziej utalentowanych artystów doby obecnej, są ulubieńcami wszystkich. — „Świt, dzień i noc” w wykonaniu tych znakomych artystów jest przemianą komedją dwójga serc, którą publiczność rada widzi, wchłaniając idący ze sceny powiew młodości i wiosny. — Zapowiedź gościnnych występów Marji Malickiej i A. Węgierki wywołała w świecie artystycznym Poznania zrozumiałe ogromne zainteresowanie.

Umberto Urbano w Poznaniu pierwszy baryton wszechświatowych oper wystąpi w niedzielę, 3 listopada, w Auli Uniwersytetu. Umberto Urbano jest dziś jedną z największych gwiazd śpiewaczy całego świata. Po jednym z koncertów znakomitego śpiewaka w Paryżu — pisał sprawozdawca muzyczny „Matina”: „Skoro ujrzałem fotografie tego pięknego śpiewaka — pomyślałem sobie: gdyby Urbano choć w połowie tak pięknie śpiewał jak wygląda — to już będzie dobrze. Tymczasem rzeczywistość przeszła najmielsze oczekiwania. Umberto śpiewa o wiele, wiele piękniej. Już dziś wszyscy możemy stwierdzić, że ten młody, czarujący Włoch — jest jedynym następcą Battistiniego”. Umberto Urbano na koncercie poznańskim wykona szereg popisowych aryj operowych oraz cykl włoskich pieśni ludowych. Zapowiedź jedyne go koncertu Umberto Urbano wywołała zainteresowanie w Poznaniu. Bilety są do nabycia w składzie cygar Szrejbrowskiego, ulica Gwarna 20, telefon 56-38. zw 19 853

Teatr Wielki

DZIŚ — „Blanchefleur”, opera Kjenzla. — Gościnny występ Józefa Wolińskiego. Niedziela, 27 10. o godz 15 „Zydówka”, opera Halevy’ego Ceny znizone. Niedziela, 27 10 wieczorem „Hrabina Marica”, operetka Kalmana. Poniedziałek, 28 10 „Zemsta nietoperza”. opera komiczna Straussa. Wtorek, 29 10. „Pan Twardowski”. balet Różyckiego. Środa, 30. 10. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Czwartek, 31. 10. „Rigoletto” — opera Verdi’ego. Piątek, 1. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Sobota, 2. 11. „Madame Butterfly” — opera Pucciniego. Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Polska krew”, operetka Nedbała. (Ceny znizone). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Hrabina” — opera Moniuszki. Poniedziałek, 4. 11. „Pan Twardowski” — balet Różyckiego. Wtorek, 5. 11. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana. Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Polski

DZIŚ — „Wiosna narodów”. Niedziela, 27. 10. o godz 15 „W czepku urodzony”. (Ceny znizone.) Niedziela, 27. 10. wiecz. „Wiosna narodów”. Poniedziałek, 28. 10. „Spazmy modne”. Wtorek, 29. 10. „Wiosna narodów”. Środa, 30. 10. „Wiosna narodów”. Czwartek, 31. 10. „Wiosna narodów”. Piątek, 1. 11. „Wiosna narodów”. Sobota, 2. 11. „Wiosna narodów”. Niedziela, 3. 11. o godz. 15 „Para nie para” (ceny znizone). Niedziela, 3. 11. wieczorem „Wiosna narodów”. Poniedziałek, 4. 11. „Wielki kram”. — Występ Teatru Polskiego z Warszawy z udziałem Kazimierza Junoszy-Stepowskiego. Bilety poprzednio do nabycia w kasie teatralnej (Teatr Polski, ul. 27 Grudnia).

Teatr Nowy

DZIŚ — „Świt, dzień i noc”. — Gościnny występ Malickiej i Węgierko Niedziela, 27. 10. „Świt, dzień i noc”. — Gościnny występ Malickiej i Węgierko. Poniedziałek, 28. 10. „Świt, dzień i noc” — Gościnny występ Marji Malickiej i A. Węgierko). Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Postrzelił się w pociągu** pomiędzy Wrześnią a Jarocinem Józef Zajdler z Krakowa. W czasie manipulowania bronią w przedziale padł strzał, raniąc Zajdlera w nogę; przewieziono go do lecznicy w Wrześni. (k.)

— **Napadnięto na drodze Dolsk-Lubiatówko** (pow. śremski) na jadącą wozem Marję Michalską z Lubiatówka. Napastników było dwóch i zażądali wydania pieniędzy oraz kosztowności, raniąc Michalską lekko w rękę, przyczem zabrali jej torebkę z zawartością 150 zł i srebrny zegarek damski z łańcuszkiem. Napastnicy zbiegli niepoznani. Podejrzewa się, iż jest to akt zemsty. (k.)

— **Najechał w Bydgoszczy** na ul. Jagiellońskiej samochód 13-letnią Jadwigę Labensównę z Bydgoszczy. Z powodu pokaleczeń rąk i ciała Labensównę przewieziono do lecznicy miejskiej. Szofer zbiegł. (k.)

— **Stodoła spaliła się** w Piechalinie niedaleko Czempinia. Wraz z nią poszła z dymem nagromadzona w niej pszenica z dziesięciu stogów. Właściciel p. Karol Daehls był ubezpieczony tak, że wynikłe straty będą pokryte. Powodem pożaru jest zapewne podpalenie, zauważono bowiem, że stodoła zaczęła się palić w czterech rogach. (ep.)

— **Przechwyceni na gorącym uczynku.** W Marcinkowie w pow. mogileńskim włamali się dzisiejszej nocy dwaj włamywacze do pałacu p. Tadeusza Jacyńskiego, gdzie poczeli plądrować kredensy, by zabrać cenne zastawy. — Podejrzaniem szmerami zbudzony lokaj, udał się do pokoju, gdzie bandyci grasowali i postrzelili ciężko jednego z włamywaczy. Postrzelony bandyta podał się jako Bernard Łazarek z Żyrardowa, a drugi, który zbiegł, nazywa się rzekomo Jan Sokołowski. Jak narazie ustalono, postrzelony bandyta nie nazywa się Łazarek, bowiem na telefoniczne zapytanie w posterunku P. P. w Żyrardowie, prawdziwy Łazarek przebywa w domu. Ponieważ w niniejszym wypadku chodzi zapewne o specjalistów ograbiania pałaców, zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ci sami sprawcy dopuścili się ograbienia pałacu hr. Mycielskiego w Wrześni. (br.)

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

TATRY I POLSKA

(Kasprowicz o Chałubińskim)

W roku bieżącym upływa 40 lat od śmierci genialnego lekarza, znakomitego przyrodnika a zarazem humanisty — Tytusa Chałubińskiego (ur. 1820, zm. 1889). W historii filozofii zanotowany jest chlubnie Chałubiński jako ten, który medycynę opierał na podstawach filozoficznych. On to do programu nauk lekarskich w Szkole Głównej wprowadził logikę jako teorię poznania. Słynna była rozprawa jego „o pedagogicznym znaczeniu nauk przyrodniczych w humanitarnej wychowaniu”. On to „odkrył” Zakopane, co znaczyło więcej, niż gdyby dał społeczeństwu najpiękniejszy poemat.

W r. 1903 w Zakopanem, którego ten lekarz został legendarnym patronem, wzniesiono mu pomnik (Sabala z gęślikami pod popiersiem). Na uroczystości odsłonięcia tego pomnika mówił Kasprowicz: Jednemu tedy — gdy chodzi o chwałę Chałubińskiego — odaję dzisiaj głos, przytaczając przepiękną mowę poety, nie ogłoszoną dotąd wśród jego pism.

Jeżeli odważyłem się przemawiać w tej chwili — mówił Kasprowicz — to tylko dla tego, aby zaznaczyć, że i w nas, pokoleniu nieco młodszym, a może i nieco odmiennym, ta sama nieklamana, ta sama gorąca żyje cześć dla jednego z najwybitniejszych wyrazicieli idealistycznych pierwiastków naszej duszy zbiorowej. Cześć temu gorętsza, powiedzmy otwarcie, ponieważ dotyczy człowieka, który — czy to z wyrozumowaną świadomością, czy też wiedzianą niezamierzającym w narodzie, a w jednostkach wybitnych rozkwitającym instynktem umiał idealistyczne pierwiastki te do życiowoczącej podnieść zasady... Ze zrozumieniem i odczuciem głęboko w duszy narodu uwieczonych, od czasu do czasu z mocą występujących na widownię dziejową pierwiastków idealnych, zespoliło się w Chałubińskim zrozumienie i odczucie ziemi, nie tylko jako żywicieli tego narodu, ale jako aureoli Piękna.

Dymili się przed nim, albo kępały się w słońcu te majestatyczne wirchy, opasane ciemno błękitną wstęgą regli, szumiały przed nim te siklawy i potoki, aromatem świeżości przepiękne było to powietrze; pod sosnami izb górskich opowiadali sobie napół dzicy potomkowie żobników o zuchwałych pod Kraków wyprawach, o miłości Giewonta i Bystrej, o śpiących pod Krzesaną turnią w Kościeliskiej Bolesławowych rycerzach.

Bywali tu przed nim, którzy te wirchy i regle widzieli, którzy słyszeli te huczne i szumne potoki i siklawy, którym o uszy obila się niejedna z tych starodawnych i starosławnych homerowskich opowieści, a przecież wskroś naszego kraju nie poszedł hyr, którzyby nas taką gromadą ścigał w Zakopane. Chałubiński jeżeli nie pierwszy spostrzegł ten czar przyrody tatrzańskiej, to pierwszy najsilniej i najwidoczniej go odczuł i jak prawdziwy poeta, acz nie mający daru zamknięcia swych wrażeń w wiązane słowa, czar ten przemową swego udzielałającego się innym odczucia upowszechnił.

Mówią o wielkich twórcach, że w mistyczny, w głębię tajemniczych pierwočin bytu sięgający sposób zlewają się z Przyrodą. Chałubiński lekarz i przyrodnik, Chałubiński profesor, Chałubiński działacz, kładący podwaliny pod rozwój Zakopanego jako instytucji społecznej, już nam prawie ginie z oczu, już się w naszej zaciera pamięci. Ustępuje jakiejś jak gdyby z odwiecznych, prabytowych przypomnień wyrastającej postaci — z czasów kiedy w mózgach stworzeń bożych nie było miejsca na odróżnienie skończonego od nieskończoności, na stawianie granic pomiędzy tem, co jest znikome, a tem, co trwa nieustannie — z czasów kiedy siły ziemi i nieba stapały się z siłami legendowych Waligórow i Wyrwidębów w jeden twórczy, przeogromny żywioł.

Utożsamili się z jakąś turnią połączoną, czarnymi grozi krzesanicami, o które szalony rozbije się Powicher, które ku nam przepięknie, szumi dalekim szumem siklawicy, przegłąda się w ciężkiem a bezprzykładnie przejrzystem zwierciadle jeziora, a od czasu do czasu jak gdyby chciał nam uprzytomnić, że przez tę miłość pragnie być

bliski sercu naszemu, do ludzkiej mgławicą blasków owianej wraca postaci. Siadł gdzieś na szczycie Rysów czy Łomnicy, zadumany wrokiem wodzi po wirzach, słucha cichych gęśliczek wiernego towarzysza Sabala i marzy — zapewne o szabli rycerzkiego Janosika, w zielonym zaciętej jaworze.

Tak nagradza Piękno tych, którzy je odczuli i ukochali i taką wyznawców swoich darzy władzą, że zanim się spostrzegą, ta miłość i to odczucie rozlewa się wokół, budzi drzemiące w społeczeństwie pierwiastki twórcze i pierwiastkom tym plastyczny daje wyraz.

O Chałubińskim można powiedzieć bez przesady, że stał się ojcem niedawnych w naszym życiu umysłowym prądów. Rozważając ostatnie okresy poezji i sztuki naszej, nie będziemy mogli pominąć natchnień, które ucieleśniły się w motywach tatrzańskich. Niewidzialną władzą uczucia przywołani przyszli tu jedni, którzy, jak Asnyk, wobec ogromów tego świata górskiego odnajdowali w sobie związek z całym ogromem stworzenia, którzy czuli się „jednym ogniwem rozciągniętego przez otchłań łańcucha błękitu”, którzy otwarte mając ucho dla tajemniczej ciszy źleńców i kotlin, dla jednostajnych talentów płynących od ciemnych smreczyn, uświadamiali sobie spójność istoty swej z istotą wieczystego ducha.

Przyszli tu inni, jak Nowicki, którzy życiowe tragedie fauny i flory tatrzańskiej na ludzkie przenosili tereeny i wysnuwali z nich młodzieńczą werwą kipiące hasła społeczne.

Przyszli tu inni, którzy — jak Tetmajer — umieli w cudowną, nieokreśloną tęsknicę pełną muzykę przemie-

nić tęsknicę samotnych limb na urwiskach fioletowe mgły wieczorne, przewalające się nad stawami i dolinami i wiatr „błądzący poprzez nadwodną głuchą puszcę”.

Przyszli inni, którzy — jak Witkiewicz — znalazłszy w chałupach i szałasach baców i juhasów nieprzebrane skarby motywów twórczych, motywy te użytkowali w malarstwie, rzeźbie, w architekturze i w rozwiniętej, doskonalszej, świetniejszej postaci powracając je znowu duchowi, z którego się narodzili.

A to Piękno, które nam z Zakopanem „odkopał” Chałubiński, może najwspanialszy święcił tryumf, kiedy cały nasz ogół, kiedy ludzie, którzy Tatr nigdy nie widzieli, uczyli w ostatnim sporze o Morskie Oko, że te z ekonomicznego stanowiska żadnego waloru nie przedstawiając turnie, że te glazy i nieużytki stały się symbolem potrzeby obrony narodu...

Takie idealne pojmowanie mają wszystkie narody wielkie i my tego idealizmu wstydzili się nie potrzebujemy, lecz błogosławić go mamy przez to, co tworzy granitową podstawę nieśmiertelnej chwały Chałubińskiego — przez nasze myśli, nasze uczucia i nasze czyny.

W przemówieniu tem uwydatnił Kasprowicz najcenniejszą właściwość swojej budowy duchowej, mianowicie jej ludzką całkowitość. Piękno poetyckie otwierało mu perspektywy na życie zarówno powszechne w przyrodzie, jak i w świecie ducha. To spojrzenie na świat poprzez pryzmat ducha Chałubińskiego godne jest zaiste wielkiego poety.

Zygmunt Wasilewski.
Warszawa.

MIEDZY SŁOWIANAMI

„SLOVANSKY USTAV” W PRADZE

Instytut Słowiański w Pradze („Slovansky Ustav”) powołany został do życia w r. 1922. Pierwsze lata jego istnienia pochłonęła prawie zupełnie organizacja, którą szczegółowo przedstawia wydane niedawno pierwszy rocznik Instytutu za r. 1928*). Znajdujemy tam zbiór najważniejszych dokumentów, jak teksty ustaw, sprawozdania, protokoły etc. Brak wszakże statutu (który dano osobno), a który jest ważnym źródłem informacji o zadaniach, środkach i urządzeniu Instytutu.

Głównym jego celem jest wszechstronne badanie i poznawanie narodów i krajów słowiańskich. Środkami do celu będą: przygotowanie pracowników na polu słowianoznawstwa, utrzymywanie i pogłębianie stosunków ze Słowianami, podróże naukowe, kursy języków słowiańskich, wykłady i odczyty z dziedziny wiedzy o Słowiańszczyźnie, wydawanie prac naukowych i podręczników, służących do pogłębiania znajomości świata słowiańskiego. Instytut dzieli się na dwa wydziały 1) kulturalny (dla spraw nauki i oświaty) i 2) gospodarczy (dla spraw handlowych, przemysłowych). Na czele „Ustawy” stoi znakomity uczony czeski, prof. dr. Lubor Niederle.

Wielką częścią rocznika poświęconą jest Biblioteczka słowiańskiej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, która podlega obecnie kierownictwu Komisji bibliotecznej Instytutu Słowiańskiego. Założona w r. 1924, rosła niezmiernie szybko dzięki poważnym zakupom w kraju i zagranicą tak, że w początku r. 1929 liczyła już okragle 120 000 tomów; dalsze kompletowanie odbywa się z planem, który uwzględnia główne zadania i cele Instytutu Biblioteka dzieli się na oddziały: czesko-słowacki, rosyjski, ukraiński, białoruski, polski, bułgarski, serbochorwacki, słoweński, tużycki, ogólnosłowiański**). Najbogatszy jest dział polski i rosyjski. Zawiązkiem działu polskiego stały się dwa księgozbiory treści historycznej. Jeden obejmował materiały i wydawnictwa naukowe, odnoszące się do starszych dziejów Polski, drugi głównie literaturę pamiątkarską wieku XIX. Są tam więc cenne druki XVI.—XVIII. w., wydawnictwa źródłowe, szereg monografii i prac specjalnych, publikacje Akademii Umiejętności i towarzystw naukowych, komplety czasopism (jak „Ateneum”, „Biblioteka Warszawska”), zbiór dokumentów, dotyczących powstań polskich i stosunków polsko-rosyjskich, wybór literatury pięknej, oraz dzieł historyczno-literackich, i bibliograficznych. W stadium organizacji znajduje się dział „Poloniców” w obcych językach i biografii uczonych polskich. Poważnie i bogato przedstawia się zbiór czasopism, wydawnictw ciągłych i dzienników, które wpływają w formie darów, wymiany lub abonamentu. Czasopism polskich bieżących posiada Biblioteka w liczbie około 100, w tem najważniejsze pisma naukowe (brak np. „Pamiętnika Literackiego” i wydawnictw Tow. Przyjaciół Nauk w Poznaniu), ekonomiczne, pedagogiczne, bibliograficzne, oraz najważniejsze dzienniki (m. in. „Kurjer Poznański”).

Rozwój Instytutu Słowiańskiego będziemy śledzili nadal z zainteresowaniem, życząc mu owocnej działalności na przyszłość. W Polsce mamy również Instytut Słowiański o charakterze ściśle naukowym, utworzony w ramach Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz w Poznaniu „Instytut zachodnio-słowiański”.

(Dr. S. W.).

*) Rocznik Slovanského Ustavu. Svazek I, za r. 1928. V Pradze, 1929.

**) Niewiadomo, dlaczego przyjęto taki właśnie porządek następstwa oddziałów Biblioteki. Sądzymy, że byłoby rzeczą racjonalniejszą trzymać się albo alfabetu (z Czechostowacją na początku), albo rozmieszczenia geograficznego (grupa zachodnia, południowa, wschodnia).

KSIĄŻKI NADESLANE

Dr. Jan Smereka „Preparacja i komentarz do Cycerona De officiis”, Książnica - Atlas, Lwów 1929.

Inż. Wincenty Czerwiński: „O technicznym wyszukananiu sił przyrody”, Książnica - Atlas, Lwów 1929 z.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Z Towarzystwa Naukowego we Lwowie. Wydział historyczno-literacki odbył posiedzenie z referatami: dr Br. Włodarskiego pt. „Polska i Czechy za ostatnich Przemysławów” i dr K. Koranyi: „Z dziejów polskiej literatury prawniczej w XVI wieku”. (nl.)

Z nowych studiów nad arjanizmem. Literatura arjańska w Polsce zainteresowała się pierwsi badacze naszej literackiej przeszłości, jak szczególnie Ossoliński. Za romantyzmu budziło się zaniepokojenie dla niej ze względu na społeczne tendencje arjan, potem było o nich głucho, póki nie wydobyl ich z niepamięci Szczęsny, Morawski i Brückner. Podpisani, dając, przed laty z górą dwudziestu, obraz w ramach literatury arjańskiej stuletniego rozwoju od dni Zygmunta Augusta do Jana Kazimierza, był zgóry przekonany, że przyszłość musi przystąpić do rewizji jego poglądów i do monograficznego opracowania poszczególnych postaci tej literatury. Hasło dał Kot, dziś badacz jest już cały legion. Na plan pierwszy wysuwa się monografista Wollzoga i Przytkowskiego — Chmaj, a dziś monografista Grzegorz Pawła — Konrad Górski, który wydał pracę pt. „Grzegorz Paweł z Brzezin” (Kraków 1929. Akademia Umiejętności).

Autor wziął za temat rozwój dogmatyczny arjan polskich i opisuje na podstawie gruntownych studiów rolę, jaką odegrał w tem Grzegorz Paweł, idealny propagator Blendraty. Wyczerpująco pokazuje nam p. Górski tę ewolucję, rzucając jednocześnie światło na genezę arjanstwa i jego dzieje. Ukazana na tem tle sylwetka Grzegorza Pawła rysuje się jasno i wyraziście. Należy sobie życzyć aby inni przedstawiciele arjanizmu znaleźli podobnych badaczy (dr. T. Grabowski).

OCRONA ZABYTKÓW

W celi Konrada. Z Wilna piszą nam: Celę Konrada w klasztorze pobazylijskim objął na swą siedzibę wileński Związek Literatów. Urządzone w niej teraz wystawę mickiewiczowską. Wśród eksponatów znajdują się autografy „Ody do młodości”, kilku ballad, pisma i prace filomatów, egzemplarze pierwszych wydań dzieł Mickiewicza, korespondencje więzienne. W ścianie została wmurowana tablica z napisem: „D. O. M. Gustavus obiit MDCCLXXXIII calendis novembris. Hic natus est Conradus MDCCCLXXXIII calendis novembris”. Na ścianach rozwieszono dookoła stychny, portrety i fotografie osób i miejscowości, związanych z historią filomatów i Mickiewicza. (lw)

Co się stanie z Rapperswyłskimi zbiorami. Z Warszawy piszą nam: Część zbiorów, pochodzących z Rapperswyłu została umieszczona w kazamatach fortu Traugutta. Utworzone tam będzie Muzeum martyrologii polskiej. Reszta zabytków weździe w skład Muzeum Narodowego. (wa)

TEATR

Nowy teatr w Londynie. Nasz korespondent londyński (z. gr.) donosi nam: W tych dniach otworzył podwoje nowy teatr londyński „The Dominion” znajdujący się w centrum miasta i zbudowany ogromnym sumptem. Nowy teatr posiada do 4.000 miejsc, niezwykle komfortowe „fumoirey”, bufety i restauracje. Scena zaopatrzona jest w najnowsze pomysły techniki światła etc. W „Dominion” będą pokazywane lekkie opery, operetki, rewje muzyczne, farsy. Jest to teatr „par excellence” rozrywkowy i nie pretenduje do poziomu artystycznego.

KRAJOZNAWSTWO

Wycieczka do Trok. Oddział Wileńskiego Tow. Krajoznawczego urządził pod przewodnictwem prof. St. Jarockiego wycieczkę do Trok. (kw.)

MUZYKA

Praca dla muzyki polskiej. Z Warszawy piszą nam: Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej istnieje w naszym mieście dopiero rok, a już posiada poważny dorobek. Wydał ono: zbiór pieśni Moniuszki, przeważnie wyczerpanych, zbiór pieśni Pankiewicza, oraz kwartet smyczkowy Statkowskiego i sekstet Jerzego Lefeldy. W dziale prac teoretycznych ukazała się G. Tolwińskiego „Akustyka muzyczna”. Temi dniami urządziło Towarzystwo koncert muzyki kameralnej, na którym wykonano wspomniane wyżej dwa utwory kameralne, nadto parafrazę skrzypcową „Dumki” Moniuszki, napisaną przez Melcera, oraz pieśni Moniuszki i Pankiewicza. Towarzystwo jest już dzisiaj poważnie zasłużone — oby mogło pracować jak najwydatniej, wstępując w miejsce wydawców, którzy dzisiaj tak się wdrągają przed nakładaniem muzyki polskiej, oczywiście poważniejszej. Na foksy kapitału nie zbraknie. (mw.)

PISMA NADESLANE

„Sztuki Piękne”. Numer 10 (5-go Rocznika). Treść: Wacław Husarski: „Józef Brandt”. — Stanisław Żokicki: „Stanisław Szukalski”. — Kronika artystyczna. — 31 reprodukcji i 1 fotograwjura z obrazu J. Brandta: „Polowanie”.

„Orleto”. Nr. 1—2. Treść: Od Redakcji. — J. Makowski: „Fanatyzm a kultura zachodnia”. — De-Ka: „My młodzi”. — L. Gluk: „Dusza, Treść i Forma”. — J. Jablonski: „Polski lot”. — M. Konopnicka: „Ty coś walczył dla idei”. — K. S.: „Niech żyje Polska”. — Ka. Es.: „Feljeton”. — T. Bartkiewicz: „Zamki i mogiły kresowe”. — Z. Zagłoba - Zyglar — „Vivat Jamboree”. — Kącik poetycki. — L. Gluk: Przegląd poezji, drukowanej w „Orleto”. — „W dzielnicy chińskiej”. — Kronika Harcerska. — Rozrywki umysłowe. — Ogłoszenie konkursu.

Portret dyktatora

Ostatni numer „Tygodnika” p. Thugutta zamieszcza następującą charakterystykę powalonego dyktatora Woldemarasa:

„Szeroki ogół żył się już z wszechmocą Woldemarasa. terorem oficjalnym i prywatnym — sądami wyjątkowymi i aktami samowoli i gwałtu — potrafiło zastraszyć opinię publiczną i pozbawić ją wszelkiej nadziei powrotu do stosunków normalnych, zapewniających prawo i wolność obywatelom. Nietylko Polacy, ale znaczna większość rodowitych Litwinów... nawet bezpartyjni — czuli się już, jak w kraju zdobitym i ujarzmionym. Jedyne zwolennicy polityczni rządu, członkowie partji Tautyninków, oficerowie, związani z przewrotem grudniowym — i różni karjerowicze, afezryści, ciemne indywidua, które przygłąnęły do reżimu dla interesu, chwaliły sobie „silne rządy” p. Wolde-marasa, uważając je za zbawienne dla państwa. Mając w swych rękach wojsko, policję, urzędy, fundusze państwowe, pozbywszy się Sejmu, nie zdając przed nikim sprawy ze swych czynności, zdeorganizowawszy korupcją i prześladowaniami partje polityczne — uważali się za panów położenia i lekceważyli cichy pomruk zalęknionej opinii.

„Ulubioną metodą Woldemarasa było piętnowanie swych przeciwników mianem agentów obcego mocarstwa i stawianie ich pod pręgierz publiczny. Brak wolności prasy, niedopuszczanie w druku najmniejszej krytyki dyktatora, uniemożliwilo wszelki opór. Woldemaras, lżył bezkarnie kogo chciał, i jak chciał, nie otrzymując należytej odpowiedzi.

Nic też szerokiej publiczności nie było wiadomo, że obóz rządzący trawi rak wewnętrznej niezgody. Istniało przeświadczenie, że duumwirat Smetona - Woldemarsa, zawarty jeszcze za czasów Taryby, pod niemieckimi okupantami, trwa w najlepsze, że wszyscy inni przywódcy i działacze Tautyninków uznają ich autorytet i ślepo mu ulegają. Najmocniej sam Woldemaras wierzył w to święcie. Wreszcie nastąpiła seria scysyj ze Smetoną. Woldemaras począł go ignorować. Uważał się za nieomylnego, chciał, aby prezydent był wykonawcą jego woli, figurantem, asystującym przy uroczystościach wojskowych i kościelnych, manekinem, za którego myśli i działa premier i minister wojny. Często zdarzało się, że Woldemaras ogłaszał ustawy z podpisem prezydenta, których ten nawet nie czytał; podpis umieszczono bez jego wiedzy. Gdy Woldemaras miał interes do prezydenta, nie udawał się do niego, lecz pod pretekstem braku czasu lub niedyspozycji żądał, aby prezydent przyjeżdżał do biura czy mieszkania dyktatora. Smetona, człowiek skromny, spokojny i zrównoważony, zaślepiony w geniuszu Wolde-marasa, w jego energii i zasługach dla Litwy cierpliwie znosił wszystkie małe ukłócia, upokorzenia i fantazje swego pierwszego ministra.

„Tymczasem ten dochodził do szaleństwa. Wydawało mu się, że jest mężem opatrnościowym już nietylko Litwy, lecz całej Europy; nazywał się „Mussolinim północy”, żądał dla siebie holdów bez końca. Nie znosił cudzego zdania, otaczał się pochlebami najgorszego gatunku, przytem cierpiał na manję prześladowczą, zdawało mu się, że na każdym kroku czyha na życie „wielkiego człowieka” otaczał się strażami, wszędzie węszył zdradę. Już nie dowierzał wojskowym, ani policji; pilnowali go szaulisi (strzelcy). Ale i w ich wierności wątpił. Stworzył spośród najbardziej mu oddanych własną organizację „Żelaznego Wilka”, coś jakby gwardie faszystowska, gotową na każde skinienie dyktatora. Stał się podejrzliwy i przesądny. Żona jego, Francuzka z pochodzenia, niegdys gubernantka w Petersburgu, wmawiała mu, że jest nowoczesnym Napoleone-m. Wpadł on w rodzaj mistycyzmu, w zabobony. Chwilami był tak zdenerwowany i podniecony, że tak zdenerwowany i podniecony, że tak zrywał się po nocach i sam sprawdzał czujność straży. Podczas jednego takiego obchodu zastrzelił żandarmę, biorąc go za zamachowca. Sprawę, oczywiście, zatuszowano. Kiedy indziej zmianę warty wziął za napad i rozpoczął strzelaninę, która rozbudziła całą dzielnicę i tylko dzięki przypadkowi nie pociągnęła za sobą ofiar.

„Tę manję prześladowczą Wolde-marasa podsycałi we własnym interesie jego zauszniczy. Wciąż donosili mu o rzekomych spiskach, czasem u-

ządzali prowokacyjne zamachy, kończące się aresztowaniem i straceniem najniewinniejszych ludzi. Na tem tle wyrosła bezkarnosc „Żelaznego Wilka”, którego członkowie popełniali naduzycia finansowe i prowadzili życie hulaszczcze za państwowe pieniądze”.

Dom kupiectwa polskiego

Kupiectwo we własnej siedzibie przy Zwierzynieckiej 12 — w willi p. radcy Wlekińskiego

Zorganizowane kupiectwo wielkopolskie pozbawione było własnej siedziby od czasu oddania przed kilku laty sali „Resursy Kupieckiej” dla „Radja Poznańskiego”. Czyniono jednakże już od dłuższego czasu zabiegi; aby uzyskać własną siedzibę.

W ostatnich dniach sprawa Domu Kupiectwa Polskiego przybrała obrót niezwykle pomyślny, gdyż doszło do ugody między właścicielem posesji przy ul. Zwierzynieckiej 12 p. radcą Janem Wlekińskim, a komitetem budowy „Domu Kupiectwa Polskiego”. Nabyty za łączną cenę 266 tys. zł dom z parcelą 1200 metrów kw. służyć będzie już w najbliższym czasie jako siedziba zorganizowanemu kupiectwu. Najpóźniej od 1 lutego roku przysięgo, znajdując tam pomieszczenie organizacje kupieckie, powstanie sala resursy, będą miała pomieszczenie sekretariatu organizacji kupieckich i redakcje pism kupieckich.

Przy tej sposobności wypada podkreślić zasługi członków komitetu „Domu Kupiectwa Polskiego”, w skład którego wchodzi: jako przewodniczący p. Władysław Majewski, dalej pp.: radny Jan Borys, radny Stefan Kałamański, radny St. Maciejewski, prezes Stanisław Szulc i dyr. Zw. Tow. Kupieckich Bronisław Sikorski. (k)

Narod. Organizacja Kobiet a obrona Kresów

W dniach 12 i 13 października r. b. odbył się we Lwowie zjazd delegatek kół Narodowej Organizacji Kobiet województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego. W zjeździe wzięło udział przeszło 100 delegatek. Zjazdowi przewodniczyła zasłużona i nieustrudzona działaczka narodowa na terenie Małopolski Wschodniej, p. Demelówna. Zarząd Główny N. O. K. reprezentowała p. sen. Szebeko.

Drugi dzień zjazdu poświęcony był specjalnie sprawie obrony polskości na Kresach. Obecny stan posiadania polskiego w województwach lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim w porównaniu do czasów nawet przedwojennych znacznie się zmniejszył. Przyczyną tego jest popieranie przez sanację stowarzyszeń ruskich i żydowskich, rozbijanie polskich organizacji kulturalnych, oświatowych i gospodarczych, przenoszenie i uniemożliwianie pracy urzędnikom-polakom, działaczom społecznym, „sanowanie” szkolnictwa polskiego i całego życia społecznego.

Całe polskie społeczeństwo przeciwstawia się stanowczo tej akcji.

Nie dopuścimy nigdy, aby ziemie te przestały być polskimi, by na marne poszły wiekowe prace i walki dziadków i pradziadków naszych, aby krew lwowskich Orłat została wylana nadaremnie. Gdyby zaszła potrzeba potrafiemy i zbrojnie stanąć w obronie Kresów. Trzeba dolożyć starań, żeby do tego nie doszło.

Wszystkie stowarzyszenia i organizacje polskie na kresach muszą się skupić: bronić polskości, szerzyć naszą kulturę. To zagadnienie było przedmiotem obrad zjazdu N. O. K. we Lwowie.

Tam gdzie mężczyźni z różnych względów nie mogą czy nie chcą pracować, członkinie N. O. K. wytrwale, odważnie, ofiarnie szerzą polskość, łączą wszystkich Polaków w pracy narodowej, bronią języka i kultury polskiej.

Społeczeństwo polskie w Małopolsce Wschodniej przetrwało zwycięsko rządy austriackie i ruskie, zorganizowane i świadome swych celów przetrwa jeszcze i obecny okres.

Głównym referentem spraw obrony kresów był senator prof. Dr. Stanisław Głabiński. W zjeździe wzięło również udział delegat Wojewódzkiego Zarządu Polskiego T-wa Opieki nad Kresami w Lublinie.

Popierając wytwórczość krajową, budujecie niezależność i potęgę gospodarczą i polityczną Polski!

RADJO

Programy radijofoniczne

Poniedziałek, dn. 28 października 1929 r. Poznań (335 m) godz. 13.00 sygnał czasu; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdowe i komunikaty; godz. 16.50 odczyt T. C. L. p. t. „Falowanie morza — jego odpływ i dopływ” (wygl. p. pplk. Piekucki); godz. 17.10 lekcja gry szachowej; godz. 17.30 audycja regionalna; godz. 17.45 koncert popołudniowy. Wykonawcy: Zofja Temnicka (sopran), Jadwiga Komorowska (fortepian), prof. Marjan Sauer (fortepian); godz. 18.45 nadprogram; godz. 19.05 „Silva rerum”; godz. 19.30 pogadanka radiotechniczna; godz. 19.50 odczyt p. t. „Świat książek”; godz. 20.10 odczyt p. t. „Zagadnienia gospodarcze” (wygl. p. t. Kazimiera Berkanówna); godzina 20.30 uroczysta akademja czeska (z okazji święta czeskiego); program: 1. Hymn czeski i słowacki (odegra orkiestra), 2. słowo wstępne (wygl. konsul Czechosłowacji p. inż. Matousek), 3. Smetana: Fantazja z op. „Sprzedana narzeczona” (odegra orkiestra) 4. Dvorak: Trzy pieśni: Smetana: Arja z op. „Pocahunek” (odśpiewia p. Emma Matouskova); 5. odczyt p. t. „Ku czci Józefa Dąbrowskiego — I Zjazd Filozofów słowiańskich w Pradze (wygl. dr. Tomaszewski), 6. Dvorak: koncert wiolonczelowy (odegra p. Sienkiewicz), 7. Dvorak: Dwa tańce słowiańskie. Smetana: Marsz komediantów (odegra orkiestra), 8. Fibich: Arja z op. „Szarka”. Smetana: Modlitwa z op. „Libusza” (odśp. p. Matouskova, 9. Moch: Marsz (odegra orkiestra); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT; godz. 22.15 radiografja; godz. 22.45 lekcja tańców (wykl. p. Vala Jennings).

Warszawa (1412 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.10 komunikat meteorologiczny; godz. 15.00 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 program dla dzieci. P. Juljan Ejsmond opowie bajkę „O Janku kominiarczyku i dymiącym piecu króla Stasia”; godz. 16.45 koncert gramofonowy; godz. 17.15 lekcja języka francuskiego; godzina 17.45 muzyka lekka; godz. 19.10 „Skrzynka rolnicza”; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 20.15 feljton muzyczny; godz. 20.30 koncert międzynarodowy z Berlina; godz. 22.00 feljton p. t. „Przygoda na morzu pod Warną” (ze wspomnień wojennych lotnika) — wygl. kpt. Filanowicz; godz. 22.15 komunikaty; godz. 22.25 „Z dymkiem papierosa” — wygl. p. Zygmunt Kawecki; godz. 22.35 komunikaty PAT; godz. 23.00 muzyka lekka z „Oazy”.

Katowice (416 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.00 komunikaty gospodarcze; godz. 16.15 program dla dzieci z Warszawy; godz. 16.45 koncert gramofonowy; godz. 17.15 pogadanka z tytułem: „Radioamator śląski”; godz. 17.45 koncert popularny z Krakowa; godz. 19.20 lekcja polskiego; g. 19.45 sola altówkowe (prof. Szalewski); godz. 20.00 mjr. Bronisław Romaniszyn: Z cyklu „Ochrona przyrody a parki narodowe — Święte doliny himalajskie”; godz. 20.30 transmisja koncertu międzynarodowego z Berlina (via Warszawa); godz. 22.00 transmisja z Warszawy; godz.

ODBIORNIK BEZ LAMP

PHILIPS „MINIWATT”

TO — w 4903

OKRĘT BEZ STERU

Przez szybkę

Klucz od bramy

Nie znoszę ludzi, którzy zawsze w całym szukają dziury, ale (z przykrością to stwierdzam) sam niestety jestem takim wiecznym malkontentem.

Swojego czasu, mieszkając w Warszawie, żyłem zawsze na nieprzyjemnym stopie z dozorcą vel stróżem alias dyrektorem od bramy. Przejmował mnie nerwowo dreszcz, kiedy, wracając do domu o późnej godzinie, dzwoniłem do groźnego cerbera. Przyczyniała się do tego w znacznej mierze smutna konieczność legitymowania się przed dygnitarzem, wciskając w wysuniętą dłoń brzęczącą monetę. (Miał bestja czucie w palcach, jak sam Paderewski. Rozróżniał momentalnie półzłotek od dwudziestu groszy, a fałszywą monetę od miedzianego guzika.) Cierpiałem i narzekałem na ten system „bramowy”.

W Poznaniu — myślałem — to ci dopiero raj z bramą!

Przed kilku dniami wyszedłem sobie wieczorem na spacer. Klucz od bramy wsunąłem, jak zwykle do kieszeni palta. Zapomniałem na śmierć, że ulokowała się już tam poprzednio fatalna dziura. Uszedłem ledwie kilkadziesiąt kroków; nagle tuż przy mnie: „brdeł”

23.00 odczyt — „W 80-tą rocznicę śmierci Fryderyka Chopina” — wygl. w języku szwedzkim inż. W. Wyszynski.

SPORT

Boks

Atrakcją dzisiejszych zawodów, organizowanych przez Kl. S. „HCP” we własnej sali (przedostatni przystanek czwórki na Wildzie) z początkiem o godz. 19 i pół będzie spotkanie Anioły (w. lekka) z doskonałym Seweryniakiem (w. półśrednia) z Sokola w Łodzi; walka ta wzbudziła ogromne zainteresowanie w szerokich kołach zwolenników pięściarstwa. Kempa, który miał walczyć z Tomaszewskim nie może, niestety przybyć, bowiem nie otrzymał zwolnienia z wojska, a ponieważ i Wiśniewski i Nowicki nie chcą startować, zatem Tomaszewski wobec braku przeciwnika nie będzie startował. Inne pary ujrzymy w ringu w składzie podanym przez nas w rannem wydaniu.

Kolarstwo

Oddz. Cyklistów K. S. „Warta” donosi swoim członkom i sympatykom, że w niedzielę odbędzie się uroczystość zamknięcia sezonu z następującym programem: godz. 8 — zbiórka w sekretarjacie, godz. 8.30 — wymarsz na nabożeństwo do kościoła farnego, godz. 10 — zebranie w lokalach klubowych i godz. 12 — defilada na rowerach przez miasto. Czynnym członków wzywa się do udziału w przepisowym umundowaniu.

Znany ze swych występów w Warszawie mistrz kolarski świata dla amatorów Mazairac zajął w piątkowych zawodach w berlińskim „Sportpalaste” ostatnie miejsce. Wyścig, który uważać można jako rewanż biegu mistrzostw świata, ponieważ odbył się w identycznym składzie jak w Bazylei, wygrał Włoch Malatesta przed Duńczykiem Gerwinem i Cozensem (Ang). Malatesta dominował we wszystkich trzech biegach, zajmując w ogólnej klasyfikacji bezapelacyjnie pierwsze miejsca.

Lekka atletyka

Próba pobicia rekordu POZLA w biegu na 3 klm. odbędzie się w niedzielę o godz. 10 na boisku „Warty”, przez doskonalych długodystansowców S. M. P. Klugego i Piechockiego.

Rekord Eeljasza w kuli 14.435 m uzyskany na meczu „Warta” — „Polonia” został zatwierdzony przez komisję sportową POZLA.

Motocyklizm

Wyścigi organizowane przez T. S. Unja w niedzielę na boisku Sokola zapowiadają się bardzo ciekawie i niewątpliwie zgromadzą liczne zastępy publiczności. Przypominamy, że odbędą się razem cztery biegi a początek jest o godz. 14.30. Startują wybitni motocykliści, wobec czego walka będzie zacięta i emocjonująca.

Tennis

Listę najlepszych graczy ogłosił również Tilden, nie można jej jednak uważać za szczęśliwą, a trzy nazwiska potracają nawet o... humorystykę sportową, trudno bowiem wytłumaczyć sobie dla czego się one na tej liście znalazły; widocznie wziął tu górę Tilden z kabaretu nad Tildenem z kortu tenisowego. Oto kolejność najlepszych mistrzów rakiety wedle Big Billa: 1. Cochet, 2. Lacoste, 3. Tilden, 4. Borotra, 5. Hunter, 6. Morpurgo, 7. Moldenhauer (I), 8. Prens (I), 9. Austin i 10. Kehrling (I).

Drugi występ tenisistów francuskich w Japonji w Osaka (po przegranej w Tokio 1:4) zakończył się wynikiem nierozstrzygniętym 2:2; poszczególne rezultaty są następujące: Cochet — Hiroato 6:4, 4:6, 6:2; Brugnon — Harada 6:4, 6:8, 6:4; Hiroato — Rodel 6:4, 6:4; Nuno — Landry 6:3, 1:6, 7:5.

— Klucz! — jak błyskawica przelatuje myśl.

Obejrzałem się i zdążyłem zobaczyć, jak mój klucz błysnął mi przyjaźnie w powietrzu, wsunął się zresztą przez szparę w chodniku i zniknął w czeluściach piwnicy.

Drobny wypadek, ale jakże gruntownie zmienia on pozycję socjalną człowieka. W jednej chwili straciłem dach nad głową, ciepły kąt i wygodne łóżko. Stałem się człowiekiem bezdomnym.

Na kilka minut zdrętwiałem; stałem, jak posąg boleści. Mogłem tak stać dłużej — czasu miałem dość. Do domu dostaje się dopiero o godzinie 5 rano, dzięki jakiemuś zapóźnionemu lokatorowi.

— Nie byłoby całego nieszczęścia — pociesza mnie przyjaciel, — gdybyś dbał więcej o elegancję i zaszywał dziury w kieszeniach.

Przyznałem mu w głębi serca rację, ale próbowałem się bronić.

— Możeby jednak można coś wymyślić na wszelki wypadek.

— No, cóż? Chyba dzwonek do stróża?

— Albo poprosić, żeby nocni stróże przechadzali się częściej po ulicy.

— Nol mój kochany — nie każdy z nich przecież cierpi na bezsenność!

X. Awery.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Forsujmy eksport!

Od trzech miesięcy mamy czynny bilans handlowy. Któżby z tego się nie cieszył! Wszakże przez 28 miesięcy bez jednej jedynej przerwy nasz obrót handlowy z zagranicą kształtował się dla nas niepomyślnie, a deficyt za ten okres wynosi przeszło jeden i pół milarda złotych. Jakkolwiek ten deficyt nie przyniósł bezpośredniej szkody naszej walucie, chronionej skutecznie przez plan stabilizacyjny, na podstawie którego uzyskaliśmy jesienią 1927 roku pożyczkę w wysokości 72 milj. dol., i przez rozumną politykę emisyjną i kredytową Banku Polskiego, to jednak wszyscy zdawali sobie sprawę, że na wypadek powikłań gospodarczych czy politycznych, deficyt ten mógłby stać się fatalnym źródłem dalszych poważnych trudności, zwłaszcza na rynku pieniężnym, a poprzez niego dezorganizacji całego naszego życia gospodarczego.

Okoliczności jednakże nam sprzyjały i szkodliwy wpływ deficytu wyrażał się w granicach stosunkowo skromnych. Był on mianowicie w dużej mierze powodem kurczenia się płynnych zasobów pieniężnych w kraju, wywoływał ciągle typowe dla społecznych stosunków zjawisko „głodu gotówkowego”, wreszcie uzależniał nas krepując od zagranicy w dziedzinie kredytu krótkoterminowego towarowego. Oczywiście na deficyt bilansu handlowego spoglądamy nie tyle jako na przyczynę, lecz jako na wyraz trudnej sytuacji naszego rynku kapitałowego i kredytowego.

Zwrot w układzie naszego bilansu handlowego spowodowany jest całym szeregiem czynników. Złożyły się nań i dobre wyniki żniw w dwóch ubiegłych kampaniach w połączeniu z zniesieniem ograniczeń wywozowych w stosunku do rolnictwa, i osłabienie konjunktury krajowej, wreszcie widoczne postępy w dziedzinie koncentracji przemysłu i uzdolnienia go do prowadzenia celowej i energicznej akcji eksportowej.

Nasz bilans handlowy jest wciąż jeszcze w cyfrach ogólnych skromny. Wprawdzie z roku na rok objętość jego rozszerzała się, co świadczy dobrze o tendencji wzrostu naszego życia gospodarczego. Nie dziwimy się, że wzrost cyfr bilansu handlowego wynikał głównie z pozycji przywozowych, gdyż było to uzasadnione potrzebą odbudowy i rozszerzenia aparatu produkcyjnego Polski. Dzisiaj natomiast nadszedł, jak nam się zdaje, moment, kiedy trzeba specjalnie forsować eksport, ażeby podtrzymać tempo naszej produkcji, który na samym rynku krajowym nie znajdzie dostatecznego oparcia.

Należy zatem zastosować wszystkie możliwe środki, by utrzymać obecny stan aktywności bilansu handlowego nie tylko drogą krepowania przywozu, ile energicznego popierania wysiłków nad rozwinięciem naszego eksportu rolniczego i przemysłowego. Poparcie to winno przejawiać się szczególnie w dziedzinie organizacyjnej i kredytowej.

Krótkie informacje gospodarcze

— Tow. Ostram, Phillips A. G. i Verelinge Glühlampen und Electricitäts A. G. zakupiły wspólnie szereg włoskich fabryk żarówek elektrycznych, które do tej pory nie należały do kartelu. Pomiędzy zakupionymi fabrykami wymienić należy znane przedsiębiorstwa Edison Italiana w Mediolanie.

— „Izwiestia” oświadczają, że układ zawarty pomiędzy rządem niemieckim a szwedzkim syndykatem zapalczanym jest niekorzystny dla współpracy gospodarczej sowiecko-niemieckiej i przyniesie skutki ujemne dla rozwoju stosunków gospodarczych pomiędzy obu krajami.

— Utworzone zostało nowe wielkie przedsiębiorstwo bankowe pod firmą „Towarzystwo Bankowe Rumuńskie” z kapitałem 250 milionów lei. Wśród założycieli towarzystwa figurują firma G. Japhet & Co. Londyn, Amsterdamsche Bank, Dresdner Bank, Kommerz u. Privat Bank z Berlina i inne.

— W okresie pierwszych 39 tygodni wydobycie węgla w Anglii osiągnęło 194 miliony tonn, wobec 237 milj. tonn w tym samym okresie r. 1928.

— W Pradze odbyło się otwarcie salonu samochodowego. Sprzedaż samochodów w Czechosłowacji osiągnęła już cyfrę 2½ milarda koron. Przemysł krajowy wyprodukował w r. ub. 14.000 wozów, zaś w r. zapewniona jest produkcja 20 tys. wozów. Import wynosił 250 milionów koron.

Nowy kartel polski

Ruch kartelizacyjny w przemyśle przetworów ziemniaczanych

Dzięki naturalnym warunkom gleby, obfitości rąk roboczych i sprzyjającym warunkom klimatycznym Polska zajmuje 3-cie miejsce w świecie pod względem ilości produkcji ziemniaków. Przyznać jednak trzeba, że do tej pory mało było znać u nas zbiorowego i zorganizowanego wysiłku dla podniesienia produkcji ziemniaka, a niestety nic prawie nie uczyniono dla najkorzystniejszego zużycia tego najobfitszego bodaj naszego surowca.

Podczas bowiem gdy taka np. Holandia przerabia powyżej 20 proc. zbioru ziemniaków na krochmal i jego pochodne, Polska na krochmal, syrop i suszonkę przeznaczając zaledwie jeden procent. Mimo nikłej ilości ziemniaków, przeznaczonych na przetwórb — nasz przemysł przetworów ziemniaczanych nie tylko nie miał dogodnych warunków rozwoju, lecz nawet z trudnością zdołał utrzymać swój wojenny stan posiadania.

W krochmalnictwie ciężkie położenie tego przemysłu wyraża się w niepełnej 50-cio procentowym wykorzystaniu zdolności przetwórczej fabryk. Zjawisko to tłumaczy się przede wszystkim ograniczonym zbytem krochmalu w przemyśle tekstylnym i fiarbiarskim, dalej fatalnymi warunkami egzystencji wspólniemi dla całego przemysłu polskiego, a wreszcie silnymi wahaniami cen ziemniaków, dochodzącymi do absurdalnych rozmiarów. Możliwość zbytu krochmalu zagranicą maleją z roku na rok. W tej dziedzinie szczególnie daje się zauważyć brak należytej organizacji polskiego przetwórczości ziemniaczanej, powodujący niemożność należytego usadowienia się tegoż przemysłu na rynkach światowych.

Także w suszarnictwie brak możliwości eksportowych zaciemnia horoskopy rozwojowe i to w stosunku znacznie silniejszym aniżeli w krochmalnictwie, gdyż płatki ziemniaczane prawie zupełnie nie mogą liczyć na zbyt wewnątrz kraju, a jedynie poza jego granicami.

Rzecz jasna, że niepokojący stan interesów w tej branży od dawna nawołuje do akcji ratowniczej; umysł światlejsze istotnie od kilku już lat wskazują na potrzebę zorganizowania przemysłu przetworów ziemniaczanych na wzorach, których celowość udowodniła praktyka nowoczesna zagranicą. Do niedawna jednak wszelkie próby spełzały na niczem. Ostatnio dopiero przystąpiono pod egidą Związku Interesentów Przetworów Ziemniaczanych w Poznaniu do ponownego, tym razem, jak się zdaje, szczęśliwego w rezultatach badania możliwości kartelizacyjnych.

Skutkiem tych badań było zawiązanie się kartelu syropiarskiego, który po bardzo długich i uciążliwych pertraktacjach w Poznaniu i w Warszawie doszedł wreszcie do skutku w bież. miesiącu.

Pertraktacje, a raczej studja możliwości kartelizacyjnych w krochmalnictwie i suszarnictwie trwały nadal. Trudno w chwili obecnej przewidzieć, jaki będzie ich wynik. Niemniej łatwo prognozować długotrwałość negocjacji, których tok utrudniony jest wskutek istnienia wielkiej ilości zainteresowanych. Podczas bowiem gdy w syropiarnictwie mamy tylko 7 firm, a raczej (po fuzji Lubania z Wronkami) tylko sześć, to firm krochmalniczych jest przeszło setka. A zresztą, jak twierdzą rzeczoznawcy, istnienie podobno trudności w pogodzeniu interesów krochmalnictwa wielkoprzemysłowego z interesami krochmalnictwa rolniczego oraz istnieją rzekomo sprzeczności interesów regionalnych, krochmalni zachodnio-polskich i położonych w centralnych województwach. Oczywiście wielogłowe kartele miewają zawsze bardzo trudne „porody”, jak tego dowodzi przykład czeskosłowackiego kartelu krochmalniczego.

Przechodząc z kolei do kwestji ogólnogospodarczej wartości kartelizacji przemysłu przetworów ziemniaczanych, trzeba, jak zawsze gdy mowa o tego typu zrzeszeniach kapitałowych, brać pod uwagę możliwości postępu gospodarczego z jednej strony, zaś możliwości nadużycia monopolistycznego stanowiska kartelu z drugiej strony. Sądzymy jednak, że np. w kartelu syropiarskim możliwość nadużycia jest sprowadzona do minimum: w tym przemyśle istnieje coś w rodzaju wentylu bezpieczeństwa, z chwilą bowiem gdy cena syropu przemysłowego wzrasta niepomernie, zaczyna z syropem konkurować... cukier, który jest jego dobrem substytucyjnym. Natomiast, z drugiej strony zaprzestanie dzikiej konkurencji, umożliwi zorganizowanie produkcji na zasadach racjonalnych i zdrowych. A tego właśnie trzeba całemu przemysłowi ziemniaczanemu.

Kartel syropiarski przyjął formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i firmę „Spółka Producentów Syropu sp. z o. o. z siedzibą w Poznaniu”. Na stanowisko dyrektora powołano pana Cezarego Kreczego, współpracownika poznańskiej izby przemysłowo-handlowej, znanego nam skądinąd ze swej działalności jako prezesa Związku Ekonomistów w Poznaniu i jako w-konsula R. P. w Essen, gdzie w niezwykłym trudnym okresie okupacji francuskiej wykazał znaczne zdolności szczególnie w zakresie praktycznych zagadnień gospodarczo-administracyjnych. Nowe stanowisko dyr. C. Kreczego bynajmniej nie jest łatwe; niemniej jesteśmy przekonani, że dzięki swej energii i taktowi potrafi usunąć zawsze możliwe tarcia wewnątrz kartelu i zapewnić mu rozwój trwały i pewny dla dobra tego odcinka gospodarstwa krajowego.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Żelaznicy - Detaliści a Syndykat hut żelaznych.** Związek Kupców branży żelaznej przy Zw. Tow. Kup. w Poznaniu, na obwód nadnotecki, na Pomorze i Grudziądz oraz Stow. Kupców handlujących żelazem i dzwignarami na woj. poznańskie i pomorskie nadesłały nam oświadczenie w którym stwierdzają, że postępowanie Syndykatu hut żelaznych z ogółem detalicznego kupiectwa handlującego żelazem godzi silnie w interesy tej gałęzi handlu. Metody przyjęte przez Syndykat dla regulowania handlu oraz cen przyczyniają się tylko do zmniejszania konsumpcji żelaza w Polsce, co już ma obecnie miejsce. Czyniąc tak smutne doświadczenie handel żelazny detaliczny wypowiada się przeciwko wszelkim kartelom i syndykatom przemysłowym.

(k) **Skradzione obligacje.** Władze śledcze w Warszawie rozesłały zawiadomienie do banków, że skradziono wzgl. zgubiono w Warszawie 25 obligacji 4-proc. pożyczki inwestycyjnej. Wobec tego, że zlodziej czy nieuczciwi znalazcy mogą usiłować sprzedać w Poznaniu lub okolicy wspomnianą pożyczkę, podajemy numery skradzionych sztuk. Są to sztuki serja 914 nr. 1—3, serja 2200 nr. 37—43, serja 4008 nr. 41—49, serja 6830 nr. 29—34 i nr. 41—49. (k.)

(z) **Z działalności hut żelaznych we wrześniu.** Produkcja hut żelaznych we wrześniu wykazuje pewne zmniejszenie w stosunku do sierpnia r. b., a mianowicie: wielkie piece wyprodukowały 58.006 tonn (o 10,60 procent mniej), stalownie —

104.226 tonn (o 6,41 proc. mniej), i walcownie — 77.402 tonn (o 1,87 proc. mniej). Wzrosła natomiast w tym czasie wytwórczość rurkowni o 3,20 proc. Ogólny stan zamówień rządowych oraz prywatnych zmniejszył się we wrześniu do 41.769 tonn czyli o 10,47 proc. w stosunku do sierpnia. Zmniejszeniu zamówień we wrześniu uległy obstalunki przemysłu budowlanego o 13,66 proc., przemysłu metalowego o 8,53 proc., wytwórni drutu o 270 tonn oraz samorządów i cukrowni. W przeciwieństwie do poprzedniego miesiąca we wrześniu największy wzrost wykazują zamówienia cynkowych blachy o 3.505 tonn, potem wzrosły również zamówienia handlarzy żelazem o 9,09 proc., hut o 412 tonn, wytwórni śrub, górnictwa, przemysłu drzewnego i prywatnych przedsiębiorstw komunikacyjnych. Wywóz wyrobów walcowniczych uskutecznił się za zawiadzczeniami Związku Eksportowego P. H. Z. we wrześniu wyniósł 11.727 tonn czyli o 14,29 proc. mniej aniżeli w sierpniu r. b. W okresie pierwszych trzech kwartałów r. b. wywieziono ogółem 80.926 tonn wyrobów walcowniczych t. j. o 15,94 proc. więcej niż w tym samym okresie r. ub. W okresie tym zwiększył się wywóz do Sowietów, Japonji, Rumunji, Włoch i Czechosłowacji, spadł natomiast do Jugosławji, Lotwy, Danji i Szwecji. Pozaatem w sierpniu wywieziono 3.264 tonn rur spawanych i ciągnionych oraz ich części czyli o 315 tonn więcej aniżeli w sierpniu r. b. Ogólna liczba robotników zatrudnionych w hutach żelaznych z końcem września wynosiła 50.060 czyli o 494 osób mniej aniżeli w sierpniu.

Z ZAGRANICY

(z) **Czarny dzieł na giełdzie nowojorskiej.** Jak się dowiadujemy drogą radiową, nastąpił na giełdzie nowojorskiej krach, jakiego nie pamiętają od października 1907 r. Oblicza się, że co najmniej 50.000 mniejszych spekulantów zostało zrujnowanych, ogólne straty spowodowane katastrofalnym spadkiem kursów wynoszą kwoty wielomiljardowe. Obliczenia strat są wprawdzie dość fantastyczne, bo wahają się od miljarada do 20.000 miliardów dolarów. Podobno między poszkodowanymi znajduje się prezes First National Bank, który na akcjach swego banku poniósł stratę około 9 milionów dolarów. W związku z położeniem na giełdzie nowojorskiej odbyła się konferencja wybitnych bankierów, nie zdołała jednak dotąd wpłynąć na poprawę sytuacji.

(z) **Po zaprowadzeniu monopolu zapalczanego w Niemczech.** Pomiędzy rządem Rzeszy a Svenska Tändstick A. B. i N. V. Vinancie Mij. Kreuger & Toll podpisany został ostateczny układ, przyznający wyłączne prawo sprzedaży, przywozu i wywozu zapalek w Niemczech niemieckiej Zündholz-Verkaufs-A. G. Trwanie układu monopolowego ustalone zostało na minimum 32 i maximum 50 lat, przy czem upłynięcie układu uzależnione jest od spłacenia przyznanej Rzeszy pożyczki. Połowa akcji towarzystwa monopolowego należeć będzie do Svenska Tändstick A. B. oraz do International Match-Corporation, druga zaś połowa do fabryk niemieckich oraz Reichskredit-Gesellschaft. Fabryki, należące do trustu szwedzkiego wytwarzać będą tak, jak dotychczas 65 procent produkcji, zaś fabryki niemieckie w dalszym ciągu 35 procent. Cena zapalek w handlu detalicznym podniesiona zostaje z 25 na 30 fenigów. N. V. Mij. Kreuger & Toll udziela Rzeszy pożyczki 125 milionów dolarów na 50 lat, 6 proc., z prawem konwersacji al pari po 10 latach. Kurs emisyjny — 93 proc. Pożyczka udzielona będzie w dwu ratach, 50 milj. dolarów w 7 miesięcy po wejściu w życie umowy, 75 milj. dol. po dalszych 9 miesiącach.

Z WYDAWNICTWA

(w) **„Przegląd Gospodarczy”.** Wyszedł z druku zeszyt 20 „Przeglądu Gospodarczego” z dnia 15 października, zawierający: „Zjazd Izby Przemysłowo-Handlowej”. — E. R.; „Polska wobec Hagi i Genewy”. A. Wierzbicki; „Sprawy węgla i cukru na terenie międzynarodowym”. — Dr. T. L.; „Zagrożone instytucje”. — D.; „Ulgi Celne”. — Z. Miduch; „Europa wobec polityki celnej Stanów Zjednoczonych A. P.”. K. Kas.; „Z gospodarstwa położenia W. Brytanji”. — Dr. St. Janicki. Ponadto zeszyt uzupełniają zwykle działy: kronika zagraniczna i krajowa, rynek pieniężny i rynki towarowe.

Losowanie książeczek oszczędnościowych P. K. O. Dnia 25 bm. odbyło się w lokalu P. K. O. trzecie z rzędu losowanie premjowanych książeczek oszczędnościowych P. K. O. z serji II. Wylosowane zostały książeczki, zaopatrzone następującymi numerami: 50052 52168 52341 52655 52853 55407 55911 57031 58172 58271 58502 59777 59917 61429 61696 62 767 64136 64509 64597 64665 64768 64796 66181 66320 67498 68308 68681 68886 68916 69251 69606 69892 69979 70588 70682 70714 71142 71308 71460 71608 71879 72773 72779 72826 73836 74688 74646 75669 76230 67120 (bez gwarancji).

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań dnia 26. 10 1929.

Warunki: Handel hurtowy, parwetl Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca ze 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w. hol.); b) pszenicy 753 gr. (123,0 f. w. hol.)

„Ceny orientacyjne”

parwetl Poznań	
Zyto	22,50—23,00
Usposobienie słabe.	
Pezenla	34,75—36,75
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiatowy	25,00—26,00
Jęczmień browarowy	26,00—29,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	21,50—23,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia w workach	
dług urzędowo ustalonego (typu 70%)	34,50
Usposobienie słabe.	
Mąka pszena 65% w l. worka	54,00—58,00
Usposobienie słabe.	
Wreby żytnie	15,50—16,50
Wreby pszenne	17,50—18,50
Łezak	70,00—74,00
Łroch polny	38,00—42,00
Łroch Victoria	50,00—57,00
Łroch Polzera	42,00—47,00
Ziemniaki fabryczne franco	
fabryka za kg % mączki	0,19
Ogólne usposobienie słabe.	

Uwagi: Ziemniaki jadalne bez handlu, jęczmień, pojawiający się na rynku, w większości wypadkach nie odpowiada normom jęczmienia browarowego.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Indyferentyzm religijny

Wobec zbliżającego się Dnia Katolickiego i związanych z nim uroczystości, których celem głównym: podniesienie samopoczucia katolicyzmu w narodzie naszym, należy zastanowić się nad tem, czym jest i czym być powinien katolicyzm w życiu inteligentnej kobiety. Naogół bowiem mówi się i pisze dużo o tem, że religia potrzebną jest w wychowaniu młodzieży i w życiu ludu, mało jednakże jest w Polsce zrozumienia dla tego, tak ważnego problemu u inteligencji naszej. — A trudno zamknąć oczy na fakt, że współczesny upadek etyki i ogólny brak charakterów wpływa w przeważnej mierze z powszechnego indyferentyzmu religijnego.

Życie duchowe człowieka musi opierać się na pewnych stałych podstawach teoretycznych i praktycznych, myślowych i uczuciowych, z tych danych wypływają czynności, stosunek do siebie samego i do bliźnich. Jeżeli podstawy te są chwiejne i ciemne, wówczas brak właściwego kryterium wartościowania. Trudno o zrównoważony pogląd na świat i jego sprawy i bardziej jeszcze trudno o dystans do siebie samego, jeżeli niema żadnego miernika, któryby dystans ten wyznaczał. O ile podstawy życia duchowego człowieka jest religia, wówczas wystarczy pogłębienie jej teoretyczne i przystosowanie praktyczne dla uzyskania wspomnianego kryterium i wyznaczenia sobie planu postępowania, o ile istnieje jednak kompletny indyferentyzm wówczas jedyną wytyczną pozostaje odnalezienie religii, gdyż wszelkie, pozornie anty- czy areligijne poglądy są tylko wypaczeniem, a nigdy unicestwieniem instynktu religijnego tkwiącego głęboko w każdym normalnym człowieku.

Nawrót do katolicyzmu, z kompletnej lub częściowej obojętności może nastąpić dwójakim sposobem: albo od teorii ku praktyce, albo też poprzez praktykę do teorii zależnie od konstrukcji duchowej człowieka. Ugruntowanie i rozwój katolicyzmu wśród inteligencji musi opierać się na tych

dwu danych, gdyż przerost jednego kultywuje fałszywych mędrców, nadwyżka w przeciwnym kierunku: dewocję! — A niema nic szkodliwszego dla religii, jak bigoterja spotykana niekiedy u mężczyzn, bardzo często u kobiet. To wypaczenie najwzniolejszego ideału, strącanie z piedestału świętych i stawianie na ich miejsce własnej małostkowości, małoduszności, egoizmu, a niekiedy wręcz okrucieństwa jest w skutkach swych gorsze od indyferentyzmu. Dlatego walka o katolicyzm musi być zarazem bojem o czystość i wzniosłość tego katolicyzmu, o jego piękno i siłę atrakcyjną tego piękna.

Przyczyna indyferentyzmu religijnego wśród inteligencji naszej wynika częściowo także z braku uświadomienia religijnego. Wiadomości, dotyczące religii, jej zasad i rozwoju ograniczają się u przeciętnego inteligenta w Polsce do tych skąpych danych, jakie zaczerpnął w szkole z katechizmu i historii Kościoła. Z chwilą opuszczenia niższej uczelni nauka religii kończy się, mimo, że teraz dopiero powinna się zaczynać. Umysł człowieka dojrzałego innej potrzebuje strawy, jak umysł dziecka, a terminy szkolne, najczęściej słabą mają wartość praktyczną. Człowiek, który jako samodzielna i odpowiedzialna jednostka staje nagle pośród walk życia, jego przemocy i pozornego nonsensu, nie posiada dostatecznego materiału obronnego w postaci religii, gdyż właściwie nie zgruntował jej istoty, a zna najczęściej tylko jej stronę formalną. Są pojęcia, które dla dziecka są tylko wyrazami, dla człowieka dojrzałego mogą posiadać wartość realizacji. I zdarza się często, że wyobrażenia religijne wytworzone w umyśle młodzieńczym wskutek specjalnego zbiegu okoliczności, niedorozwoju umysłowego i t. p., człowiek dorosły impregnuje nie sobie lecz religii jako takiej i odwraca się później od teorii, która mu się wydaje niemożliwą do przyjęcia. Z tego powodu więc najważniejszym momentem w walce o podniesienie prestiżu katolicyzmu jest uświadamianie religijnej inteligencji. Droga tą postępuje

dziś już Francja i cieszy się bardzo pięknymi rezultatami.

Utario się naogół przekonanie, że kobiety są bardziej religijne od mężczyzn. Ile jest w tem słuszności trudno stwierdzić — raczej narzuca się pozór, że łatwiej im przenieść się na stronę formalnej religii. Zarazem posiadają większą reakcję uczuciową, często na niekorzyść intelektualnej. Wynikałoby więc z tego, że mogłyby z większą łatwością stosować religię w praktyce życiowej, a przecież faktem jest, że najczęściej kończy się na formie, a miłość chrześcijańska nie panuje ani w organizacjach społecznych, ani w grupie towarzyskiej. Forma jest najłatwiejsza, treść wymaga pracy, dlatego tak często w religii mamy do czynienia z supremacją stroju formalnego.

W łączności z wzmagającą się w Polsce akcją katolicką, w łączności z uroczystościami i demonstracjami religijnymi np. z okazji Dnia Katolickiego, powinno wzbudzić się wśród kobiet inteligentnych realne zainteresowanie samym problemem katolicyzmu gdyż wszelkie prądy myślowe i przykład postępowania zaszczepiają się zgóry w dół, i jeżeli inteligencja w Polsce stanie się religijna, katolicyzm na ziemi naszej doczeka się nowej ery!

W Genewie

Podczas obrad genewskich „Liga kobiet dla spraw wyborczych” utrzymuje co roku otwarte biuro w Genewie, będące zarazem miłym rendezvous wszystkich, zjeżdżających się na posiedzenia kobiet. Spotyka się więc w tem „Foyer féminin” cały żeński świat międzynarodalny: posłanki, adwokatkę, redaktorki i reporterki wielkich pism. Na przyjęciach klubu świat męski również jest reprezentowany. Ostatnio zanotowano wizytę rektora uniwersytetu genewskiego, widziano w klubie czeskiego ministra Benesza, oraz wszystkich urzędników Ligi Narodów. Zaproszenia wysyła się na przyjęcie nie tylko wybitnym osobistościom. Bywa i młodzież, gdyż starsze pokolenie kobiet wychodzi ze słusznego założenia,

że młodsze towarzyski należy pociągnąć do pracy dla wielkich idei społecznych i politycznych.

Specjalnie dla delegowanych do Ligi Narodów wyprawiano wielkie dîner w eleganckich salonach Międzynarodowego klubu. W szczególnie zapelnionych salach zebrały się najwybitniejsze przedstawicielki swoich państw, kobiety zasłużone i pracujące na odpowiedzialnych placówkach. Przewodniczyła prezeska wydziału socjalnego w Sekretarjacie Ligi Narodów Racheta Crowdy. Za zgodą wszystkich obecnych przedstawiono p. Crowdy po kolei delegowane do Ligi Narodów, poczem kolejno udzielono im głosu. Największe zainteresowanie wzbudzały relacje przedstawicielki państw egzotycznych, których stosunki mało są ogólnie znane. Tak np. duże wrażenie wywołały relacje delegowanej Siamu Pantip Devakul, która scharakteryzowała położenie kobiety siamskiej. Sympatję obecnych wzbudziła sama postać przedstawicielki Siamu, pełna uroku, jakoby żywcem zdjęta z reliefów Ramayany w słynnych ruinach z Angkor.

Zady Astor cieszyła się, jak zwykle dużym uznaniem, podobnie delegatka francuska Brunshvieg.

Oprócz opisanych — w klubie międzynarodowym był jeszcze szereg innych miłych pogadanek i spotkań kobiet wszystkich państw i narodów.

Ze świata

Kobieta w sądownictwie niemieckim

Asesor sądowy pani Dr. Klausner jako pierwsza kobieta na stanowisku sędziego w Niemczech objęła przewodnictwo 19 izby sądu robotniczego w Berlinie.

Almanach gotajski dla kobiet

Związki kobiece w Niemczech zainteresowały się sprawą wydania Almanachu dla kobiet, któryby obejmował wszelkie nazwiska kobiet czynnych społecznie, w życiu literatury (sztuki i nauki). Almanach pod redakcją dr. Agnieszki Zahn-Harnack zawierać ma oprócz tego wszelkie szczegóły dotyczące związków, stowarzyszeń i działalności publicznej kobiet w Rzeszy niemieckiej.

„Wile”

Z wierzeń Słowian południowych

Każdy naród posiada niezmiernie skarby w pieśniach, opowieściach, wierzeniach i przesadach ludowych. Twórczość, rozwijająca się na tem tle sięga tradycjami bardzo daleko, bo w czasy okryte mrokiem, częstokroć dla nas nieprzeniknionym. W niej się skryły najpierwotniejsze wierzenia ludzkie, wytworzone w umyśle ludzkim przeważnie przez obserwowanie niepojętych naówczas sił i zjawisk przyrody. Zrosły się te baśnie tak silnie z duszą i wyobraźnią narodu, że ani czas, ani postęp i cywilizacja nie zdołały i dziś jeszcze wykorzenić ich z pamięci i życia ludu.

Panująca w świecie walka światła i ciemności, dnia i nocy, lata i zimy, życia i śmierci była nieustającym źródłem twórczości. Siły walczące z sobą przyjmowały postać ludzką, a zależnie od ustosunkowania się ich do człowieka otrzymywały atrybuty dobra lub zła. Około tych postaci snuł lud rozmaite przedziwne opowieści, uzależnione nie tylko od jego charakteru, od jego przeżyć wewnętrznych, czy zewnętrznych, lecz też w znacznej mierze od położenia geograficznego, od klimatu, a co za tem idzie od fauny i flory.

Oczywiście i południowi Słowianie znają dużo postaci mitologicznych. Przeważnie jednak bóstwa są złe i przeważnie — są kobietami. Najpopularniejszą postacią baśni, pieśni i opowieści na całym Bałkanie słowiańskim są t. zw. „wile”. Boginki te przebywają przeważnie w wysokich górach, czasem w lasach, to znowu nad morzem, nad rzeką, lub u źródła, a nawet w chmurach. Te różnorodne miejsca pobytu wskazywały na to, że w ich postaci połączono szereg rozmaitych bóstw. Potwierdza to zresztą i ten fakt, że wile mają bardzo szeroki zakres działania, o czem poniżej.

Wile nienawidzą ludzi, gdzie i kiedy tylko mogą, szkodzą im, wyjątkowo czasem są dla wybranej jednostki przyjaźnie usposobione, choć znowu za oddaną przysługę żądają nieraz życia ludzkiego. Mimo, że mają atrybuty siły i mocy wyższej — są śmiertelne, można je zranić i zabić. Rodzą się

wtedy, gdy deszcz pada, a słońce świeci.

Jak wygląda „wila”? Odnacza się niepospolitą urodą, jest wysoka i smukła, oczy ma przesiłone, a złote (rzadziej ciemne) włosy sięgają jej do stóp. Ma skrzydła, naogół niewidzialne, które jednak nie stanowią integralnej części jej ciała, może je bowiem zdjąć, gdy są jej niepotrzebne. Nosi długą, białą szatę, przepasaną jedwabną szarfą, głowę jej zdobi złota czapeczka, lub diadem, gęsto wysadzany perłami lub klejnotami. Mimo że są obdarzone niezwykle urodą, (a może właśnie dlatego?) niecierpią pięknych kobiet i bezlitośnie im szkodzą, szpecząc oblicze, zsyłając na nie choroby, czasem nawet wyrwijając im oczy. „Wile” lubią niezmiernie tańiec. W księżycowe noce zbierają się w pewnych, oznaczonych miejscach i tańczą „kolo” (narodowy taniec południowo-słowiański). Zabawy te odbywają się na szczytach gór (niewątpliwie motyw pokrewny z tańcem czarownic, jak n. p. u nas na „Lysej Górze), czasem w starych i opuszczonych ruinach, a nieraz na polankach leśnych. Miejsca te nazywają się „wilino igralliste” (miejsce zabaw), łatwo je poznać po tem, że nigdy na nie nie pada rosa. — A biada śmiałkowi, który im przeszkodzi w tańcu: za karę, i to w najlepszym razie, odbierają mu władzę w rękach i nogach, czasem wyszarpują mu serce, albo — co najgorsza — zsyłają na niego obłąd. Stąd pochodzi przesąd, że w obłąkanym są trzy „wile”.

Z niemi wreszcie wiąże się okrutny motyw wmurowania żywcem ludzi w rozmaite budowle. Zazwyczaj opowieść brzmi, jak następuje: ktoś buduje zamek, basztę obronną, czy most. Co zbudowano przez dzień, to nocą ktoś wszystko burzył. Budowniczy dochodzi do przekonania, że to sprawka „wil”, udaje się więc do nich z zapytaniem, co ma im złożyć w ofierze, by odwrócić ich gniew. Otrzymuje stereotypową odpowiedź, że musi w fundamenty wmurować dziecko, czasem dziewczynę, albo parę narzeczonych. — Po spełnieniu tego zyczenia, budowla można spokojnie przeprowadzić. (Motyw ten znany i innym ludom, jest prawdopodobnie echem dawnych ofiar, składanych bóstwu tego kawał-

ka ziemi, na którym chciano stawiać domostwo).

A teraz krótka charakterystyka działalności „wil”, zależnie od miejsca, w którym przebywają.

Najmniej opowieści jest o „wilach”, przebywających nad wodą. Te, które mieszkają nad źródłem, często je trują, by szkodzić ludziom i bydłu. — W rzekach psują dno, które się zatem wciąż zmienia, wytwarzają wiry i wciągają w nie nieostrożnych; nad morzem mieszkają w grotach i wywołują burze. Czasami się uda rybakowi złapać boginkę w sieć: może żyć na lądzie, ale zawsze ucieka z powrotem do morza.

„Wile” leśne mieszkają w drzewach. Gdy się powali drzewo, to „wila” umiera, ale i przeciwnie, jeżeli ktoś zabije „wilę”, zamieszkując jakieś drzewo, to ono usycha. — Żyją one w wielkiej przyjaźni z wszelakim zwierzem leśnym, zwłaszcza troskliwie się opiekują laniami, (w górach: kozicami). Niemilosiernie karzą myśliwego, który zastrzeli zwierzę, będące pod ich opieką. Skoro mowa o zwierzętach, należy wspomnieć i to, że jeżdżą one bądź na jeleniach, bądź na koniach własnej hodowli. Konie te są obdarzone niezwykle własnościami, często mają skrzydła. „Wila” umie się przemienić w konia a czasem i w wilka (tu się ujawnia wiara w wikołaka, znana i naszemu ludowi) albo w sokola.

Najzłośliwsze są „wile” mieszkające w górach: żyją w jaskiniach, a czasem budują wspaniałe pałace, około których stawiają mur obronny z koci, który przez nich zamordowanych ludzi, którzy przypadkiem, czy rozmyslnie dostali się na ich teren. Zazwyczaj strzelają do ofiar z łuku wysyłają strzałę w głowę lub serce, zazwyczaj w południe, gdy słońce zsyła zabójcze gorące promienie. Nie ulega wątpliwości, że lud w ten poetycki sposób opisuje udar słoneczny, wskazuje za to i sposób ratowania „rannego”: należy go przenieść w cień i robić zimne okłady. Ale środki te rzadko pomagają, bo strzala wila, to nie żarty. I to jest zrozumiałe, pomocy właściwej udziela się zazwyczaj za późno, gdyż czas się traci na rozmaite, niepotrzebne guśla. Ludzie urodzeni w piątek,

albo rudzi mogą z łatwością wyzdrowieć, choć wila ich zrani.

Porywają one nieraz niemowlęta, a podrzucają swe własne dzieci w zamian, które są nieznosne i krzykliwe. Czasami jednak biorą na własne dziecko osierocone i wychowują je na wielkiego bohatera. Porywają nieraz i dorosłych, a wszyscy uprowadzeni mogą wrócić do swych rodzin po upływie 3, 7 lub 21 lat.

Znany wszystkim ludom motyw małżeństwa zmartwego między człowiekiem a boginką, znajduje odzwierciedlenie w opowieściach o wilach, i to też stale z pewnym zastrzeżeniem. O ile ono nie zostanie spełnionem, następuje katastrofa, której ofiarą jest zawsze zło z małżonków, które jest nadludzkiego pochodzenia.

Fantazja ludu, niewyczerpana zresztą, połączyła wile z djabelem nawet, dzięki czemu czasem przypisuje im nogę, zakończoną kopytem. Wreszcie pomieszała ich działalność z wiarą w czarownice tak, że nieraz trudno się zorientować o kim opowieść mówi. Ale z tego pomieszenia pojęć wynika jedna dodatnia strona złośliwych boginek: znają się one na ziołach i czarem, w wyjątkowych wypadkach, udzielają swej wiedzy ludziom, względnie ich leczą. Są to wypadki zresztą bardzo rzadkie, by wila człowiekowi dopomogła. Jeżeli jednak jest zycliwie dla kogoś usposobioną, można być bezwzględnie pewnym jej opieki i pomocy. Wszyscy niemal bohaterzy starej pieśni ludowej mają wśród nich t. zw. „posestrime”, które walczy z nimi wraz, leczą ich, pomagają na każdym kroku. (Pobratimstwo lub posestrimstwo, jest to stary bardzo zwyczaj: dwóch mężczyzn, dwie kobiety, lub mężczyzna i kobieta zawierają wśród określonych ceremonij dozonną przyjaźń, obowiązującą silnie, niż pokrewieństwo.) Tak się mniej więcej przedstawiają wierzenia Słowian południowych w odniesieniu do „wil”. Opowieści na ten temat jest niezliczona moc. Zaznaczyć należy, że wszystkie te motywy znajdują odpowiedniki w zabobonach innych ludów. Przeprowadzenie choćby najzwięźlejszego i bardzo powierzchownego porównania przekroczyłoby w znacznej mierze ramy artykułu niniejszego. Dr. Z. Kawecka.

ŻYCIE SOKOLE

Sokoli posterunek prasowy

Pod nagłówkiem tytułowym tej strony („Życie Sokole”), będziemy od-tąd stale co tydzień w „Kurjerze Poznańskim” poświęcać jedną całą kolumnę wszelkim przejawom życia organizacji sokolej.

Przed niespełna 4 miesiącami, podczas niezapomnianych dni Wszechsłowiańskiego Złotu, który był punktem kulminacyjnym Powszechnej Wystawy Krajowej pod względem frekwencji, życie sokole przedstawiło się nam w całej swej krasie i tężyźnie. Wspomniany złot wykażal, że Sokolstwo nasze jest tem, czem być chce i być powinno, że — jak umiało spełnić swe zadanie w okresie niewoli politycznej — tak i dzisiaj zna oraz spełnia swe obowiązki wobec narodu i państwa. Więc przedewszystkiem wychowuje młode pokolenie na dzielnych i zdrowych obywateli, stojąc równocześnie na straży czystości i zdrowia ducha narodowego oraz tworząc stale pogotowie obywatelskie wobec wszelkich zakusów wroga na całość granic Rzeczypospolitej. Zaimponowało Sokolstwo nasze swym występem złotowym licznym gościom zagranicznym, a niemniej mile zdziwiły się jego potęgą i sprawnością również pokazne zastępy rodaków ze wszystkich stron Rplitej, którym sprawy „Sokola” były dotąd zupełnie obce, a conajmniej obojętne i którzy skutkiem tego nie znając życia sokolego, nie mogli docenić jego siły i wartości narodowej.

Tę lekcję poglądową, jaką społeczeństwu dał poznański złot Sokolów, chcemy kontynuować i pogłębiać w „Kurjerze Poznańskim” przez stały tygodniowy dział redakcyjny p. t. „Życie Sokole”.

Sokolstwo nasze nie jest czemś od społeczeństwa oderwanem lub poza niem stojącym, lecz przeciwnie — serdeczną krwią z krwi jego, integralną częścią jego istoty, więc słusznem jest, aby społeczeństwo to zapoznawało się z życiem Sokolstwa, piękniem i bujnym z jego wspaniałym rozwojem, oraz świadczącymi wymownie, z jakimi trudnościami musi walczyć „Sokół”, aby nie ograniczając się jedynie do objawów większej lub mniejszej serdeczności w sporadycznych wypadkach z okazji różnych uroczystości sokolich, również samorzutnie brało czynny udział w jego życiu, przede-wszystkiem wzmacniając szeregi z pod sokolego znaku nowymi, młodeymi siłami, bo Sokolstwo, jakkolwiek już z górą lat 60 istnieje, jest organizacją żywą, stale się odmladzającą w swej pracy dla przyszłości narodu, by mu jak najlepiej służyć.

Wszakże i drugie jeszcze ważne za-

danie ma spełniać nasze „Życie Sokole”, i to bezpośrednio służąc w miarę możliwości rozwojowi organizacji sokolej, w szczególności na terenie dzielnic wielkopolskiej, która wobec trudnych warunków gospodarczych nie posiada obecnie własnego organu urzędowego. Pragniemy mianowicie dać Sokolstwu w piśmie naszym stałe miejsce, z którego mogłoby zabierać głos dla dobra swej organizacji zarówno w sprawach zasadniczych, jak i w bieżących przejawach życia wewnętrznego, przez ogłaszanie zarządzeń władz sokolich, komunikatów, sprawozdań i t. p. wiadomości, przedewszystkiem podkreślamy, z całej Wielkopolski, informując również i o ważniejszych w innych dzielnicach. Wszystko to — nie rozrzucone po różnych działach redakcyjnych gazet, lecz ujęte zbiorowo na jednym miejscu, ułatwi znakomicie orjentowanie się czytelników-Sokolów oraz ich sympatyków, do których zaliczają się niewątpliwie wszyscy nasi czytelnicy; będzie silnym i pożytecznym łącznikiem między sokolami władzami organizacyjnymi a liczną oraz coraz bardziej wzrastającą rzeszą członków.

Staly tygodniowy dział redakcyjny p. t. „Życie Sokole” urządzamy w porozumieniu z Przewodnictwem Dzielnic Wielkopolskiej. Pragniemy na tym sokolim posterunku prasowym Sokola przysłużyć się sprawie sokolej przez informowanie społeczeństwa oraz ułatwianie pracy sokolstwu, a czynimy to dla tego, że zdajemy sobie sprawę z ważnej i doniosłej roli, jaką Sokolstwo spełnia wobec narodu i państwa. Oby pomoc nasza przyczyniła się do tem większego spotęgowania tej zbożnej, a tak owocnej pracy.

Do wszystkich gniazd zwracamy się niniejszym z prośbą, aby zechcieli nam nadsyłać materiał informacyjny o swem wewnętrznym życiu i jego przejawach. Materiał ten powinien zawierać ściśle dane; wskazany jest pośpiech, aby odnośne komunikaty były na czas ogłoszone, oraz sprawozdania posiadały wartość aktualną, a nie omawiały uroczystości, czy też zebrań, o których zdążono już zapomnieć. Wreszcie należy pisać, podkreślamy z naciskiem, wyraźnie, możliwie jak najkrócej i na jednej stronie, nadsyłając wszystko pod adresem redakcji „Kurjera Poznańskiego” z nadmienieniem na kopercie, że dotyczy to działu „Życie Sokole”.

Aktualniejsze i pilniejsze komunikaty, oraz sprawozdania będziemy umieszczać również w inne dni tygodnia pod tym samym tytułem.

Sokolstwo a P. W. K.

I.

Dziesięciolecie odzyskania niepodległości państwowej uczciła Polska w sposób najodpowiedniejszy i najgodniejszy przez swą Powszechną Wystawę Krajową w Poznaniu — przez ten wspaniały pokaz żywotnych sił twórczych narodu tak pod względem gospodarczym, jak i kulturalnym — przez to wymowne świadectwo wobec świata całego, że nie jest sezonowem państwo, które — mimo 150-letniej prawie niewoli pod trzema zaborami — po odzyskaniu wolności w krótkim okresie lat 10 umiało się wznieść na takie wyżyny rozwoju.

W tym świetnym pokazie naszej tężyzny narodowej nie mogło braknąć „Sokola”, który tak chlubnie zapisał się w dziejach przygotowywania i dokonania odrodzenia narodowego i który w Polsce wolnej tak owocnie spełnia swą ważną i doniosłą misję wychowywania zdrowych na duchu i ciele pokoleń, jako podstawy trwałego bytu i mocarstwowego rozwoju państwa. Wystąpił więc „Sokół” również z własną swą wystawą w ramach ogólnego działu wychowania fizycznego i sportu, który pomieszczono w gmachu miejskiej szkoły handlowej.

Wystawa sokola, umieszczona w obszernej i widnej sali o rozmiarach około 100 kw. m., zaprezentowała się okazale i godnie, nie świecąc na tani efekt obliczonym jaskrawym wystrojem malarskim, a natomiast zwracając na siebie uwagę zwiedzających bo-

gatą treścią, umiejętnym i celowym doбором i rozmieszczeniem eksponatów przy gustownej i pięknej, choć skromnej i dyskretnej dekoracji z emblematów sokolich, ozdobionych lapidarnymi hasłami sokolami, może już starzeć, lecz niemniej przeto zawsze jeszcze aktualnemi.

Nie mogła oczywiście wystawa sokola nie sięgnąć do swej pięknej i bogatej skarbnicy wspomnień, do tych czasów, gdy Sokolstwo razem z ujarzmionym narodem o byt swój walczyć musiało twardo i ofiarnie. Widzieliśmy więc na wystawie liczne dokumenty wyroków, skazujących „Im Namen des Königs” poszczególnych Sokolów lub całe zarządy na kary pieniężne i więzienne za niebezpieczną dla państwa pruskiego działalność, — widzieliśmy dowody tajnej, konspiracyjnej pracy sokolej w b. Kongresówce. Mimo wszakże prześladowania i ucisku praca rozwijała się celowo i racjonalnie, o czem znów świadczyła wystawiona bogata literatura sokola, nie tylko oświatowa, lecz również gimnastyczna.

Poza temi wspomnieniami, zajmującymi tylko skromne pod względem rozmiarów miejsce, wystawa obrazowała wyłącznie rozwój i pracę organizacji naszej w okresie ostatniego dziesięciolecia. Przytem zaznaczyć należy, że o rozwoju i znaczeniu Sokolstwa podawała bardzo ciekawe wykazy nie tylko nasza wystawa sokola, lecz mówiły o tem również wykresy wystawio-

ne przez „Związek polskich związków sportowych”, wykazując mianowicie, że w r. 1919 na ogólną liczbę 43 000 zrzeszonych w tymże Związku związków, obrzumią większość, bo około 40 000, stanowią „Sokół”. To znaczy, że przed 10 laty, w chwili odzyskania niepodległości państwowej, wychowaniem fizycznym i sportem w Polsce

zajmowało się prawie wyłącznie tylko Sokolstwo. Dopiero w następnych latach zaczęły się tworzyć coraz liczniej nowe organizacje, tak, iż w roku 1929 Związek Związków wykazuje ogólną liczbę 224 000 zrzeszonych, z czego na Sokolstwo przypada 80 000 członków w 900 gniazdach sokolich.

Urzędowe sprawy organizacyjne

NAPOMNIENIE W SPRAWIE SKŁADEK DZIELNICOWYCH

Z równoczesnym powiadomieniem zarządów okręgowych rozesłało Przewodnictwo Dzielnic Wielkopolskiej do poszczególnych gniazd monita w sprawie zaległych i bieżących składek dzielnicowych. Monita te w sumie swej wykazują ogromną, jak na nasze stosunki organizacyjne, kwotę prawie 25 000 zł. W takich warunkach trudno sobie wyobrazić prawidłowy rozwój pracy organizacyjnej i w rzeczywistości też najlepsze zamiary i projekty przewodnictwa rozbijają się o brak funduszy, a wiadomo przecież, że z zewnątrz nie otrzymuje Sokolstwo żadnej pomocy i skazane jest jedynie na własne siły. Mimo rzeczywistości trudnej wogóle sytuacji gospodarczej w kraju, a w szczególności wśród członków „Sokola”, rekrutujących się przeważnie ze sfer niezamożnych, stwierdzić należy, że główna wina tak ogromnych zaległości leży w niedbalem i nie dość starannem ściąganiu składek w odnośnych gniazdach, czego

najlepszym dowodem, że są jednak gniazda takie, które ze swych zobowiązań wobec dzielnicy i związku wywiązują się należycie i punktualnie, chociaż członkowie ich bynajmniej nie znajdują się w lepszych warunkach. Poza tem — właśnie ze względu na obojętną trudną sytuację — należy również nie robić wydatków na rzeczy wprawdzie piękne, lecz nieproduktywne, jak sztandary itp., a natomiast zużywać wszelkie środki finansowe wyłącznie na twórczą pracę organizacyjną, na należyte wyposażenie w przyrządy gimnastyczne naszych sal i boisk, na umożliwienie władzom sokolim urządzania kursów instruktorskich. Okręgowi lustratorzy gniazd powinni baczną tej sprawie poświęcać uwagę, a równocześnie wywierać odpowiedni nacisk, aby gniazda uiszczaly się z swych opłat organizacyjnych, przyczem zaznacza się, że przewodnictwo dzielnicy ze względów zasadniczych zaległych składek umarzać nie będzie.

Co robią gniazda?

ĆWICZENIA NA ŚW. LAZARZU

Sokół Poznań IV. Św. Łazarz zwołuje na dzień 28 b. m. o godz. 18.30 na salę gimnastyczną przy szkole wydziałowej (ul. Berwińskiego) wszystkich druhow ćwiczących oraz młodzież męską i żeńską celem rozpoczęcia ćwiczeń gimnastycznych. Odbywać się one będą regularnie w poniedziałki i w czwartki dla druhow oraz młodzieży męskiej, a we wtorki i w piątki dla młodzieży żeńskiej. Uprasza się nie-należących jeszcze do sokola, oraz młodzież męską i żeńską, zamieszkujących w dzielnicy łazarsko-górczyńskiej, którzy chętnie chcą brać udział w ćwiczeniach, aby się zgłosili w czasie lekcji w wyżej wymienionej sali.

ZAWODY KOŚCIUSZKOWSKIE

Czarnków. 20 bm. odbyły się zawody połączone z obchodem kościuszkowskim. O godz. 8 popisywali się druhowie starsi. Wyniki były następujące: dh. Domaniecki zdobył punktów 842 i otrzymał nagrodę pierwszą, dh. Strużyński zdobył punktów 722 i otrzymał nagrodę drugą, dh. Sobolewski zdobył punktów 673, dh. Mazurkiewicz zdobył punktów 636, dh. Jans punktów 435, dh. Włodarczak punktów 415. W zawodach indywidualnych zdobył nagrodę dh. Indy.

O godz. 15 odbył się pięciobój dla młodszych, w którym brało udział 14 druhow, z których zdobyli nagrody: I. dh. B. Sikora (3524 pkt.), II. dh. Włodarczak (2224 pkt.). W bojach indywidualnych zwyciężyli w biegu 200 m. dh. Geremek, zdobywając I. nagrodę (czas 23 sek.); II. dh. B. Sikora (czas 25 sek.); w biegu 400 m. dh. L. Domagalski z pierwszą nagrodą, czas 51 sek. i dh. Włodarczak z drugą nagrodą, czas 52 sek. O godz. 20.30 wygłosił ks. prefekt Wiertelak w „Ogrodzie Browarnym” odczyt na temat: „Tadeusz Kościuszko w dziejach narodu”.

Po wykładzie ogłoszono wyniki i wręczone zostały zwycięzcom nagrody, poczem odbyła się zabawa taneczna, na której bawiono się w miłym nastroju obojętno do rana. Zaznaczyć wypada, że obywatelstwo, mimo wielkich starań, lożonych na uświetnienie imprezy, nie dopisało, za wyjątkiem kilku jednostek. Spodziewajmy się, że w przyszłości będzie lepiej. (cm)

Kronika sokola

Z DZIAŁALNOŚCI SOKOLIC

Praca organizacyjna sokolic na terenie Dzielnic Wielkopolskiej rozwija się bardzo intensywnie. W większych środowiskach sokolich rozdzielają się mieszane dotąd gniazda i tworzą się odrębne gniazda żeńskie, które objawiają bardzo dużą żywotność tak pod względem kulturalno - oświatowym, jak i gimnastycznym. Obok istniejącego już Dzielnicowego Wydziału Soko-

lic, kierującego organizacją żeńską z ramienia przewodnictwa dzielnicy, tworzą się stopniowo także Okręgowe Wydziały Sokolic, celem łatwiejszego opanowania pracy na mniejszych terenach. Dla dalszego usprawnienia w szczególności pracy gimnastycznej, zwołuje dzielnicowa naczelniczka sokolic dhna H. Fazanowiczowa, w myśl uchwały Dzielnicowego Wydziału Technicznego, na niedzielę, 27 b. m. zjazd p. o. naczelniczek okręgowych, ich zastępczyń oraz uczestniczek tegorocznego kursu dzielnicowego w Gorzowie. Program zjazdu, który odbędzie się w Poznaniu na boisku sokolem, obejmuje sprawozdanie z rozwoju pracy w okręgach, omówienie sprawy stałych co miesiąc jednodniowych zjazdów i lekcji gimnastycznych oraz przeprowadzenie pierwszej takiej lek-cji.

Ś. P. DRUH ALOJZY WALLEK

W dniu 3 b. m. zmarł we Lwowie honorowy członek związku, jeden z najstarszych i najstarszych Sokolów, ś. p. Alojzy Wallek. Życie jego, to półwiekowe dzieje Sokolstwa polskiego, a w szczególności Sokola-Macierzy, bo zrosł się on niejako z Sokolem, w nim pracował i do ostatniego tchu wiernie mu służył.

Ś. p. druha Wallek urodzony w Krakowie 1855 r., w młodości swej był jednym z członków grona nauczycielskiego Sokola-Macierzy. Po nieszczęśliwym wypadku, jaki go spotkał w czasie drogi na jeden ze złotów — utracie nogi — ś. p. dh. Wallek musiał wyrzec się ćwiczeń gimnastycznych, nie zaprzestał jednak pracy w Sokole. Był członkiem zarządu b. Związku Sokolego w b. zaborze austriackim i redaktorem „Przewodnika Gimnastycznego Sokół”. Po zlanii się dawnych Związków w jeden ogólny, pozostał ś. p. dh. Wallek członkiem Przewodnictwa Dzielnic Malopolskiej i obiał redakcję jej organu — „Rozkazy i Wskazówki”. Druha w najlepszym tego słowa znaczeniu, sokół w najszlachetniejszym stylu, człowiek zany i pełen cnót obywatelskich, zostawia po sobie ś. p. dh. Wallek żal głęboki i pamięć najczenniejszą.

Z powodu zgonu ś. p. dha Walleka wysłało Przewodnictwo Dzielnic Wielkopolskiej do Lwowa serdeczne pismo kondolencyjne z wyrazami czci i holdu dla ś. p. Zmarłego.

KURS GIMNASTYCZNY DZIELNICY WIELKOPOLSKIEJ

Kurs ten dla Dzielnic Wielkopolskiej odbędzie się w dniach od 1—3 listopada r. b. w Poznaniu pod kierownictwem nacz. dzielnic dha Sulikowskiego. Celem kursu jest szkolenie sili instruktorskich, naczelników i przewodników poszczególnych gniazd tej najważniejszej podstawy racjonalnego rozwoju sokolej pracy gimnastycznej. Zakwaterowanie i wyżywienie kursistów odbędzie się w szatni na boisku sokolem przy Drodze Dębińskiej.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Z dnia

Dziś Poznań, jutro Polska

Do zwycięstwa obozu narodowego w wyborach miejskich w Poznaniu niemal przyczynili się Młodzi Obozu Wielkiej Polskiej. Organizacja ich na terenie miasta działała sprawnie i energicznie, napotykając na entuzjastyczny oddźwięk młodego pokolenia polskiego zwłaszcza w dzielnicach, które były siedliskiem radykalizmu, a nawet komunizmu. Akcja wyborcza stała się nawet powodem do znacznego rozszerzenia się organizacji i ujęcia objawionego młodzieńczego zapału w formy stałe, skonsolidowane i dyscyplinowane.

Świadczy to najlepiej, że ruch nasz się rozwija i pogłębia, że obejmuje coraz szersze warstwy, że w murach akademickich nie da go się już pomieścić. W wyborach poznańskich udział sfer akademickich był zresztą stosunkowo niewielki ze względu na trwające wakacje.

A jeżeli ruch Młodych staje się coraz bardziej masowym, to tylko dowód, że droga przez niego obrana jest dobra, że ideologia jaką reprezentuje, ideologia katolicka i narodowa, odpowiada najzdrowszym instynktom młodych pokoleń. Ideologia ta jest reakcją w stosunku do tego, co jest obecnie. Młodzi są zdecydowani, by usunąć fałszywe legendy, doktryny i urządzenia. Wiedzą, że tego nie da się zrobić bez walki. Lecz właśnie walka ta ich pociąga. Walki tej pragną.

Nie należy tylko ustać w tem dziele. Zakres naszej pracy i odpowiedzialności w miarę, jak wchodzimy w życie, stale się zwiększa. Wysiłek nasz ustać nie może. Na terenie miasta musimy całkowicie wykorzenić komunizm i radykalizm wszelkich odcieni. Uczynimy to przez zdecydowane i bezpośrednie tępienie zarazków wywrotowych oraz przez odpowiednią politykę miejską opartą na zasadach narodowych. Doświadczenie z Włoch i z kraju uczy nas, że nikt nie zwalczy komunizmu demagogią i przeciwstawieniem mu innego programu klasowego, choćby umiarkowanego. Komunizm zwalczyć może tylko ideologia narodowa, czerpiąca swe soki ze światopoglądu rzymskiego i katolickiego. Przy wyborach do Sejmu w r. 1928 obóz narodowy był słaby, ale zato komunizm był silny. Dziś gdy komunizm osłabł, obóz narodowy odzyskał siłę. Między obu objawami istnieje więc współzależność.

Młodych czeka zwłaszcza walka o dusze ich rówieśników, którzy za młodych bardzo lat wciągani są już do organizacji wywrotowych. Ruch nasz musi być tak silny, tak przyciągający, tak szlachetny i bezinteresowny w swoich poczynaniach, żeby całe młode pokolenie garnęło się do niego w poczuciu, że nie znajdzie w nim fałszu, obłudy, wyzysku i służalstwa ob-

cym, ale zadowolenie, jakie daje praca dla kraju i dla idei.

Z małych rzeczy powstają wielkie. Kto dobrze działa na małym odcinku: ulicy, dzielnicy, czy miasta, pracuje dla Polski. Zwycięstwo obozu narodowego w Poznaniu jest jedynie zapowiedzią zwycięstwa w całej Polsce. Idea nasza zwycięża. Były chwile, kiedy zdawało się, że ginie, że już jej niema. Możemy z dumą dziś powiedzieć, że jedną z przyczyn jej uratowania, a obecnie rozkwitu i odrodzenia, było stanowisko młodego pokolenia, które niezrażone trudnościami, obojętne na podszepty kusicieli, nieczułe na ordery, pieniądze i stanowiska, opowiedziało się w najcięższym okresie przy idei narodowej, prześladowanej i poniewieranej. I sztandar tej idei zdźwignęło już wysoko. A jedną z przy-

czyn, że społeczeństwo przy niem się skupia coraz żywiłowiej w świadomość, iż w ich szeregach niema karłowców, pochlebców, oportunistów, ludzi słabych i pozbawionych odwagi cywilnej. Ta cecha bezinteresowności jest powodem coraz większego zaufania, jakie sobie Ruch Młodych zdobywa, zwłaszcza wśród warstwy robotniczej, która wie, że na tym tylko terenie jest traktowana uczciwie, bez oszustw demagogicznych.

Praca na terenie Poznania musi być dla Młodych bodźcem do dalszych wysiłków, zachętą dla słabszych, przykładem dla całej dzielnicy zachodniej. Na takiej bowiem drodze zdobędziemy jutro Polskę, jak dziś zdobyliśmy Poznań.

R. Piestrzyński.

Robotnicy w szeregach narodowych

Od jednego z bardzo ruchliwych działaczy na terenie robotniczym otrzymuje poniższe uwagi. Stanowią one kontynuację rozważań o polskim ruchu robotniczym i jego wcieleniu w zbiorowy front narodowy wszystkich warstw polskich.

I.

Stolice państw oraz główne centra administracji państwowej zarówno w Europie jak na całym świecie, rozlokowane są w miastach, w danym kraju największych, będących zazwyczaj jednocześnie wielkimi ośrodkami przemysłowo-handlowymi. Wyjątek pod tym względem stanowią jedynie Stany Zjednoczone Ameryki Północnej; tam stolica całego kraju jak i poszczególnych stanów znajdują się przeważnie w mniejszych miastach.

Taki stan rzeczy sprawia, że ludność stolic i ważnych siedzib centrali administracyjnych może zadecydować w chwilach przełomowych o wewnętrznej równowadze państwa. Trafność powyższego sądu w całej rozciągłości potwierdza historia. Wszelkie zmiany w ustroju danego państwa, rewolucje i przewroty, zarówno w czasach starożytnych, jak i nowożytnych, udawały się o tyle, o ile zwolennicy nowego porządku rzeczy zdołali oparować stolicę państwa i ważniejsze ośrodki administracyjne. Ludność wsi i małych miasteczek, pomimo swej liczebnej przewagi, nigdy nie zdołała przeciwstawić się temu, co postanowiła stolica.

Historia rewolucji francuskiej, bolszewickiej, węgierskiej oraz przewroty we Włoszech, Hiszpanji, na Litwie i w Polsce są tu dostatecznym dowodem.

Wniosek, jaki stąd wypływa, jest jeden: chcąc zabezpieczyć skutecznie państwo polskie przed rewolucyjnym rozkładem, trzeba między innymi posiadać na terenie stolicy państwa i większych miast taką siłę, która potrafi przeciwstawić się mącieliom ładu społecznego (nie wystarczą bojów-

ki!). Zapory przeciwko dążeniom wywrotowym — obóz narodowy — jako czynnik ładu społecznego, szukał dotąd jedynie w mieszczaństwie, pozostawiając najliczniejszą warstwę ludności wielkich miast — robotników — na łasce komunistów, socjalistów i innych „opiekunów”. Z tych względów rewizja swego programu odnośnie do robotników, jaką zapowiadają Młodzi Obozu Wielkiej Polskiej, a w szczególności artykuły: E. Zajacka i dr. Chełmickiego — jest sprawą bardzo aktualną. Najwyższy bowiem czas położyć kres monopolowi, jaki wzięli na robotników pewne stronnictwa i partje „robotnicze”.

Po tych uwagach przejdę do samego „terenu”.

Robotnicy polscy dzielą się między innymi na zorganizowanych i niezorganizowanych. Procent zorganizowanych jest bardzo niski. Wśród ugrupowań, mieniących się jedynymi i wyłącznymi obrońcami „praw ludu pracującego”, do których należą robotnicy, wymienić należy (od prawa do lewa idąc) następujące: Ch. D. (kilka odmian), N. P. R.-prawica, N. P. R.-lewica, P. P. S. i komuniści, występujący bardzo często pod nazwą P. P. S.-lewicy. W ostatnim czasie wystąpiły nowe 2 ugrupowania t. j. P. P. S. — frakcja rewolucyjna i t. zw. Generalna Federacja Pracy (sanacja oficjalna). Oprócz wymienionych istnieje związek, t. zw. „Praca Polska”, rozwijająca się szczególnie silnie na terenie Zagłębia Dąbrowskiego, Warszawy i Łodzi.

Każda z wymienionych grup politycznych, z wyjątkiem 2 ostatnich, o czym później, organizuje pod swoim patronatem związki zawodowe. Mamy więc związki zawodowe: chadeckie — Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, enperowskie — Zjednoczenia Zawodowe Polskie, N. P. R. - lewicy, Związki „Praca”, socjalistyczne — dwóch odcieni i komunistyczne. Gene-

W „Przeglądzie Wszechpolskim”, którego wydawanie podjęto poraz wtóry w styczniu 1922 r. pojawił się wówczas artykuł Romana Dmowskiego p. t.

Jan Popławski

Jego stanowisko w dziejach rozwoju myśli politycznej.

Z treścią artykułu, zawsze aktualną, pragniemy zapoznać najszerze kół naszych czytelników. W odcinku zamieszczamy dziś pierwszą część wspomnianego artykułu.

ralna Federacja Pracy jest odpowiednikiem sanacji (oficjalnej) zaś Związek „Praca Polska” odpowiednika politycznego nie posiada. Wyjąwszy tego ostatniego, który, przyznać trzeba, na terenie robotniczym prowadzi politykę uczciwą, wszystkie one są, każdy poszczególny w stosunku do pozostałych, w stanie wiecznej i zażartej wojny. Wojna ta, polegająca na wiecznej licytacji, kto da więcej, wytworzyła tę zatrutą atmosferę i takie przybrała rozmiary, że przy zatargach o pracę lub zarobki interes robotnika jako takiego schodzi na drugi plan (pierwszym jest interes własnego związku). Ten stan rzeczy wywołał też powiedzenie, że przy zatargach o pracę występują trzy strony, a nie dwie: I. — pracodawcy, II. — robotnicy i III. — przywódcy związków zawodowych. Tym przywódcom, rekrutującym się w lwiej części z byłych robotników o małej bardzo inteligencji i poczuciu odpowiedzialności (wysunęli się na czoło dzięki „pyskówce”), nie chodzi bardzo często o to, żeby robotnicy mieli dobre zarobki i żeby się bogacili, lecz ażeby oni mogli rządzić, przemawiać na wiecach i aby „demokracja” zwyciężyła (czytaj „my”).

Powyższe postępowanie odnosi się nie tylko do związków o charakterze socjalistycznym - komunistycznym, lecz także, ze smutkiem to trzeba stwierdzić, i do tych, które mienią się „narodowymi i chrześcijańskimi”. Na psychice wszystkich organizacji robotniczych dzisiejszej Polski zaciążyła, niestety kamień młyński, doktryna socjal-komunistyczna o walce klas. Nazwy są często różne, ale metody postępowania różnych związków „robotniczych” jednakowe. Przeważnie wywołanie polskiego robotnika z pod jarzma doktryny Marxa jest jednym z największych zadań, jakie czeka Młodych.

(Dokończenie nastąpi).

— Dyżury w sekretarjacie Młodych Obozu Wielkiej Polskiej — Wydział Grodzki m. Poznania odbywają się w wtorki i piątki od godz. 7 do 8 i pół wieczorem. — Sekretariat Komitetu Młodych O. W. P. — dzielnicy zachodniej urządza codziennie od godz. 10 do 2 popoł. w lokalu własnym przy św. Marcynie 66, dom frontowy, 2 ptr.

— Członkowie ruchu Młodych, zamieszkujący w Poznaniu, a nie rejestrowani dotąd w sekretarjacie, zechcą się we własnym interesie zgłaszać w czasie wtorkowych i piątkowych dyżurów wieczornych.

Roman Dmowski.

JAN POPLAWSKI

Jego stanowisko w dziejach rozwoju myśli politycznej

I.

W chwili, gdy „Przegląd Wszechpolski” zaczyna nanowo wychodzić i kiedy redakcja stawia sobie za zadanie pracować dla rozwoju myśli politycznej w niepodległej już Polsce na podstawach, na których się to pismo swego czasu oparło w dążeniu do jej odbudowania — pierwsze w nim miejsce należy się Popławskiemu. Nie dla wspomnienia tylko niepospolitego człowieka i podkreślenia jego zasługi, ale dlatego, że zrozumienie roli Popławskiego w rozwoju naszej myśli politycznej jest najlepszą drogą do wydawnictwa jej podstaw.

Popławski był głównym tych podstaw twórcą.

Ogółowi polskiemu postać ta jest o wiele mniej znana, niż jej to się należy i niż to jest potrzebne dla wykształcenia politycznego nowych pokoleń.

Dla współczesnych, którzy nie pracowali z nim w jednej organizacji i nie ulegali jego osobistemu wpływowi, był Popławski tylko wybitnym publicystą w szerokiej skali i z dużym rozmachem traktującym sprawy społeczne i polityczne, często zbyt od-

biegającym od utartych poglądów, zbyt skrajnym, a nadto ciętym polemistą, zbyt zaczepnym, zbyt skłonny do przenoszenia sporu na grunt osobisty. I to pokolenie, które go znało jako takiego, bądź wymarło, bądź zbliża się do grobu, a dla nowych, wchodzących dziś w życie, nazwisko to często mało mówi.

Tylko w jego własnym obozie, w którym go rozumiano i należytą mierzoną miarą, przechowała się żywa jego pamięć, przechodząca do młodszych pokoleń, pamięć otaczająca go czcią i miłością, jak nikogo z tych, którzy odeszli. Kilkanaście lat upłynęło od jego śmierci, a o „Panu Janie” mówią często, jak gdyby wśród nas jeszcze przebywał.

Jest w tej pamięci wiele osobistych uczuć, jakie ludzie dla niego żywiłi. Miał on dar budzenia jakiejś tkliwości w stosunku do siebie. Znali wszyscy jego wady, śmieli się z nich lub złościłi na nie, ale i te wady nawet w nim kochali. Przy całej zaciekłości w polemikach, w których zwykle zdaleko się zapędzał, przy złośliwych kpinach, których nie szczędził najbliższym, widzieli w nim wszyscy rozbijającą szczerść, bezwzględność, czystość pobudek i niesłychaną bezinteresowność, a nadewszystko wielkie serce polskie. Co do mnie, tom nie spotkał w życiu człowieka, któryby tak potężnie Polskę kochał, jak Popławski

Ale jest w tej pamięci rzecz większa, jest świadomość, że w każdym z nas to, co jest najlepszego w zakresie myśli polskiej, myśli politycznej, wyrosło z ziaren, przez Popławskiego zasianych.

Popławski nie był wybitnym człowiekiem czynu, jeszcze mniej organizatorem, ale gatunkiem swego patriotyzmu, myślą polityczną, pojęciem sprawy polskiej tak dalece przerastał całe swoje pokolenie, że nie było ono zdolne go zrozumieć, dopóki młodzi przy nim, pod jego wpływem nie wyrosli. I w tem leży jego rola, rola tak wielka, że ten kto dziś chce wiedzieć, dlaczego mamy Polskę zjednoczoną i niepodległą, nie może całkowicie tego osiągnąć, bez zrozumienia, czem był Popławski w dziejach rozwoju myśli politycznej polskiej.

Historja nie wychowała w narodzie naszym silnego zmysłu państwowego. Skutkiem tego, że władza królewska została wcześniej zniszczona i, pomimo wysiłków poszczególnych monarchów, nie mogła się do końca podźwignąć, jedyny czynnik, który — w czasach, gdy patriotyzm właściwie jeszcze nie istniał — reprezentował wszędzie ambicje i interesy ogólnopaństwowe, u-nas od szesnastego już wieku na losy narodu, a zwłaszcza na ukształtowanie się jego myśli politycznej nie miał prawie żadnego wpływu.

Ojczyzna w pojęciu warstwy, która tworzyła historję narodu, była zbiorem swobód, utożsamiała się niemal z pojęciem wolności. Przywiązanie do wolności i pragnienie jej odzyskania po upadku państwa było główną treścią naszego patriotyzmu porobiorowego, tego potężnego ruchu, który dał legjony napoleońskie i powstania i który stał się głównym źródłem natchnień naszej wielkiej poezji romantycznej.

Jakkolwiek to brzmi przytkro, trzeba stwierdzić, że ten patriotyzm był pozbawiony pierwiastków politycznej twórczości. Nie kierowała nim, jak u innych narodów, myśl pozytywna o rozroście Ojczyzny i jej potędze, o podstawach jej rozwoju, o budowaniu gmachu dla przyszłych pokoleń — był on raczej negacją (przeczeniem) niewoli, ucisku, ciągłym przeciw niemu protestem, nienawiścią do ciemiężców, ciągłą przeciw nim walką.

Prawda, że w samem zaraniu okresu porobiorowego mamy Staszycę z jego wielkim rozumem politycznym, z jego myślą pozytywną, zwróconą ku tworzeniu przyszłości narodu. Ten wszakże syn mieszczański z Piły, z zachodnich kresów Rzeczypospolitej odcina się od swego pokolenia rodzajem swego patriotyzmu, tak samo jak środowiskiem, z którego wyszedł.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Kamieniołomy na Polesiu i Wołyniu

Polskie złoża kamienia wulkanicznego — Zaniedbany przemysł kamieniarski.

Od p. inż. Ruzego, radcy magistratu i decernenta VII wydziału, otrzymujemy b. ciekawe uwagi o naszym zaniedbanym przemyśle kamieniarskim, z którymi pragniemy podzielić się z naszymi czytelnikami.

Jakkolwiek kwestja dobrych dróg i ulic stała się w ostatnich latach dzięki pojawieniu się potężnego czynnika ruchu, lokomocji samochodowej bardzo popularną i interesującą w stopniu jednakowym wszystkie warstwy społeczeństwa, nie docenia się naogół jej ważności a w szczególności nie zna się naszych polskich złóż kamiennych, stanowiących najlepszy materiał do budowy dróg i ulic. Nieznajomość ta jak również brak uruchomienia wielkich nowoczesnie zmechanizowanych kamieniołomów krajowych, zmusza większość naszych samorządów do czynienia zakupów kostki kamienną w Czechosłowacji, w Niemczech, Szwecji, Norwegii i w Rosji, obniżając w ten sposób poważnie nasz bilans handlowy. Przyczynia się do tego poza to i fakt, że ceny za materiał krajowy są wygórowane w stosunku do cen za materiał zagraniczny. Dla porównania podajemy następujące dane:

1. kostka duża za tonę
Polska 85—100 zł. Szwecja, Niemcy i Czechosłowacja 50 zł. Belgja 45 zł i Rosja loco kamieniołom,
2. kostka drobna za tonę
Polska 65—80 zł. Szwecja, Niemcy, Czechosłowacja i Belgja 30—35 zł loco kamieniołom,
3. tłuczeń za tonę
Polska 7—12 zł. Szwecja, Niemcy, Czechosłowacja i Belgja 3—5 zł loco kamieniołom.

Ten fatalny stan cen naszych produktów kamieniarskich tłumaczy się małym rozmiarem produkcji a w szczególności niskim stopniem zmechanizowania naszych istniejących kamieniołomów. Krajowy przemysł kamieniarski stoi pod względem organizacji również naogół bardzo nisko, przeto jest mało wydajny i zatem bardzo drogi.

Od dobrego materiału kamieniarskiego, wymagana jest odporność na działania atmosferyczne, znaczna twardość, jednolitość mineralogiczna, mała ścieralność i kańcista łupliwość.

Skaly pochodzenia wulkanicznego czyli tak zwane potocznie krystaliczne, stanowią najlepszy materiał kamieniarski, który odpowiada najbardziej wyżej wymienionym warunkom. Natomiast skaly osadowe, jak wapień, piaskowiec, dolomit itp. dają materiał wiele gorszy, który pod względem przydatności technicznej nie dorównuje materiałom ze skal wulkanicznych. Materiał taki jest miękki, ścieralny, nasiąkliwy, łatwo lasujący się. Nawierzczenie ze skal osadowych wymagają ustawicznego remontu, kruszą się łatwo i tworzą przez to kurz, osobliwie przy ruchu samochodowym. Głazy narzutowe (kocie lby) zbierane po polach, są jako materiał niejednolite, składające się niekiedy z kilku gatunków skal zbieranych na niewielkich przestrzeniach.

Ogólnie krajowe znaczenie posiadają li tylko skaly pochodzenia wulkanicznego. Pokłady tegoż wyborowego kamienia, które mogą służyć dla stworzenia kamieniołomów o znaczeniu państwowym są położone w Polsce niefortunny na dwóch przeciwnych krańcach kraju. Pierwsza grupa znajduje się na Polesiu i na Wołyniu obok granicy wschodniej i to:

a) rąbek wielkiej płyty granitowej Wołyńsko-Polesko-Ukraińskiej w okolicy Klesowa, Tomaszgrodu i Korca,

b) teren nad Horyniem w pobliżu i na zachód od linii kolejowej Równie - Sarny, gdzie mamy kilka wychodni bazaltu.

Druga grupa znajduje się w pobliżu południowo-zachodniej granicy polskiej. Grupę tę stanowią:

a) anderyty w okolicy Czorsztyna obok Szczawnicy,

b) granity tatrzańskie w okolicy Roztoki na drodze z Zakopanego do Morskiego Oka.

Pierwsza grupa posiada największe w Polsce złoża skal wulkanicznych. Złoża te znajdują się w województwie poleskim i wołyńskim, a mianowicie w powiatach sarnieńskim, stolińskim, równieńskim i kostopolskim. Najważniejsze z tychże złóż znajdują się w powiecie sarnieńskim po obydwóch stronach i w pobliżu kolei Sarny-Ostki na przestrzeni Klesów-Tomaszgród-Rokitno, potem bazalty w powiecie kostopolskim w pobliżu Berestorca. Badania przeprowadzone przez rząd i niektóre samorządy wykazały niezwykle zasobność tychże złóż i wysoką jakość z technicznego punktu widzenia, tak iż skaly te nie tylko nie ustępują skalom szwedzkim i niemieckim, lecz we wielu złożach znacznie je przewyższają co do jakości.

Jakkolwiek powiat sarnieński posiada największe i niewyczerpane złoża tego nadzwyczaj przydatnego kamienia i posiada duże kamieniołomy uruchomione, to jednak tenże powiat, co do obszaru trzy razy większy niż powiat średzki, który wysyła rocznie setki tysięcy tonn pierwszorzędnego brukowca i tłucznia, sam nie posiada ani jednego kilometra drogi bitej.

Tereny bazaltowe nad Horyniem są eksploatowane przez związek miast małopolskich i przez ministerstwo robót publicznych. Niektóre samorządy, jak sejmiki śląskie, m. Warszawa i samorządy wielkopolskie zwróciły bacniejszą uwagę na te złoża granitowe i dążą do uruchomienia własnych kamieniołomów na Polesiu i Wołyniu. (z.)

Dzień pracy misjonarza

(KAP) Pewien misjonarz z Indo-Chin. zapytany, w jaki sposób spędza normalnie dzień, dał taką odpowiedź:

Po sześciu godzinach snu od godz. 8 i pół wieczorem do 2 i pół rano, cały swój czas poświęcam rozlicznym i trudnym pracom.

Zajmuje się przedewszystkiem parafją, która liczy więcej niż 7.000 dusz: Europejczyków, Hindusów, Annamitów, Metysów i Chinczyków. Następnie spowiadam karmitów i braci szkół chrześcijańskich oraz uczniów i zakonników klasztoru annamickiego, położonego po drugim brzegu Saigona. Zabiera mi to całe anki. Probstwo moje jest domem otwartym dla wszystkich; zbierają się w nim ludzie wszelkiego rodzaju, którzy przychodzą prosić o radę lub pomoc, lub skarżą się na swoją niedolę itd. Chociaż nie wypada mówić o sobie, powiem wam, że dziś mam 62 lata, a od 36 lat przebywam w Indo-Chinach, przyczem w okresie tym wcale nie jeździłem do Europy.

Czyż życie tego cichego apostoła słodkiej nauki Zbawiciela nie jest wspaniałym przykładem abnegacji i poświęcenia?

Prasa cudzoziemców we Francji

Duża ilość cudzoziemców różnego pochodzenia, którzy przebywają we Francji nie tylko czasowo jako turyści, lecz zamieszkuje ją na stałe, dała przyczynę do powstania licznych dzienników i czasopism, wydawanych w najrozmaitszych językach, aby szybciej i taniej informować swych prenumeratorów aniżeli to czynią dzienniki krajowe przesłane drogą pocztową. Ilość dzienników lub czasopism nie jest bynajmniej proporcjonalną do ilości przedstawicieli tego lub owego narodu, zamieszkałych na terytorjum francuskim. Anglicy, np. mają możność otrzymania w dostatecznej ilości gazet, przychodzących w paru godzinach z Anglii do Francji, skutkiem czego wydają na ziemi francuskiej stosunkowo małą ilość dzienników. Poza to są reprezentowane we Francji narodowości, które posiadają sporą część analfabetów, i z tej przyczyny ograniczają się do wydawania literatury bardzo nielicznej.

Z drugiej strony zwracają uwagę na siebie niektóre kolonie cudzoziemców, które są bardzo czynne na polu prasy, wiedzy i literatury, a także i polityki do tego stopnia, że utrzymują prasę bardzo obszerną w stosunku do ilości ich przedstawicieli. I tak np. prasa ukraińska liczy nie mniej jak 8 dzienników i czasopism, węgierska, rumuńska i ormiańska nie mniej jak 6.

Prasa najliczniej reprezentowana na terytorjum francuskim jest włoska, potem angielska, rosyjska, hiszpańska, niemiecka, polska itd. Według statystyki, ogłoszonej przez francuskie ministerstwo spraw wewnętrznych, wychodzi we Francji dzienników względnie czasopism:

30 w języku włoskim, 24 w angielskim, 21 w rosyjskim, 19 w hiszpańskim, 18 w niemieckim, 14 w polskim, 8 w ukraińskim, 7 w esperanto, po 6 w węgierskim, rumuńskim i ormiańskim, 4 w jugosłowiańskim, po 3 w greckim i hebrajskim, 2 w arabskim i po 1 w czeskim, szwedzkim, żargonie żydowskim, meksykańskim i t. d. Luk.

Zamek królewski w Sztokholmie datuje się z 1100 roku

Pałac królewski w Sztokholmie, zbudowany w 1657 roku przez słynnego architekta szwedzkiego, Nikodema Tessina, w stylu renesansu włoskiego wznosi się na resztkach fundamentów i murów dawnego zamku obronnego, którego powstanie datuje się z XI stulecia. Jak opowiadają kronikarze dawni, zamek ów został wzniesiony w celu obrony dostępu od strony Bałtyku do jeziora Maelet. Później dobudowano do starego zamku różne gmachy, gdyż stał się on rezydencją królów szwedzkich. Za panowania Karola XII pożar zniszczył i strawił większą część starego zamku, co uważane było przez lud za zły omen. Na ruinach odbudowano nowoczesny pałac, który jest obecnie siedzibą królewskiej rodziny szwedzkiej.

Najmniej „elegancki“ premier Anglii

Przodująca w dziedzinie męskiej mody, Anglja od wielu już lat nie miała tak „nieeleganckiego“ premiera, jak obecnie. Anglicy wracają baczną uwagę na strój swych ministrów, to też dziennikarze z melancholiją notują, że Macdonald jest pod tym względem „niepoprawny“. Niedawno widziano go w Akademii Królewskiej w tym zakiecie, jaki nosił w roku 1924, przyczem na domiar złego, urwał mu się guzik i premier w ten sposób paradował przed publicznością. Do Ameryki wziął on ze sobą bardzo skromny bagaż. O wiele skrom-

niejszy od tego, który wozi stale do rodzinnej Szkocji lub do stolicy.

Składa się on zaledwie z 3-ch kufrów, przyczem niedyskretni dziennikarze zdolali dowiedzieć się, że prócz „oficjalnych“ garniturów i jednego ubrania sportowego Macdonald nic nie wziął więcej do Ameryki.

Córka premiera, miss Ishbell Macdonald ubiera się nie mniej skromnie. Ilość jej sukienek również nie wykracza poza zwykłe normy. Przeważają sukienki brązowe, jako najbardziej odpowiadające barwie jej włosów i oczu. Z balowemi strojami miała mis Macdonald mniej kłopotu, ceremoniał bowiem pobytu w Ameryce przewidywał tylko trzy oficjalne przyjęcia, w których wzięła udział córka premiera: uroczyste obiady u prezydenta Hoovera, sekretarza stanu Stimsona i brytyjskiego posła Howarda.

Rekordowa ilość morderstw

W Chicago i pozostałej części stanu Illinois w ciągu ubiegłego roku zamordowano 793 osoby, w tem 652 mężczyzn i 131 kobiet, z czego w samym Chicago 504 osoby. Wskutek nieszczęśliwych wypadków zginęło w tymże czasie 5.827 osób, w tem 4.359 mężczyzn i 1.468 kobiet, przyczem połowa tej liczby zginęła wskutek wypadków samochodowych. Samobójstw popełniło 953 mężczyzn i 174 kobiety. W wypadkach kolejowych zginęło 662 osoby, utonęło 383 osoby, zatruto się gazem 241 osób, otruto się 131 osób. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba zgonów wskutek morderstw, samobójstw i nieszczęśliwych wypadków wzrosła o 25 proc.

Wężę zatrzymały pociąg

Nieraz już zdarzały się wypadki zatamowania komunikacji kolejowej przez szarańczę, która w takich ilościach spadała na tory, że pociągi nie mogły kursować, ponieważ koła ślizgały się po rozgniecionych owadach i obracały się w miejscu. Pierwszy natomiast wypadek zatrzymania pociągu przez wężę miał niedawno miejsce w Marokku, gdzie pociąg, kursujący między Casablancą, a Konrigha natrafił w pewnym miejscu toru na wędrówkę olbrzymiej ilości wężę, których rozgniecione przez koła pociągu cielska zatrzymały pociąg, aż do chwili oczyszczenia toru.

Kichający film.

Najnowszą odmianą amerykańskiego filmu dźwiękowego jest film... kichający. Pierwszy tego rodzaju film wykonany został w Sault Ste Marie w stanie Ontario na zamówienie tamtejszego klubu kichających. Członkowie tego klubu widzą w kichaniu niezwykle doniosłość dla organizmu ludzkiego i jednocześnie wielką przyjemność, zamówili więc w jednej z wytwórni filmów dźwiękowych „nakręcenie“ jednego ze swych posiedzeń, na którym każdy z obecnych członków klubu i wszyscy jednocześnie będzie miało to najnowsze kuriozum wśród publiczności amerykańskiej, w każdym razie jednak wydaje się pewnym, że tego rodzaju filmu Ameryka eksploatować nie będzie.

Szwecja krajem par excellence turystycznym

Liczba turystów, zwiedzających Szwecję, wzrasta stopniowo i w ciągu ostatnich pięciu lat wykazała szybkie postępy. Rok bieżący dał cyfry rekordowe. Masy turystów napłynęły nie tylko z Niemiec, lecz również z Anglii, Włoch, Francji i Belgji. Do dnia 31 sierpnia r. b. przyjechało do Szwecji 30.000 turystów tylko przez port Gothenburski.

Coraz więcej rozwija się turystyka w północnej części Szwecji: Justlandja i Laplandja zostały zwiedzone w sezonie bież. przez Związek Turystyki szwedzkiej przez propagandę zagranicą oraz ułatwienia dla cudzoziemców, zwiedzających piękne miasta i okolice Szwecji.

Z różnych stron Polski

Wykrycie domu schadzek.

W Warszawie przy ul. Wilczej 9 wykryto elegancko urządzone dom schadzek. Właścicielką, masażystką Julję Dudę, aresztowano pod zarzutem stręczenia do nierządu. W aferze skompromitowanych jest podobno wiele osób z towarzystwa.

Wzrost liczby mieszkańców Gdyni

Liczba mieszkańców stałych m. Gdyni wzrosła po dzień 1 października r. b. do 32.000 głów.

Nowy statek szkolny marynarki handlowej

Departament morski ministerstwa przemysłu i handlu zamierza zakupić w Cherbourg drugi statek żaglowy dla Szkoły Morskiej w Tczewie. Pertraktacje w sprawie nabycia statku „Colbert“ prowadzone są już od września r. b. i mają być wkrótce zakończone. Statek „Colbert“ jest żaglowcem tego samego typu, co i „Lwów“.

W razie dojścia do skutku transakcji, statek „Colbert“ przyprzewodzony będzie do Gdyni, gdzie po przeprowadzeniu koniecznych przeróbek dla użytku szkolnego, otrzyma prawdopodobnie nową nazwę i służyć będzie do dalekich podróży ćwiczebnych z uczniami Szkoły Morskiej na swym pokładzie.

Statek „Lwów“ natomiast nie wychodziłby już w podróże dalekie, lecz służyłby do krótkich podróży i pływania próbnego dla kandydatów do Szkoły po Bałtyku.

Skazany na śmierć przez powieszenie

Na wyjazdowej sesji wileńskiego sądu okręgowego skazany został na karę śmierci przez powieszenie Adam Koleśnik za zabójstwo macochy i dwojga dzieci, które po zabiciu macochy wrzucił do studni.

Szkolnictwo polskie w Bielsku

Wynik ostatnich zapisów szkółnych zadał kłam twierdzeniom Niemców, jakoby Bielsko było w większej części niemieckie, mianowicie według ostatnich danych na 2.486 dzieci, uczęszczających do szkół powszechnych i wydziałowych w Bielsku 54 proc. dzieci uczęszcza do szkół polskich a 46 proc. do szkół niemieckich. Z nowo zapisanych 358 dzieci do szkół polskich wpisano 64 proc., do niemieckich zaś tylko 36 proc. W powiecie bielskim uczęszcza do szkół 10.356 dzieci z czego 84 proc. polskich, a tylko 16 proc. niemieckich.

Plaga wilków na wschodzie

Pomimo wniesienia memorjału i szeregu prośb ludności gminy trockiej i olkienieckiej dotychczas nie została urządzona obława na wilki, które w dalszym ciągu są plagą ludności miejscowej, porywające bydło a nawet i ludzi. W gminie olkienieckiej pojawił się wściekły wilk, który w biały dzień w obecności pastuchów, porwya owce i napada na bydło. Kilka krów wskutek pokąsania dostało wścieklizny.

Pod zarzutem żonobójstwa

Donoszą, że Tadeusz Ryłski, właściciel dóbr i b. major, przebywający w więzieniu śledczym, w Przemyslu, stanie przed tamtejszym sądem przysięgłych 28 listopada r. b., jako oskarżony o zbrodnię morderstwa popełnioną na osobie swej żony. Ponadto Ryłski oskarżony jest o zbrodnię fałszerstwa.

Zlikwidowanie szajki bandyckiej

Od dwóch miesięcy w powiecie podhajeckim woj. Tarnopolskiego grasowała szajka bandytów, która dopuszczała się napadów rabunkowych i kradzieży. Bandyści uzbrojeni w karabiny przebiegali się w mundury policyjne lub wojskowe. Ludność w obawie o swe życie i mienie nie tylko nie zawiadamiała władz o pojawieniu się bandytów, ale niejednokrotnie ukrywała sprawców przed ścigającą ich policją. Przeprowadzone kilkakrotnie obławy policyjne nie dawały początkowo żadnych rezultatów, dopiero w ostatnich dniach zdołano zlikwidować całą bandę w jednej ze wsi powiatu podhajeckiego, przyczem aresztowano trzech powodów bandy oraz czterech ich pomocników. Podczas rewizji znaleziono przy aresztowanych obfity materiał dowodowy, mundury policyjne i wojskowe, karabiny, amunicję oraz część zrabowanych przedmiotów. Aresztowanych oddawiono do sądu okręgowego w Brzeżanach.

Nowy pomysł złodziejski

W Wilnie zdarzył się wypadek kradzieży z włamaniem, który świadczy, że pomysłowość oszustów jest niewyczerpana. Niejak Wincenty Skala, wypuszczony niedawno z więzienia we Lwowie, wrócił do Wilna gdzie postanowił okraść fryzjernię Smitkina przy ul. Niemieckiej. W tym celu włożył na siebie biały fartuch pomocnika fryzjerskiego i w takim stroju rankiem dokonał włamania do fryzjerni, gdzie skradł wszystkie narzędzia pracy. Dozorca, widząc człowieka w stroju pracownika fryzjerskiego, ani na chwilę nie przypuszczał, że jest to złodziej. Skala nie miał jednak szczęścia. Jeszcze tego samego dnia policji wileńskiej udało się wytropić niepoprawnego opryszka i aresztować go ponownie.

Komuniści usiłowali zbiec z więzienia

Więzienie sądu w Katowicach było wiadomością awantur, wywołanych przez kilku więźniów komunistycznych. Zarząd więzienia polecił przodownikowi i dwu posterunkowemu policji przyprzewodzić 4 znanych komunistów z więzienia katowickiego na rozprawę do sądu w Królewskiej Hucie. Gdy policjanci, wyprowadzili więźniów na dziedziniec, zdążyli do bramy, która dozorca więzienia już był otworzył, komunista Urbańczyk rzucił się na policjantów, pozostali komuniści zaś wzmoczyli alarm wołając: „towarzyście na pomoc, zabijają, mordują!“ Powstałe zamieszanie usiłowali wykorzystać więźniowie pracujący w warsztatach i rzucili się w kierunku bramy, chcąc zbiec z więzienia. Zamiar ten został jednak udaremniony dzięki przytomności umysłu dozorca więzienia, który natychmiast zatrzasnął bramę. Po przywróceniu porządku, komunistów odprowadzono na rozprawę Sąd uznał oskarżonych winnymi działalności antypaństwowej i skazał Urbańczyka na 13 miesięcy twierdzy, Czeczota na 6 miesięcy, Hankego na 7 miesięcy, Marzylana na 9 miesięcy twierdzy.

Dzwony na Anioł Pański

Kardynał Seredy, prymas Węgier, zarządził, aby na przyszłość we wszystkich kościołach katolickich na Węgrzech co roku d 21 i 22 lipca albo w najbliższą niedzielę podczas kazania przypomnieć wiernym powody powstania zwyczaju dzwonienia na Anioł Pański. Zwyczaj ten jest bardzo stary. Wprowadził go Papież Urban II w r. 1096, postanawiając, aby głos dzwonów rano i wieczorem wzywał wiernych na modlitwy Zdrowaś Marja w intencji krzyżowców. Papież Grzegorz IX w r. 1225 dodał dzwonienie w południe.

Na Węgrzech Papież Kalikst III połączył ten zwyczaj z upamiętnieniem decydującego zwycięstwa nad Turkami pod Eialogrodem, odniesionego w r. 1456 przez wojska węgierskie pod wodzą Jana Hunyadego i św. Jana Kapistrana, natchnionego kaznodziei, wzywającego świat chrześcijański do wypraw krzyżowych przeciwko Turkom.

W Polsce jest zwyczaj, zalecany przez synody, po wieczornym Anioł Pański uderzania w dzwon 9 razy w odstępach trwających Zdrowaś Marja. Dzwoni się to według jednych za poległych pod Warną w r. 1444 (przez lud najpowszechniej tak jest uważane), według innych za poległych pod Grunwaldem 1410 r. (kap)

Ilu jest analfabetów na świecie?

Według danych, zgromadzonych i opublikowanych ostatnio przez federalny wydział szkolnictwa w Waszyngtonie z ogólnej liczby ludności świata ponad dziesięć lat życia, a wynoszącej 1.363.900.000 osób, nie umie ani czytać ani pisać 850.000.000 osób to jest 62 proc.

KRONIKA FILMOWA

Premjera kina „Metropolis” — „Mocny człowiek” Stan. Przybyszewskiego.

Zapowiadany od dłuższego czasu i oczekiwany z niecierpliwością przez najszersze sfery P. T. Publiczności kinowej film polskiej produkcji p. t. „Mocny człowiek” według słownej powieści Stanisława Przybyszewskiego wchodzi triumfalnie na ekran kina „Metropolis” w najbliższy poniedziałek, t. j. dnia 28 października r. b.

„Mocny człowiek”, Stanisława Przybyszewskiego wywołał w swoim czasie burzę namiętnych sporów i dyskusyj. Powieść ta, która wyprzedziła życie, okazała się dziwnie proroczą dla czasów dzisiejszych.

Przybyszewski, najśmielszy bodaj psycholog w naszej literaturze, odkrywca „nagiej duszy”, pierwszy ukazał nam bez maski nawskroś nowoczesny typ „mocnego człowieka”, dążącego za wszelką cenę do siawy i bogactwa. Bielecki nie jest jednak zwykłym typem zbira duchowego i „genialnego pasożyta”, wysysającego soki z innych... Sława, która zdobywa kosztem ruiny innych, bogactwa, które znalazły się w jego rękach — wszystko to jest dlań niczem wobec wyśnionego ideału ukochanej. Gdy spotyka na swej drodze ów ideał — piękną przesubtelną Ninę, odradza się pod jej wpływem i odczuwa wtedy całą nędzę swego upadku moralnego, gdyż Nina potrafiła w Bieleckim odkryć ducha. Dzięki Ninie dopiero „mocny człowiek” staje się naprawdę mocnym człowiekiem. Nina zwycięża bowiem w nim szatana, zwycięża zło, które kazalo mu deptać życia ludzkie w dążeniu ku własnemu szczęściu. nw 4259

Pod względem artystycznym oraz technicznego wykonania film „Mocny człowiek” stoi na równi z najlepszymi filmami zagranicznymi. Tak scenarjusz znakomitego pisarza Andrzeja Struga i reżyserja Henryka Szaro jak i rola tytułowa w interpretacji genialnego artysty Teatru Stanisławskiego Grzegorza Chmary — tworzą z tego arcy-filmu naprawdę szczyt dotychczasowej polskiej wytwórczości filmowej. Uroczystą premierę o godz. 9 wiecz poprzedzi słowo wstępne prof. Dra Stefana Papée.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stow. Młodzieży Polskiej** — Fara. Dnia 26 bm. o godz. 16.45 przy ognisku odbędzie się zbiórka, celem wzięcia udziału w apelu okręgowym. Przybycie wszystkich członków konieczne.

— **Związek Pomocników Fliskarskich.** Zebranie kwartalne odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 11 w lokalu p. Jarockiego.

— **Wolny Cech Obuwniczy.** W niedzielę, 27 bm. odbędzie się ku czci św. patronów uroczysta msza św. o godz. 9 w kościele farnym. Wieczorem o godz. 7-ej odbędzie się na sali „Boulevard” przy pl. Nowomiejskim uroczysty obchód, połączony z skromną zabawą taneczną. — Zebranie miesięczne odbędzie się we wtorek, dnia 5 listopada o godz. 20 w lokalu posiedzeń, ul. Podgórna 13.

— **Komitet Towarzystw Dzielnicy Wildeckiej.** Plenarne zebranie komitetu odbędzie się w poniedziałek, 28 bm o godz. 19-tej w lokalu posiedzeń, ul. G. Wilda 41.

— **Męski Chór Nauczycielski.** Próba odbędzie się w poniedziałek o godz. 20 w II. szkole wydziałowej ul. Działyńskich.

— **Tow. Marynarzy.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 2 listopada o godz. 20 w małej sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Matylda Wilkówna, służąca, 71 l. Zofja Łagodzińska, 1 r. 5 mies. 19 dni. Zenon Szafranski, 2 dni. Karolina Drozdówna, służąca, 21 l. Stanisław Białosik, 13 dni. Barbara Ludgarda Blochowiakówna, 6 mies. 12 dni. Emil Mercier, emeryt-pułkownik, 61 l. Kazimierz Marjan Sikorski, 2 l. 26 dni. Franciszka Pawlakowa, z domu Sołtyśiak, wdowa, 78 l. Tomasz Owsiany, wymiernik, 86 l. Helena Kachelówna, służąca, Feliks Ziemiński, szeregowiec 57 p. p. Agnieszka Hoffmann, z domu Flieger, 32 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego. S. Wujcowa z podziękowaniem za otrzymane łaski 50 zł. — Barański 5 zł. — Józef Maselkowski, Wągrówiec 10 zł — Zebrane w gronie rodzinnym z okazji obchodu 80-letnia urodzin matki i teściowej 20 zł. — An-

Ostatnie nowości jesienne
nadeszły
garsonki
cieple,
plaszczki etc.
szale - torebki

Pierwszorządne pracownie na miejscu. — Ceny przystępne.
Dla PP. Urzędników dogodnie warunki spłaty.

SALON MÓD
S. WĘŻYK
Plac Wolności 11, tel. 26-21,
pod filarami.

Pw 6146-48, 188

toniostwo Tasiemscy 20 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 402,10 zł.

Na budowę kościoła w Solaczu: Dyr. Jadwiga Dreżepolska zebrane z okazji jej imienin przez dzieci przyw. szkoły im. Kopernika 107,35 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 222,35 zł.

QUATRE VALETS

PERFUMY
WODY
KWIAŁOWE
MYDŁA
PUDER

PERFUMERIA
SZACH WARSZAWA

i w 489

KAWA

codziennie świeżo palona po zł 10,—, 12,—, 14,—, 16,—, 18,— za jeden kilogram. Wysyłka odwrotnie za pobraniem pocztowym. Przy wysyłce 4½ kg, opakowania i porta nie zalicza się.

EDMUND RIEDL

Import herbaty, kawy i wina.
Rok zał. 1880. Lwów, Rutowskiego 3.
nw 4167

HEMOROIDY

HEMORIN KAWA

nw 4811

WŁASNY WYRÓB
KONFEKCIJ MĘSKIEJ
I CHŁOPIĘCEJ

RZETELNE
NAJTAŃSZE
ZRÓDŁO
ZAKUPU!

E. GRZEJKOWIAK
POZNAŃ RYNEK 83

CUKIERKI ŚMIETANKOWE WEDLA

Pw 579 - 4272

**BLASK
HELIO**

NAJLEPSZY PROSZEK MYDLANY
PIERZE SAM I BIELI

WIELKOP. WYTW. CHEMICZNA
BLASK SP. AKC.
POZNAŃ

Do nabycia wszędzie.
Wyroby marki „BLASK” nagrodzone zostały na
P.W.K. złotym medalem.

Dnia 25 października 1929 roku, zakończył życie na udar serca, przeżywszy lat 61, mój ukochany mąż, nasz najdroższy ojciec i dziadek, ś. p.

Zdzisław Kornobis

Eksportacja zwłok z domu żałoby do kościoła parafjalnego w Ostrowie odbędzie się we wtorek, 29 b. m. o godz. 9 rano, poczem msza św. i wyprowadzenie zwłok na cmentarz. W smutku pogrążeni

Zacharzew, Poznań, Baszków.

żona, dzieci, wnuki i rodzina.

Pówózki oczekiwać będą na dworcu w Ostrowie.

zw 19844

Dnia 26. b. m. o godz. 12,30 zasnęła w Bogu po krótkich lecz ciężkich cierpieniach opatrzona Sakramentami św., przeżywszy lat 73, nasza najukochańsza matka, teściowa, babka i ciotka, s. p.

z Pajków

Ludwika Masłowska

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 29. b. m., po południu o godz. 3,30 z domu żałoby, Szkolna 7/8, na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej. Msza św. nazajutrz o godz. 7,15 rano.

W ciężkim smutku pogrążeni

dzieci, wnuki i rodzina.

zw 18958

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

Dnia 25 października 1929 r. rozstał się z tym światem, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, brat, szwagier i wuj, s. p.

Juljan Grabowski

w 72 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 28 b. m. o godzinie 3,30 po południu z domu żałoby w Bninie.

zw 19841

W ciężkim smutku pogrążona

żona, dzieci i rodzina.

Bnin, Poznań,

K. BOGAJEWSKI

**słyszałem...
więc pójdę!**

W nowootwartych magazynach
konfekcji męskiej i chłopięcej firmy
K. Bogajewski przy St. Rynku 77
naprzeciw Odwachu kupuje się
dobrze i tanio!

Pw 8154-19,15

Za liczne życzenia i dowody szczerego przywiązania z powodu srebrnych naszych godów, w dniu 18 b. m., a przede wszystkim Krewnym, Przyjaciółom, Dostawcom za kwiaty oraz moim Szan. Odbiorcom za pamięć, składamy na tej drodze serdeczne

Bóg zapłać!

Antoniosław Rypiński.

zw 7463

Hurtownia kolonialna, ul. Woźna 11.

Dr. med. Józef Marchay

Poznań-Sołacz, ul. Mazowiecka 7.

Przyjmuję od 3-6. Telefon 54-62.

zw 19811

Elita Poznańska
ubiera się w **Salonie Mód**
przy **własnej pracowni**
sukien i kapeluszy

Maryli Singerowej

tel. 79-21

Mickiewicza 9, parter.

Uwaga: Po powrocie z zagranicy bogaty wybór w modelach i kopjowanie takowych z własnego i powierzzonego materiału.

zw 19851

BACZNOŚĆ!

Szwajsonowanie

wszelkich części metalowych wykonuje szybko i fachowo

„IGNIS”, Poznań, Wielka 6.

Specjalność spawanie cylindrów, głowic i alumini.

NAPRAWA MOTOCYKLI.

BACZNOŚĆ!

zw 19884

W. Krakowski

mistrz budowy pieców

Poznań, ul. Wrocławska 22

wykonuje wszelkie prace garncarskie, piece przenośne i kafle stałe na składzie.

zw 19818

Bankowiec

z kilkoletnią praktyką, obeznany dokładnie z książkowością, korespondencją, sprawami wekslowymi i kasowymi, posiadający dobre świadectwa **poszukuje jakiegokolwiek bądź posady, nie koniecznie w banku.** Łask. zgłoszenia Kurjer zw 19758/9

Poszukuje się od 1 stycznia 1930 r., samodzielnego

urzędnika gospodarczego

do prowadzenia większego, intensywnego gospodarstwa na Górnym Śląsku. Kandydaci z odpowiednimi kwalifikacjami i poleceniami zechcą złożyć swoje oferty wraz z warunkami do „**PAR**”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 42,273

Pw 6320-42,273

„Mira”

Salon mód damskich

Półwiejska 1. 35, I. p. front

Wykonuje suknie w 24 godz. od najskromniejszych, do najwykwintniejszych, — jak również i płaszcze, ceny przystępne. Najświeższe zurnale.

zw 19888

Ciągnięcie losów P. W. K.

ostatniej serii C. odbędzie się w poniedziałek, dnia 28 października o godzinie 15-tej w lokalu

„FORTUNY”

Al. Marcinkowskiego 19, I. piętro.

Najwyższy czas

kupić los!

Ostatnia okazja!

zw 8481-44,170

Podłogowe deski

szpundowane i heblowane, listwy podłogowe, wyłogi, listwy profilowe, belki, kantówki, szalówkę iłaty oraz deski obrzynane i nieobryznane po cenach konkurencyjnych poleca

Leon Żurowski,

skład drzewa i obróbka, POZNAŃ, Raczyńskich 34 przy pl. Bernardyńskim. Telefon nr 10-87.

Pw 42-2-11 218

PATENTY

wzory i znaki ochronne w Polsce i zagranicą

MARCELI ZOCH,

inżynier dyplomowany rzecznik patentowy Poznań, Przewodnicza 9.

zw 1111-1111

La Colonie Française de Poznań a le regret de faire part du décès de son doyen

Mr Mercier Marie Emilien

Colonel en retraite
Officier de la Légion d'honneur

décédé à Poznań le 20 Octobre 1929.

L'enterrement aura lieu dimanche 27 Octobre à 14 heures. On se réunira à la Chapelle du cimetière de Górczyn. zw 19934

W pierwszą rocznicę tragicznej śmierci mojej jedynej, nigdy niezamężnej córki, s. p.

Celiny Grossówny
byłej s. p. Bratniej Pomocy Un. Pozn.

odbędzie się

msza św. żałobna

we wtorek, dnia 29. 10. o godz. 7 w kościele św. Marcina o czym donosi wszystkim Krewnym i Znajomym w nieutulonym bólu

zw 19855

matka.

FUTRA

męskie sportowe od 150,— zł

Blamy pod futra od 45,— zł

Skórki bibrety już od 12,— zł

• tchorze od 18,— zł

• szalowe od 8,50 zł

• karakul. od 125,— zł

• popielice Prima od 24,50 zł

• krecie już od 1,— zł

• czarne wydry od 195,— zł

i wszelkie inne skórki na obsady bardzo tanio!!!

Specjalność:

Fachowe poszycie futer

B. HANKIEWICZ

Poznań, ul. Wielka 9.

(wchód z ul. Szewskiej)

telefon 29-11.

Pw 6099/94-19,65/5

Dywany

K. Kuźaj

27 Grudnia 9

K. K.

P.

W sobotę, dnia 26 października 1929 r., zasnęła w Bogu, wskutek operacji opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, najtroskliwsza matka, córka, siostra i ciocia, s. p. zw 19858

z Teresiaków

Jadwiga Szmidt

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 29 b. m. o godzinie 4 po poł., z kaplicy cmentarnej w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż i rodzina.

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 11a.

Zakład pogrzebowy „Ceremonjal” Poznań, ul. Towarowa 25, tel. 31-50.

W dniach 24 i 25 b. m., zasnęli w Bogu po 50-letnim pożyciu małżeńskim, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, nasi najukochańsi rodzice, teściowie, dziadkowie, wujostwo i stryjostwo, s. p. nw 4829

Józef i Anastazja z Grajków Fischerowie

z Róży

Eksportacja zwłok odbędzie się w niedzielę po południu, o godz. 3, z domu żałoby.

Rodzina.

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

Poszukuję
cichego współnika

z kapitałem 200 do 300 tysięcy do przedsiębiorstwa. Egzystencja zapewniona, zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19848

Agentów

sumiennych, pilnych do sprzedaży maszyn do szycia za wysoką prowizją poszukuje

E. Kromczyński, Poznań

Al. Marcinkowskiego 5

bpw 842/43

* * *

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Wielce Szanowne Panie, że przejęłam drogą kupna znany z niezwykle szybkiego rozkwitu

Magazyn Wykwintnej Konfekcji,
Bielizny i Galanterji Damskiej

Stefanja Konopińska

w Poznaniu, ulica Gwarna 9,

który prowadzić będę nadal pod tą samą, popularną w najszerszych sferach firmą.

Z okazji przejęcia magazynu i celem pozyskania jeszcze liczniejszych Klientek, jak również celem przygotowania miejsca dla świeżo zamówionych dalszych nowości sezonowych

wyprzedaje

począwszy od poniedziałku, dnia 28 października wszelkie przejęte zapasy najmodniejszych

Sukien Płaszczy Futer Trykotaży Bluzek Bielizny Pończoch Rękawiczek Torebek

bez względu na dotychczasowe
znane niskie ceny
z specjalnym opustem

10-30%

Proszę korzystać z tej niebywalej okazji taniego zakupu — jakiej jeszcze nie było w Poznaniu!

FIRMA

Stefanja Konopińska Gwarna 9

właśc.: ANNA ŁUCZAKOWA

ŁAŃCUCHY
gwoździe, śruby, n ty,
pieca, rury, kolana,
kuchnie westfalskie,
łóżka żelazne i wysciane,
magle i wyżymaczkę,
wanny do prania i kąpania,
wagi siołowe i decymalne.
Okucia budowlane poleca korzystalsze

JAN DEIERLING
ul. 4 Żelaza Poznań, ul. Szkol. o. 3.
tel. 35-18, tel. 53-43.
Pw 8498-1, 118

Akumulator
ul. Podgórna nr. 9
naprawia i taduje akumulatory samochodowe i radiowe jako specjalność pod gwarancją - szybko i tanio. Korzystne źródło zakupu wszelkich akumulatorów.
zw 19-50

Zaangażujemy natychmiast młodszego, biegłego
korespondenta - handlowca
z praktyką w większych kantorach. Kwalifikacja: rutyna w korespondencji, znajomość języka niemieckiego, zmysł organizacyjny i propagandowy. Odpowiedni kandydaci zechcą złożyć szczegółowe oferty z referencjami do eksped. Kurjera Poznańskiego pod zw 19 856

Członka Zarządu
poszukuje na 1. 12. 1929 r.
BANK LUDOWY Sp.z z n.o.
w Lesznie.
Reflektanci, tylko dzielni fachowcy, zechcą zgłoszenia swe z odpisami świadectw, których się nie zwraca, krótkim życiorysem i podaniem warunków skierować do 15 listopada r. b., pod adresem:
K. PELC, Prezes Rady Nadzorczej.
Leszno (Poznańskie), Tama Kolejowa 1.
dw 2447

Skład
artyk. męskich i bielizny, do brę proszę, ulicy przy ruchliwej ulicy w centrum Poznania, korzystna na sprzedaż. Główna do obęcia około 5000. Zgłoszenia Kurjer
zw 19832

„Juka”
wylwornia swiec kompozycyjnych w Poznaniu, ul. Strzelecka nr. 31 poleca świece najlepszej jakości i dobroci z okazji dnia „Wszystkich Świętych.” Ceny konkurencyjne. Zamówienia przyjmuje codziennie do godziny 18-ej. telefon nr. 16-98.
zw 40880

Na wniosek P. Jankowskiej, właśc. Stanisław Wyrwa-Wernicki z Poznania, ul. Podgórna 10, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na dzień 7 listopada 1929 r., godz. 11, pokój 23 tutejszego Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się do przybycia na termin celem udzielenia wyjaśnień. Poznań, dnia 15. 10. 1929 roku.
Sąd Grodzki II
zw 4198

UCHWAŁA. W sprawie zapobiegawczej nad majątkiem firmy Tkanpol T. z o. p. w Poznaniu, ul. Zamkowa 7a — otwiera się postępowanie układowe. Poznań, dnia 18 października 1929 r. Sąd Grodzki
zw 4198

Wielka Okazyjna Sprzedaż Futur Płaszczy Damskich i Męskich

Tylko
10 dni

od dnia 20-go do 31-go października 1929 roku
po niebywałych niskich cenach.

Tylko
10 dni

FUTRA od 250,—

FUTRA od 250,—

FUTRA PŁASZCZE - FUTRA PŁASZCZE - FUTRA PŁASZCZE

Futra damskie od 250,—

- Piszczaniki . . . . . 600,—
- Bibrety . . . . . od 450,—
- Gazele . . . . . od 250,—
- Żrebce . . . . . od 500,—
- Lampertki . . . . . od 500,—
- Karakuły kaw. . . . . 650,—
- Pizmowce . . . . . od 650,—
- Silowe . . . . . od 500,—
- Krety . . . . . od 750,—

Płaszcze damskie

- Płaszcze pluszowe . . . . . 98,—
- Płaszcze imit. karakuł . . . . . 86,—
- Płaszcze ryps z obsadą . . . . . 59,—

- Płaszcze angielskie kraty . . . . . 49,—
- Płaszcze ryps fokowe kołnierze . . . . . 79,—
- Płaszcze modelowe . . . . . 120,—
- Płaszcze crepe marocain . . . . . 119,—
- Płaszcze modelowe zamszowe . . . . . 125,—

Futra męskie od 150,—

- Futra szoferskie . . . . . od 350,—
- Futra sportowe . . . . . od 290,—
- Futra spacerowe . . . . . 195,—
- Futra czarne . . . . . 195,—
- Futra czarne . . . . . 220,—
- Futra czarne Ia . . . . . 250,—
- Futra czarne prima . . . . . 275,—
- Kurtki futrzane . . . . . od 69,—
- Kurtki futrzane . . . . . 98,—

ŁÓDZKI SKŁAD FABRYCZNY

DETAL. POZNAŃ, STARY RYNEK 60, telef. 20-39 DETAL.

Parter i piętro.

właściciel: Józef Stankiewicz.

Wejście z narożnika ul. Wrocławskiej

Pw 6025-37,175

Galanteria — Konfekcja Damska — Męska — Dziecięca — Manufaktura.

- Biegacz = 30 Km/godz.
- Jeździecki = 60 Km/godz.
- Orzeł = 112 Km/godz.
- Kolej żelazna = 154 Km/godz.
- Motocykl = 216,87 Km/godz.

8

rekordów światowych
pobitych!

B. M. W. najszybszy motocykl na świecie!

W dniu 19 września 1929 uzyskał znany kierowca L. E. HENNE na B. M. W. następujące rekordowe wyniki:

- 1 Km. z lotnym startem 216,87 Km/godz., 1 mila z lotnym startem 216,87 Km/godz.
- 1 Km. z startem z miejsca 142,97 Km/godz. 1 mila z startem z miejsca 161,85 Km/godz.

Wszystkie rekordy w kategoriach 750 ccm. i 1000 ccm.

Zastępstwo Generalne B. M. W.

Uznane Zastępstwo B. M. W.

Polmotor Henryk Linke i S-ka

Dakla Automobile

Poznań, ul. Zwierzyniecka 8,
Telefon 69-77.

Poznań, św. Marcin nr. 54
Telefon 21-41.

Pw 6459-48, 156

A. DENIZOT, Luboń (Poznań)

poleca

drzewa i krzewy owocowe, parkowe
i ozdobne, róże, konifery, rośliny
na żywo.

Cennik na żądanie!

Pw 5997-54, 888

Cennik na żądanie!

Oddamy

2 lokomobile stacjonowane

firmy Wolf, w sile 10 i 16 P. S., w dobrym stanie. Zgłoszenia pod ŚREM, skrzynka poczt. 1. dw 2515

Kupuję każdą ilość

fasoli białej (krótkiej)

Opróbkowane oferty proszę nadsyłać: Poznań, skrytka pocztowa nr. 231. zw 19800

Alfa, Szkolna 10
narożnik Jaskółczej

Najtańsze źródło artykułów подарunkowych
Biżuteria, Papeteria, Albumy, Ramki,
Kałamarze, Szkatułki, Figury, Obrazki
Centrala pocztówek artystycznych. zw 4118
Proszę zwracać na firmę.

HOLENDRSKIE CEBULKI KWIATOWE
we wszelkich gatunkach i barwach

HJACYNTY	guld. hol. 15,— za 100 sztuk
TULIPANY pojed.	6,—
TULIPANY pełne	7,50
TULIPANY Darwina	7,50
NARCYZY pojed.	5,—
NARCYZY pełne	7,50
GLADJOLE I, wielk. guld. 6, II, wielk. guld. 4, III, wielk.	2,—
ANEMONY	3,—
JASKRY	2,—
MONTBRECJE (Cynobrówka)	2,—
BEGONIE pojed. i pełne oraz Crispa 6 i GLOXINIA hybr. grandifl. extra pierwszej jakości	12,—

Wszystkie inne tu niewymienione rośliny cebulkowe i liściaste dostawia na łaskawe zamówienie w jak najdobroczynniejszych gatunkach i jakości
HOLENDRSKO - POLSKI DOM HANDLOWY
Jan Staats-Out, dyrektor. zw 19820
HILLEGOM - HAARLEM (Holandia).

Poszukujemy

kotła płomiennicowego
w dobrym stanie o powierzchni ogrzewalnej ca 40 m²,
ciśnienia 7-10 atm. — oraz
maszynę parową

leżącą ca 25-35 P. S. Zgłoszenia prosimy pod ŚREM, skrzynka pocztowa 1, dw 2514

WYKWINTNE KRAWIECTWO MĘSKIE

MATERJAŁY ANGIELSKIE „FINTEX“, „SPORTEX“ ORAZ KRAJOWE WYSOKIEJ DOBROCI

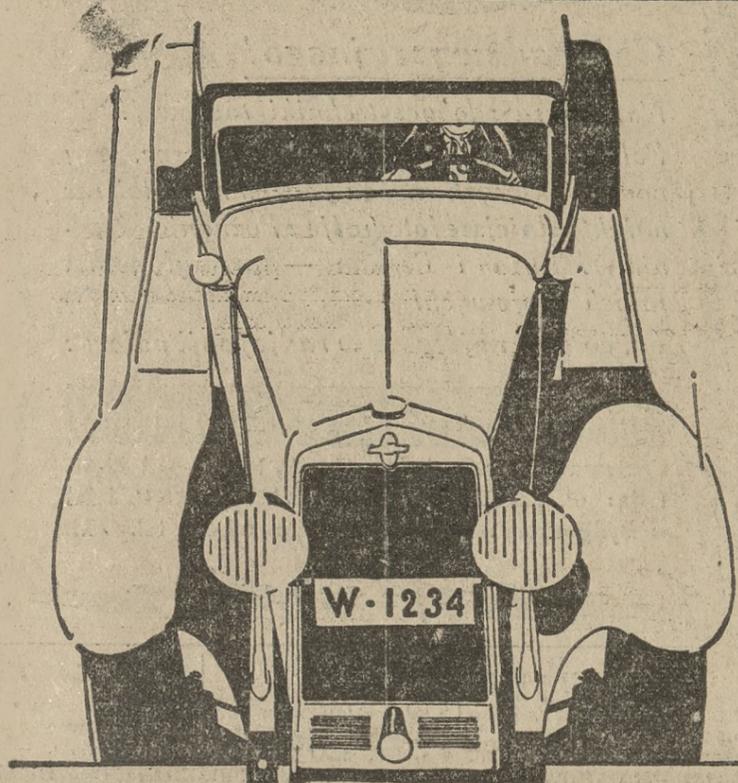
GOTOWE PALTA JESIENNE

FUTRA

POZNAŃ **BOGUSŁAW HERSE** GWARNA 14.

nr 4796

W mieście, na szosie lub na wiejskich drogach, wszędzie pracuje bez zarzutu

Ceny:

Phaeton	zł. 10.650
Phaeton-obicia skórzane	zł. 10.950
Roadster	zł. 11.950
Sedan	zł. 13.650
Coupé	zł. 14.500
Sport Cabr.	zł. 15.450
Landau Sedan	zł. 16.500

loco Fabryka Warszawa.

Chevrolet, jak zrestą każdy inny samochód wytwórni General Motors, jest do nabycia na ulatwionych warunkach płatności według systemu GMAC

6-cio cylindrowy silnik Chevroleta jest niezrównany w braniu najbardziej stromych pochyłości

Trudne warunki drogowe w Polsce wymagają od samochodu specjalnie silnej budowy podwozia oraz wydajności silnika. Zalety te znajdujemy w nowym modelu samochodów Chevrolet. Przepiękna karoserja Fishera z ruchomym siedzeniem kierowcy, pod względem wygody i wytworności, nie ustępuje znacznie droższemu samochodom. Do olbrzymiej popularności Chevroleta w Polsce przyczyniają się

oczywiście, po za jego pierwszorzędnymi zaletami, dostępna cena, niskie koszty utrzymania i ulatwione warunki płatności, które w każdej chwili można omówić w najbliższym upoważnionem zastępstwie samochodów Chevrolet. Wyrób General Motors.

Upoważnione Zastępstwa na całym terytorjum Polski i w Wolnem Mieście Gdańsku.

CHEVROLET

GENERAL MOTORS W POLSCE, WARSZAWA

BACZNOŚĆ CIERPIĄCY NA PRZEPUKLINE

Wielu rzekomych specjalistów ogłasza się, że ich sposoby leczenia przepukliny są jedynie skuteczne. Aby zaś przekonać się, że tylko przez znane powagi naukowe polecane bandaże usuwające radykalnie po osobistym jawieniu się najzastarszalsze i najniebezpieczniejsze przepukliny u pań, panów i dzieci, najnowszero wynalazku M. Tillemana, oddawna znanego w całej Polsce specjalisty i prof. Raskala są wprost zbawienne — wystarczy przyjść i przegladnąć liczne, entuzjastyczne podziękowania ludzi o znanych nazwiskach profesorów uniwersytetu, lekarzy, ze sfer duchowieństwa, najwyższej arystokracji oraz z ludu.

M. TILLEMANN

specjalista i wynalazca opatentowanych bandaży
KRAKÓW, UL. SZLAK nr. 39
Zadać prospektów bezpłatnie. nr 3247

Przedstawicielstwa

na Górny Śląsk, przyjmie dobrze zaprowadzony rutynowany kupiec, z znakomitemi stosunkami z firmami branży kolonialnej. Zgłoszenia pod „Przedstawiciel” do „PAR”, Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 6421-63.1063

Stodoły drewniane

każdej wielkości dostarcza szybko G. WILKE, handel drzewem. Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6. dzw 234

„KOMNICK“

Autobusy — Podwozia — Przyczepki
Prosimy zadać ofert. — Reprezentacja:

„Komna“, Sp. z o. p. Automobile

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85. — Tel. 77-67 i 54-78. nr 4336

Zapasy części na składzie, na życzenie wysyłam monterów. Opony, oliwy i garaże
Ceny niskie. Dogodne warunki.

A. Królak, ul. Jeżycka nr. 27. Tel. 78-49. nr 19319

Dbajcie o swoje zdrowie!

„Szwajcarskie Gorkkie Ziola“ (z marką „Kogut“) są stosowane przy chorobach: żołądka, kiszki, obstrukcji i kamieni żółciowych.

„Szwajcarskie Gorkkie Ziola“ są naturalnym łagodnym środkiem przeczyszczającym, ulatwiający funkcje organów trawienia i działający przeciwko nadmiernej otyłości.

Ostrzeżenie! Przy zakupie żądajcie oryginalnych „Szwajcarskich Ziól“ Gaseckiego z marką fabryczną „Kogut“ gdyż są już naśladownictwa w podobnym do naszego opakowaniu, a nie mających nic wspólnego ze „Szwajcarskimi Ziolami“ naszego wyrobu. Cena za pud. 2,— złote. nr 10882

SAMOCCHODY

Okazyjnie w doskonałym stanie gotowe do jazdy:

- Austro Daimler 10/40 K. M. 6 cyl. 6 osob. coupe
- Austro Daimler 10/40 K. M. 6 cyl. 6 osob. torpedo
- Austro Daimler 10/45 K. M. 6 cyl. 6 osob. z nasadką Minerwa 8/40 K. M. 6 cyl. 4-5 osob. limuzyna
- Chrysler 12/55 K. M. 6 cyl. 4-5 osob. limuzyna
- Citroen 6/25 K. M. 4 cyl. 4 osob. limuzyna
- O. M. 6/25 K. M. 4 cyl. 6 osob. torpedo

poleca na bardzo dogodnych warunkach

Towarzystwo Budowy i Spiezdaży Samochodów S. A. dawniej Austro-Daimler

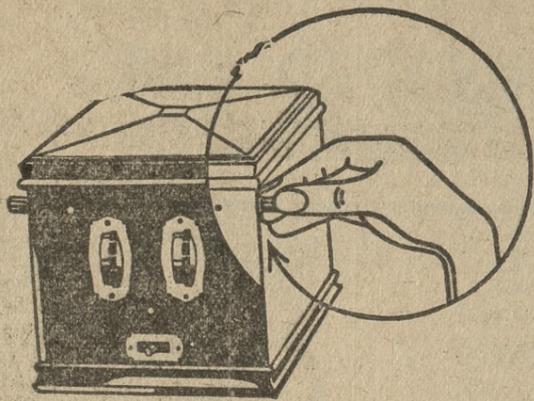
Oddział w POZNANIU, ul. Dąbrowskiego 7. Tel. 75-58. Tel. 76-65.

Własne warsztaty. Laktieria duco. Garaże. Pw 6157-48.164

Redaktor

czasopism fachowych, znany społecznik, organizator i mówca, posiadający gruntowe wiadomości z dziedziny ustawodawstwa handlowego, społeczno-ubezpieczeniowego i in. przyjmie odpowiednie stanowisko w Poznaniu lub okresową pracę redakcyjną. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. pod nr 12-821

WINIAKI LIKIERY WINKELHAUSEN RUMY ARAKI
 ZAKŁAD PRZEMYSŁOWY WINKELHAUSEN T.A. STAROGARD-POMORZE ZAŁ. 1846

Precyzyjne strojenie.

Zupełnie ta sama czystość tonu, co przy najdroższych aparatach radiowych

TELEFUNKEN 30w

3 lampkowy odbiornik dla wsi i miast

z precyzyjnym strojeniem

do przyłączenia do przewodu świetlnego.

Odbiera stację miejscową bez anteny otwartej, a na prowincji stacje położone dokoła.

Skala tonów 7 1/2 oktaw

Wyłącznik guzikowy.

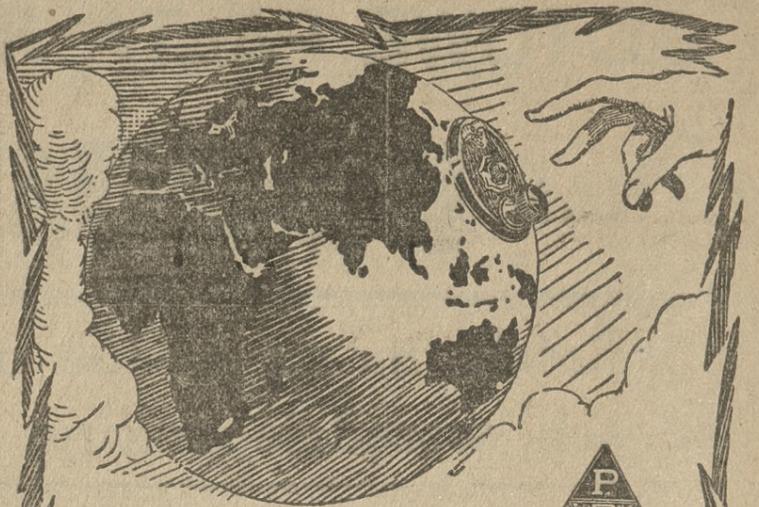
Cena: wyłącznie lamp Telefunken.

Żądacie bezpłatnej demonstracji w składzie radiowym!

TELEFUNKEN

NAJSTARSZE DOŚWIADCZENIE — NAJNOWOCZEŚNIEJSZA KONSTRUKCJA

nr 4978

Coś nadzwyczajnego!

Najnowsza zdobycz techniki radiowej!

Polecamy radioaparaty fultograficzne, przy pomocy których można codziennie odbierać najaktualniejsze fotografie z Poznania, Wiednia, Paryża i Berlina — przesyłane na falach radiowych! —

To, co jest najlepsze w radjofonji poleca:

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW

Centrala: Poznań, ul. Jasna nr. 9, tel. 69-37 i 69-41.

Filja: ul. Ratajczaka nr. 39, tel. 34-30. Oddział

w Bydgoszczy: ul. Jagiellońska 65/66, tel. 738.

Kawy palimy

dostarczone przez interesantów już od 5 kg. pocawszy w różnych odcieniach (według życzenia). **Jęczmień palony** dostarczamy po cenach konkurencyjnych. **Fa. W. KUJAWA, Palarnia Kawy „Brazylja”, Poznań, Wrocławska 19, tel. 32-21** zw 19854

Wydzierżawie

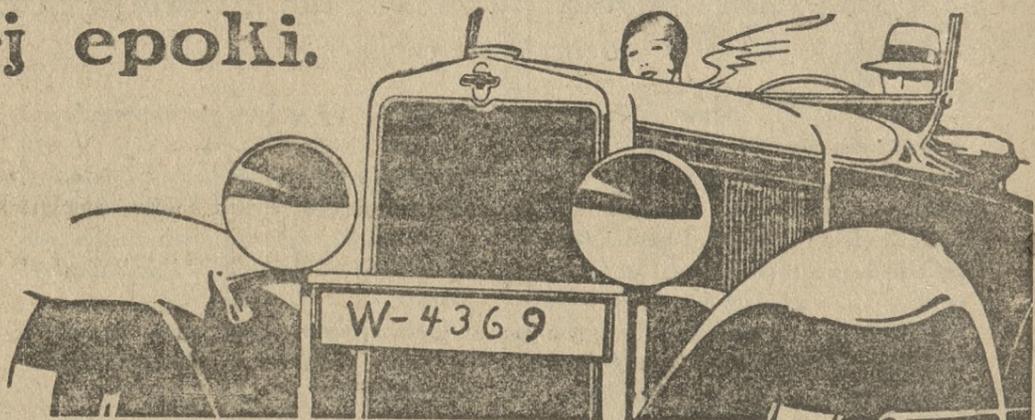
5 pokojową willę z komfortem, ogrodem owocowym. w Dębcu lub sprzedam. — Zgłoszenia Zielke, Gen. Umińskiego 7a (Wilda). zw 19518

Samochód naszej epoki.

Wierny towarzysz wycieczek i podróży, pewna pomoc gdy chodzi o terminowe załatwienie interesów — Chevrolet w krótkim czasie stał się nieodzownym czynnikiem każdego przejawu życia naszej epoki, epoki ruchu i tempa.

CHEVROLET 6 cyl.

Ceny od zł. 10.650, loco fabryka w Warszawie.

Bezsprężarkowe silniki Diesel'a

do mocy
włącznie
1 500 KM
dla każdego
ruchu.

STOCZNIA GDAŃSKA

GDĄSK, Werftgasse 4.
WARSZAWA, Jasna 11 m. 5, tel. 99-12.
ŁÓDŹ, Traugutta 9, tel. 41-83.
POZNAŃ, Si. wackiego 18, tel. 77-85.
KRAKÓW, Wiśna 12, tel. 30 49.
KATOWICE, ul. Wł. Stwosza nr. 3, tel. 27-10.
LWÓW, Podlaskiego 7, tel. 48-88.
LUBLIN, Krakowskie Przedmieście 56 m. 8, tel. 9-62.
RÓWNE, 3-go Maja 50, tel. 307.
WILNO, Jagiellońska 9 m. 12, tel. 8-84.

zw 4100

Poważne przedsiębiorstwo poszukuje taniego suchego

składu

ca 115 kubiczn. mtr. przy boczniczy kolejowej. Spieszne zgłoszenia pod „888“ do „Par“ Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 423-44, 1046

W dniu 27 października 1929 roku o godz 8 wieczorem wygłoszony zostanie w sali Domu Ewangelickiego przez cenionego okulistę p. BOLESŁAWA TREBORA ciekawy odczyt p. t.:

„Tajemnice charakteru pisma i ręki“

Sprzedż biletów na ten interesujący wieczór rozpoczęła się już w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. — Szczegóły w afiszach!!!

UWAGA: Do każdego biletu dodaje się bezpłatny album, który należy mieć przy sobie na odzycia. zw 19-26

1 Klasa 20 Loterii Państwowej.

Polecam moje szczęśliwe losy. Ostatnio padło w mej kolekturze ogromnie dużo wyższych wygranych.

GLÓWNA WYGRANA 750 000 ZŁ.

Cena 1/2 losu tylko 10 zł, 1/4 losu 20 zł, całego losu 40 zł.

Całowanie 1 klasy 14 i 15 listopada r. b.

STANISŁAW JANKOWSKI

Kolektura Loterii Państwowej.

Długa 1. Bydgoszcz Konto P. K. O. 209 580.

Zamówienia listowne załatwiam odwrotnie, załączając blankiet wpłaty na P. K. O.

zw 5024-45, 988

Poszukujemy zaraz lub później **samodzielnej korespondentki**

biegłej w pisaniu na maszynie, umiejącej samodzielnie załatwiać wszelką korespondencję handlową w języku polskim. Zgł z odpisami świadectw, podaniem referencji, warunków i terminu wstąpienia prosimy skierować do **CHEM. FABR. „ERGASTA“ G. NAGÓRSKI, Starogard. zw 19 774**

Madame Dygat-Zakrzewska

Officier d' Académie
Parisienne diplômée

a repris ses leçons après les vacances

Grammaire — Conversation — Littérature
Préparation au baccalauréat.

S'adresser — Ogrodowa 12 au fond de la cour, 2-e étage à droite de 2 à 4.

Sprzedam

licens

na fabrykację bardzo pożądanego artykułu włącznie z odpowiednim surowcem. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19 847

Wspólnika

poszukuje pierwszorzędna firma importowa w Gdańsku branży kolonialnej.

Chodzi o firmę starą, dobrze zaprowadzoną w całej Polsce. Gwarantowane dochody, ewtl. gwarancja za wkładowy kapitał. Rutynowani reflektanci z tej branży z większym kapitałem mogą się zgłosić z dokładn. inform. pod dw 2419 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

HURT NA GROBY DO ILUMINACJI DETAL

Lampki kolorowe z oświetleniem tuzin 3,75 zł — Talerze iluminacyjne sztuka 2,10, 2,50 i 3,50 zł
 Świece w wielkim wyborze po znanych tanich cenach poleca

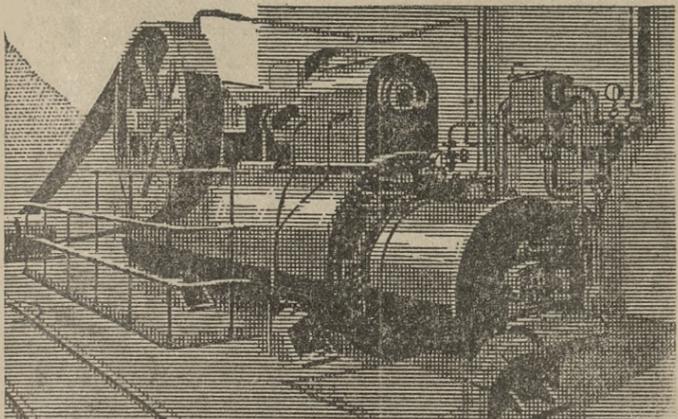
Centralna Drogerja J. Czepczyński

Poznań, Stary Rynek 8. — Telefony: 33-24, 33-15, 32-38, 31-15.

Pw 6376/7-43,40/1

Oszczędności przez ogrzewanie parą odłotową.

Wiele mniejszych i średnich zakładów z większym zapotrzebowaniem ciepła w przemyśle tekstylnym, papierniczym, ceramicznym, drzewnym itp. wytwarzają dzisiaj jeszcze z nie- stosunkowo wielkim nakładem kosztów osobno siłę i ciepło. — Przy zastosowaniu ogrze- wania za pomocą pary odłotowej, można jednakże uzyskać siłę prawie bezpłatnie, jako produkt poboczny. Wspaniale wprost do tego nadające się maszyny są

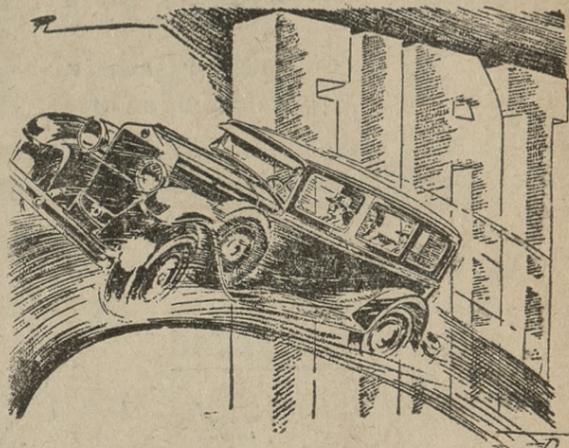

WOLF'a STACJO- NOWANE LOKOMOBILE, pro- ste i niewymagające, które nie rzadko już się w 2-3 latach wypła- cają. Nawet przy mniejszym lub zmiennym zapotrzebowaniu cie- pła do ogrzewania, okazują się oszczędności przy zużyciu pary odłotowej, często bardzo pokaźne. Wszystkie nasze lokomobile są zastosowane do wykorzystania pary odłotowej na cele ogrzewaw- cze lub suszące i odpowiadają wszelkiemu wymaganiom ruchu w jaknajkorzystniejszy sposób. Prosimy zażądać przybycia na- szego inżyniera specjalisty.

FABRYKA MASZYN BUCKAU R. WOLF, SP. AKC., MAGDEBURG

Biuro na Poznańskie i Pomorze: **Inż. M. ROWECKI**

Poznań, Plac Wolności 3, II. — Telefon 53-71.

Zawsze i wszędzie niezwycięzone
 pozostaną

SAMOCHODY FIAT

najnowsze modele osiągnęły rezultaty wprost zdumiewające, zdobywając tłumnie nabywców na całym świecie.

Ceny nadzwyczaj korzystne od 10 000,— zł
 Na życzenie niezwykle udogodnienie zapłaty.

Wyłączna sprzedaż na Województwo Poznańskie i Pomorskie:

Brzeskiauto Sp. Akc. Poznań

Założ. 1894

Założ. 1894

ulica Dąbrowskiego 29 — Tel. 63-23 i 63-65

Pw 6411-43, 205

M
 Firanki
 Story
 Kapy-tiul
 Madrasy
 POZNAŃSKI
 DOM DYWANÓW
 TEL. 1486

M. MINDYKOWSKI

Poznań, ulica Żydowska 33.

Pw 4232-0, 1102

Poszukuję małego

składu

możliwie w okolicy Starego Rynku. Spieszne ofer- ty proszę skierować pod „1001“ do biura Ogło- szeń „Par“ Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11

Pw 6498-18, 1 66

Kryte samochody

używane, w dobrym stanie, gotowe do wyjazdu, okazjnie na sprzedaż:

- FIAT 9/30, coupé 6 osob.
- PEUGEOT 9/28, cond. int. 4 osob.
- BOUTON 9/30, coupé, 6 osob.
- CHEVROLET — dorożka 6 osob.

Także kilka otwartych samochodów, dobrze utrzy- manych. Splaty dogodne.

„PRAGA“ AUTOMOBILE, Pl. Wolności 11.
 (Samochody do obejrzenia w garażu „Praga“ przy ul. Przemysłowej 23, narożnik pl. prez. Drwęskiego)
 Pw 6440-43, 125

TYLKO

Lakiery Emalie - Farby
 marki

„SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze.
 Kto „Smokiem“ maluje,
 Nigdy nie żałuje. KW 192

Kursy handlowe

autodydaktyczne

- Księgowość
- Korespondencja
- Arytmetyka zw 19387
- Stenografia
- Pisanie na maszynach

rozpoczynają się

4 listopada 1929 r.

Pozn. Tow. Buchalterji

sekr. św. Marcin 29.

Pw 5017-0, 1258

Poszukujemy
 dzielnych, wymownych

panów wzgl. pań

do odwiedzenia prywatnej
 klienteli na wysoką pro-
 wizję (bez zabezpieczenia).
 Zgłoszenia z dowodem oso-
 bistym św. Marcin 41,
 III p., lewo.
 zw 1974

MODA

wymaga

do eleganckiej sukni
 wieczorowej pięknej
 biżuterji, którą WP.
 znajdzie w moim bo-
 gato zaopatrzonym
 magazynie.

Proszę o łaskawe prze-
 konanie się.

W. KRUK

Jabiler

Poznań, ul. 27 Grudnia nr. 6.

Założ. 1840.

KW 1100

ZA DROBNĄ KWOTĘ PIENIĘŻNĄ

Olbrzymi wybór najmodniejszych płaszczy zimowych w ślicznych kolorach i deseniach!

- Eleg. Płaszcz męski prima Velour bielski, najmodniejszy fason . . . . . od 65,— zł
- Eleg. Płaszcz na watalinie czarny kołnierz siłowy, dobre eskimo . . . . . od 68,— zł
- Ubrania męskie prima bielska czesanka śliczny desen i kolor . . . . . od 75,— zł

Futra spacerowe i sportowe, oraz kurtki na białych baranach, ceny najniższe! Spodnie w paski, Charlestony, knykry, brycze i spodnie — skopiaki stale na składzie. Pw 6022-40, 257

MIĘKIE ŹRÓDŁO

Edward Michaelis

Telefon 22-14.

Uwaga!

POZNAN, ul. Wrocławska nr. 22.

Prosimy nie pomylić się z wejściem.

Telefon 22-14.

Uwaga!

Lukiernia
 i Kawiarnia
G. Erhorn
 Poznań
 Fr. Ratajczaka 39
 Tel. 32-28.

Przykrawacz

męski na pierwszorzędna
 pracę miarową, długoletnia
 praktyka w kraju i zagra-
 nicą, przyjmie posada-
 Oferty Kurjer zw 19849

Płaszcz

z futrz. koł. już od zł 65⁰⁰
Cowboje już . . . od zł 55⁰⁰
Ulstry już . . . od zł 35⁰⁰
Raglany modne kolory.

Futra

Spacerowe już od zł 175⁰⁰
Sportowe kurtki od zł 95⁰⁰
Kurtki futrzane od zł 65⁰⁰
Kozuchy dla szoferów i stróżów.

Ubrania

Granatowe już . . . od zł 35⁰⁰
Smokingi już . . . od zł 65⁰⁰
Kolorowe najn. desenia.
Szoferkie i zawodowe.

Spodnie

w paski, Bryczesy,
Charlest., Knykery,
Skopjaki, kamz. kożucho-
owe, Kurtki skórzane.

Materiały z metra na płaszcze, ubrania i posycia futer, wybór olbrzymi wyk. na miarę podług najnowszych żurnali
Prosimy zwracać uwagę na naszą niedzielną wewnętrzną dekorację składową.

UWAGA
Prosimy zważać
dokładnie na firmę

BRACIA KRÜGER POZNAŃ

Telefon nr. 58 22.

1 SKŁAD: Plac św. Krzyski, narożnik ul. Szkolnej.

2-gi SKŁAD: Wrocławska 28/29, obok firmy St. Karge

Instalacje

elektryczne

sily
i światła

Fachowa i
szybka
obsługa

Projekty
kosztorysy
bezpłatnie

Efektowne
oświetlenia
okien
wystawowych

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE
Inżynier K. GAERTIG i Sp.

dw 1018

Tow. z o. p.

Poznań, Poczta 26. Telefony: 35-84 i 25-82

MEBLE

tanio kupuje się w firmie

A. BARANOWSKI, Poznań

Pw 5987-40,168

ulica Podgórna nr. 13.

POSZUKUJĘ

mieszkania

6-7 pokoi z przynależnościami, nie wyżej II. piętra.
Czynsz i warunki według umowy. Zgłoszenia do ekspedycji
Kurjera Poznańskiego pod zw 19 855

Garbarnia

Moją Garbarnię od lat 70 istniejącą w Szamotulach W.P.
z zapędem elektr. i parowym, położoną nad wodą bieżącą,
mam zamiar pod dogodnymi warunkami sprzedać lub wy-
dzierżawić. Zgłoszenia zw 19 842

PAUL KERGER — SZAMOTULY.

Młodszej maszynistki

znającej cośkolwiek stenografię poszukujemy
zaraz. Oferty z odpisami świadectw z poda-
niem wymagań do „Par“, Aleje Marcin-
kowskiego 11, pod nr. 43,210 Pw 6456-48,210

DYSPONENT

majątkowy, gruntownie obeznany w samodzielnym załat-
wieniu spraw ogólnie administracyjnych, hodowlanych,
gorzelniczych, handlowych i księgowości gospodarczej, do-
tychczasowy plenipotent majątkowy na 1000 ha., kawaler
lat 28, władający językiem polskim i niemieckim w mowie
i piśmie, poszukuje odpowiedniego stanowiska od 1. 11. 1929.
Łaskawe zgłoszenia uprasza się kierować do „PAR“, Toruń,
Szeroka 46, pod nr. 659. Pw 6484-64,419

Płaszcz

Damskie

Podłotkowe. Dziewczęce

skromne, wykwintne, gotowe
miarowo, poleca najtaniej

JÓZEF SZUSTER
Stary Rynek 76, I. ptr.

zw 19 839-40

POLSKA WYTWÓRNIA

Zastępstwo
inż. St. Zdrojewski
Poznań, Romana Szymańskiego 4
Telef. 37-44, 60-96

Sprzedaj Okazyjną

Szklą - Porcelany - Fajansu
Sprzętów kuchennych

Przy moście Chwaliszewskim
ul. Wielka 15. ul. Wielka 15.

w Bazarze Sprzętów kuchennych

Szklanki pras. tuz.	1,60
Spodki gł. pras. tuz.	1,85
Szklanki do piwa 5/20 sztuka	0,45
Wyciskacze do cytryn, sztuka	0,45
Zardiniery szkl. 26 cm. dł. sztuki	1,25
Szklanki wied. 1/6 tuz.	3,20
Kieliszki gł. cienkie, sztuka	0,28—0,32
Łyżeczki do kawy 6 szt.	0,75
Łyżki obiadowe, szt.	0,20
Noże i widelce stal., para	2,10
Maszynki do mięsa, szt.	9,75
Maszynki do gotowania na okowitę	1,25
Caganki emalj. 7 1/2 litra pojemn., sztuka	3,95
Garnki żelazne, sztuka	1,25
Lampy kuchenne kompl., sztuka	0,85
Butelki termo. 1/2 litr., sztuka	3,95
Kotły do bielizny 34 litr. pojemn.	10,95
Linki do bielizny 20 mtr. dług.	1,95
Tablety do kieliszków, sztuka	0,95
Tarki do kartofli, sztuka	0,45
Sita do rosołu, sztuka	0,65
Talerze obiadowe faj. złoc., sztuka	0,65
Filizanki porcel. białe, sztuka	0,45
Serwisy do kawy porcel.	10,95
Serwis obiadowy dek faj. na 6 osób, 34 części	36,—
Serwis obiadowy czeska porcelana złoc. na 12 osób, 130 części	270,—

Darmo dodaję — Przy zakupie towaru:

w sumie 8,— zł — 3 szklanki do herbat. pras.
„ „ 15,— zł — 6 szklanek do herbat. pras.
„ „ 25,— zł — 6 szklanek cienkich gład.
„ „ 30,— zł — 6 szklanek z mat. obw.

POLECAM: Wagi kuchenne Żelazka do prasowania — Garnki aluminiowe — kamienne, Noże, widelce, łyżki alpakowe itp.

Sprzedamy

z powodu zwinięcia przedsiębiorstwa, 8 dobrych koni
(pom. nimi 2 pierwszorzędne 6-letnie kobyły kasztano-
we, które się także do chowu nadają). Platformę, wóz
roboczy, wóz do przewożenia długiego drzewa, dobrze
utrzymana landara, uprzęż powozowa i robocza.

EKSPEDYCJA BRITANIA, POZNAŃ
Jeżycka 44 — Telefon 66-76. nw 4821

Zal. 1899 **Dachy** Zal. 1899

rozmaite nowo pokrywa, stare naprawia i smoli. Wy-
konanie izolacji, murów i posadzek asfaltowych. Do-
godne warunki spłaty. Kw 981

Przedsiębiorstwo pokrywania dachów. Skład Materiałów Budowlanych.

JAN SOBECKI - Poznań

Fabryka papy na dachy i asfaltu,
plac Wolności 17 — Tel. 32-50

KAŻDA PANI

przekonać się po-
winna że najtaniej
kupuje się płaszcze
i suknie w firmie
„Renoma“
wytwórnia kon-
fekcji damskiej.
Poznań, ul. Ślu-
sarska 2, parter
(róg Wielkiej).
NA RATY I ZA GOTÓWKĘ.
Zainteresowanym
wysyłamy darmo ilustrowany
katalog. Kw 947

Szukam

mieszkania

9 pokojowego na parterze
lub I. piętrze. Zgłoszenia
do „Par“ — Aleje Marcin-
kowskiego 11 pod 56,384
Pw 6484-56,384

Fabryka

okuć budowlanych
w Poznaniu, tanio na
sprzedaż, zaprowadzona
sita elektryczna, telefon,
ubikacje fabryczne, do
wydzierżawienia zaraz
lub 1. 1. 1930. nadaje się
także dla niefachowców.
Adres wskaże Kurjer
pod zw 19825

Maszyna Parowa

nowoczesna (wentylowa) na
12 Atm. z kondensacją 1+0 225
KM. Kocioł Korwalijski bud.
1900 r. pow. ogrzew. 75 m²
z przegrzewaczem 27 m². Cię-
nienia 10 Atm. Motor Ursus Semi
Diesel leżący, jednocylindrowy
45/40 KM. w komplecie, bardzo
mało używany. M. BRONSKI,
Poznań, Nowa 6, tel. 37-64.
bww 841

TECHNIK

z kilkoletnią samodzielną
pracą w przemyśle

Linarsko-Siatkar kim

zmienił posadę ewent.
założył dobrze rentującą
się wytwórnię wyrobów
drucianych. Oferty kie-
rować do Biura Ogłoszeń
„Par“ Katowice, Poprze-
czna 8 pod „Technik-Fa-
chowiec“
Pw 6476-71,921

Restauracja

pierwszorzędny lokal z o-
grodem, centrum Poznania
z powodu stosunków ro-
dzinnych bardzo tanio za
50000 zł do sprzedania
tylko poważne oferty przy-
muje Kurjer zw 19346

50 000 zł

oddam za rok za wypożyczo-
ne obecnie 40000 zł, zabezpie-
czone I. hipoteką na realności
miasta pow. oszacowanej przez
przysięgłego rzeczoznawcę na
143000. Zgłoszenia Kurjer
zw 19830

NA RATY NA RATY

**Konfekcja damska, męska
bławy, jedwabie - Materiały na ubrania
płaszcz, bielizna, obuwie.**

ROMAN PIOTROWSKI, Poznań, ul. Wodna 22, I.
Telefon 52-60.

Przeciw chudości

Używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku od tywczego „PLENUSAN”. W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów 1 pudełko 6,- zł; 3 pudełka 15,- zł. Przy zapłacie zgóry, wysyłka franco. Pw 3247-0.1100

Dr. GEBHARD & Sp. — GDAŃSK, Oddz. 153a.

Miejskie Biuro Kwaterunkowe

z powodu olbrzymiego zainteresowania

przedłuża

sprzedaż inwentarza

do dnia 2 listopada 1929 r.

Sprzedaż

łóżek, materaców, koców
sienników, bielizny etc.

nadal odbywać się będzie
w Sali Reprezentacyjnej P. W. R. (Westybul)
ul. Marszałka Focha od godz. 9 do 16.

W Spółdzielczym Banku Pożyczkowym we Wrześni wakuje posada dw 2609

członka zarządu

Reflektuje się tylko na bankowca w wieku do lat 35, który dłuższy czas w Spółdzielni kredytowej pracował. Posada jest zaraz do objęcia. Oferty z podaniem referencji i warunków, należy skierować do Prezesa Rady Nadzorczej.
P. L. Dzieciuchowicza, Grzybowo, pow. Września.

Fabryka Musztardy w Poznaniu poszukuje zaraz dzielnego, sumiennego i w branży kolonialnej dobrze zaprowadzonego, władającego językiem polskim i niemieckim

podróżującego

Zgłoszenia z świadectwami, referencjami i podaniem wymaganej pensji skierować do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 43,87
Pw 6109-18,87

Oprawy książek wszelkiego rodzaju Introligatornia Drukarni Toruńskiej T. A. w Toruniu ul. św. Katarzyny 4.

OKUCIA BUDOWLANE

Wszelkie zamki i zawiasy do drzwi, balkon. krat i bram Antaby spiżowe i gięte „Regnery” zamki „Wołne Zajęte” Warsztaty stolarskie, drut kolczasty, piece żelazne po cenach hurtowych poleca Pw 6021-39 85 „PRZEWODNIK”, sw. Marcin 30 skład żelaza i artykuły techniczne.

KONKURS

na plakaty dla Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu.

Arcyksiążęcy Browar w Żywcu ogłasza konkurs na trzy plakaty dla browaru.

Warunki konkursu:

- wielkość plakatów 60 x 90 cm (sam rysunek);
- ilość kolorów: cztery do pięciu;
- treść plakatów:
  - plakat dla piwa jasnego t. zw. „Zdrój Żywiecki” z tekstem: Arcyksiążęcy Browar w Żywcu poleca znakomite piwo „Zdrój Żywiecki”;
  - plakat dla portera, jako środka odżywczego z tekstem: „PORTER” z Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu polecany jest jako doskonały środek odżywczy dla rekonwalescentów.....
  - plakat dla portera, jako piwa wytwornego z tekstem: Arcyksiążęcy Browar w Żywcu założony w 1856 roku poleca piwo „PORTER”.....
- termin prekluzyjny do nadsyłania prac upływa z dniem 20 listopada 1929, o godz. 12. Później nadsyłane prace nie będą uwzględnione.
- Prace oznaczone godłem, a nazwisko autora w zamkniętej kopercie, należy nadsyłać pod adresem: Związek Artystów Plastyków, Kraków, Plac św. Ducha.
- do konkursu zaprasza się wszystkich artystów polskich; dw 2615
- nagrody wyznaczono: I — 1200,— zł, II — 800,— zł, III — 600,— zł za każdy poszczególny projekt plakatu.
- Arcyksiążęcy Browar w Żywcu zastrzega sobie prawo zakupu dalszych prac nadesłanych, a nie nagrodzonych, w kwocie 500,— zł.
- prace nagrodzone i zakupione stają się bezwzględnie własnością z prawem reprodukcji Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu.
- Jury stanowią pp. Profesorowie Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie: Józef Mehoffer, Wojciech Weiss i Jan WojnarSKI.

Ogłoszenie.

Podajemy do publicznej wiadomości, że były kierownik Mleczarni Spółdzielczej w Trzemesznie p. Teofil Brewka z Trzemeszna został uchwałą Zarządu i Rady Nadzorczej z dnia 3. 10. 1929 r. zawieszony w czynnościach i z dniem 7. 10. 1929 r. zwolniony z zajmowanej posady.

Zarząd Mleczarni Spółdzielczej w Trzemesznie.

Magistrat Inowrocławia ogłasza KONKURS

na stanowisko I. budowniczego miejskiego. Do stanowiska tego przywiązane są pobory według grupy VIII. funkcjonariuszy państwowych i 15% dodatku komunalnego. dw 2604 W razie wykazania odpowiednich kwalifikacji, może nastąpić wybór na radcę budowlanego (członka Magistratu) z poborami VII. ewentl. VI. grupy. Warunki: a) ukończona szkoła budowlana, b) kilkuletnia praktyka, c) znajomość przepisów prawnych budownictwa na I podziemnego, d) nieprzekroczony wiek 40 lat. Stanowisko do objęcia zaraz. Zgłoszenia z dokumentami w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach składać należy do 15 listopada r. b. Inowrocław, dnia 21 października 1929.

MAGISTRAT Jankowski, Prezydent miasta.

Konkurs na nazwę marki fabrycznej

Poznańska Kolej Elektryczna ogłasza konkurs na nazwę marki fabrycznej dla opon samochodowych. Nazwa powinna składać się z jednego słowa, być dwujęzyczna, nie nasuwać cudzoziemcom trudności przy wymawianiu, różnić się od istniejących nazw wszelkiego rodzaju marek fabrycznych, zarejestrowanych w Urzędzie Patentowym. zw 19 827 Projekty nazwy należy nadsyłać w zamkniętych kopertach zaopatrzonych w uwagę: „Konkurs” pod adresem: Poznańska Kolej Elektryczna — Poznań, ul. Gajowa 1. Termin prekluzyjny do nadsyłania projektów nazwy upływa z dniem 10 listopada 1929 r., godz. 12. Później nadesłane projekty rozpatrywane nie będą. Za najlepsze projekty wyznacza się nagrody: I-sza ..... 300,— zł. II-ga ..... 150,— zł. III-cia ..... 50,— zł. Projekty nagrodzone stają się bezwzględnie własnością P. K. E. Dyrekcja Poznańskiej Kolei Elektr.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Sprzedam skład białawców, towarów krótkich przy rynku w Nakle. Do przejęcia z towarami potrzeba 4000. Przy składzie 4 pokojowe mieszkanie. Zgłoszenia Bazar Amerykański, Nakło. zdw 67 150

Garnitur ciemno-czerwony wiosenny dobrze utrzymany. — Adres Kurjer zdw 67 72

2 motory 1 ropowy 6 k. m., 1 benzynowy 12 k. m., mało używane w dobrym stanie, nadające się dla rolników okazynie na sprzedaż. Olejarnia Meczniczna, Pogorzela Wlkp., zdw 67 151

Meble na raty i za gotówkę po najniższych cenach poleca Szprynczacz. Wielka 13 Klientów zamieszkuje w odstawiamy własnym samochodem Pw 4 972 73

Singera maszyny okrągłe czolenko, kanałowe obudowanie, wózek sportowy na resorach tanio sprzedam. Poniańska 38, III, lewo. zdw 66 861/2

Fotel antyk rzeźbiony mahoniowy. Adres Kurjer zdw 67 171

Sypialnie jadalnie, urządz. kuchenne i pojedyncze mebl. poleca najtaniej Józef Hilscher Poznań Górna Wilsa 56 i ul. Żydowska 34 tel 3122 Pw 4 839-35,25

Pończochy piękne, dobre, tanie. A Szymański Poznań, św. Marcina 1. specjalny skład pończoch. Kw 998/9

Powóz landau na gumach, lekki w bardzo dobrym stanie sprzedam korzystnie ul. Stawna 6. zdw 67 124

Młyn parowy przy Poznaniu, najnowszej konstrukcji, 400 ctr. przemian. cena 350 tys., wpłaty 100 tys., ewentualnie zamienie na kamienie, sprzedam „Komis”. Sew. Mielżyńskiego 25a. zdw 67 128

Wyżła w drugim polu dobrze wprowadzonego sprzedam. Jabiecki, Gen. Prądzyńskiego 54. zdw 67 133

Rzadka okazja Salonik antyczny dobrze utrzymany korzystnie na sprzedaż. — Sw. Marcin 63, I. piętro, prawo. zdw 67 170

Płaszcz damski, kostium nowa garsonkę suknią sprzedam. Adres wskazać Kurjer zdw 63 128-9

Fortepian Blüthner (skrzydło) koncertowy salonowy, mało używany, na dogodnych warunkach spłaty, obejrzeć można każdego czasu. Sw. Marcin 63, I. pr., prawo. zdw 67 169

Lilje białe ca. 10 000 tanio oddam. — Witt, Wyspiańskiego 5. zdw 67 142

Natychmiast na sprzedaż dom masywny przy mieście, 5 1/2 morgi roli, cena 9 000, wpłaty 4 000, 13 morg pszennej ziemi, zabudowania, blisko miasta, cena 9 000, wpłaty 5 000. Dom 2 1/2 morgi ogrodu przy szosie, cena 7 500, wpłaty 4 000, 32 morgi pszenno-żytniej ziemi, blisko kolei i szosy, 13 000, wpłaty 7 000, 6 morg zabudowania, 8 000, wpłaty 4 000, poleca Cyranik, Poznań, św. Marcin 63. Pw 6 662/3-43,175/6

Fiat 501 limuzyna 6 osobowa jak nowa, sprzedam z powodu wyjazdu bardzo korzystnie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 67 178

Pierze świeże darte, niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Wierzbicice nr 13. zdw 66 824/5

Parcela budowlana za wpłaty 400 złotych do sprzedania Białkowski, Wroniecka 18. zdw 66 866/7

Meble po znizonych cenach na dogodnych warunkach spłaty sprzedaje Pluciński, Wodna 7. zdw 67 166

Parcele przy Ławicy po 4 zł mtr. kw. dogodne warunki sprzeda Maciejewski i S-ka, 27. Grudnia 16, tel. 14-15. zdw 67 147

Silnik Diesla 12 do 14 konny, leżący, wolno chodzący, fabryki motorów Deutz, używany pod gwarancją w dobrym stanie sprzedam Inżynier Czesław Gottschalk, Poznań, ul. Spokojna 12. zdw 66 649

Futro sealowe damskie za 350 zł. Chelmońskiego 14 II. zdw 66 426

Za 55 złotych serwis obiadowy 12 osob. porcel. Za 8,50 serwis do kawy porcel. Za 28 zł 1/2 tuz. noży i widelcy. Alpaka lecz tylko w Hurtowni Wroniecka 24 w podwórzu. zdw 66 894

Lampki kolorowe na groby najładniejsze i najtańsze, przekonaj się, tylko w Nowej Drogerji, I. o- znań, ul. Wrocławska 38. Pw 6 458/9-43,166/7

Skład z trzypokojowym mieszkaniem w głównej ulicy powiatowego miasta do sprzedania z powodu zmiany. Adres wskazać Kurjer zdw 66 745

Kinematogr. aparaty marki Kropp - Ernemann oraz części zapasowe poleca Filma". 27 Grudnia 19 telefon 26-22. zdw 64 628

Spiż i mosiądz stary, wiory spiżowe korzystnie na sprzedaż. Oferty do Kurjera zdw 66 507

Antyczne meble rozmaite na sprzedaż. — Skarbowska 4, parter, lewo. zdw 67 067

Drukarskie maszyny (bostonka, do krajania papieru) sprzedam tanio Drukarnia św. Marcin 77. zdw 67 164

Fortepian sprzedam Kamińskiego, 27. Grudnia 14 III, podwórze. zdw 66 197-8

O ile masz jaka część metalowa złamana lub pęknięta, naprawi ci szybko, fachowo „Ignis”, ul. Wielka 6. zdw 67 039

Rowery wysięgowe, turowe Zawackiego Kamińskiego gumy części stałe na składzie. Czerniak, PCW, ska 17. zdw 67 068

Parcela 6 500 mtr. wraz domem mieszkaln., nadająca się na teren fabryczny. „Osadopol”, Tercezy-pospolitej 8. zdw 67 091

Samochód

światowej sławy „Voisin”, limuzyna nowy oraz teje marki nowe podwozie sprzedam bardzo korzystnie z powodu likwidacji przedsiębiorstwa oraz wyjazdu zarządnicy. Prawdziwa okazja dla posiadaczy ziemskich. Zgłoszenia do Kurjera zdw 67 181

Sprzedam

w rynku kolonialnym z towarami do 5000 do tego 2 pokoje, kuchnia, ogród owocowy, światło elektryczne z powodu przejęcia innego przedsiębiorstwa. Władysław Kleiber, Mosina, Budzńska, nr 4 818

Radjoodbiornik

eterolampowy selektywny sprzedam. Marcina 33. III. lewo. zdw 67 016

Brylanty okazyste

Najtańsze źródło zakupu biżuterii zegarki, słubne obrączki. Zygmunt Kutner, św. Marcina 50 narożnikowy dom ul. Kantaka. zdw 67 115

Kiosk

zła willa (rozkładający) tania sprzedam. Ul. Półwiejska 6, podwórze, L. piętro, prawo. zdw 67 114

Futra

damskie, różne polecia tania E. Pałkowska, Maszalska 7, I. piętro. zdw 67 045

Samochód ciężarowy
możność 2 tony, pełnych gumach, na kardanie, marki Benz Gagenau sprzedam natychmiast bardzo tania. Zgłoszenia przyjmuje Kurjer zdw 67 050

Samochód

4 osobowy nadający się dla pp. rzeźników korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer zdw 67 002

Komin

żelazny 400 mm, wysokość 18 m. Kocioł parowy, stojący pow. ogrzewalnej 20 m² na 6 atm. Nadaje się do mleczarni. Maszyna parowa 30 KM (PS) Motor 8 KM (PS) przewoźny do mocar. Sprzedaż okolicznościowa. Broński, Poznań, Nowa 6, tel. 37-64. bpw 836

Samochód

marki „Presto”, limuzyna 14/45 sprzedam za każdą możliwą cenę. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 43,201 Pw 64 71 43-201

Futra

wszelkiego rodzaju spody pod futra oraz różn. karki sprzedaje ujątaniej Specjalny Magazyn Futur St. Piotrowski Szkoła 9 Kw 970

Zniszczony

fortepian lub skrzydło kupie. Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer iw 2 835

Futerko

sealowe okazyste na sprzedaż. Matejki 45. parter, prawo. zdw 66 504

Maszyny

używane do pisania wszelkich typów korzystnie odda dogodnie warunki. Kardex, Podgórna 10, tel. 12-75. Pw 6 435-43.118

1 limuzyna Chevrolet
6 cyl nowa org karoserja oraz 1 podwozie 2 tony okazynie na dogodnych warunkach na sprzedaż „Komna” Sp z o p Automobile Piznań Dąbrowskiego 83/85 Tel 77-67 / 54-73. nw 4340

Futra

postadam na składzie wielki wybór futer karakulowych z całych skór od 2 600 zł. Zrebanki francuskie nutria piżmowcowe, sealowe różnego rodzaju futra. Najprzedsniejszych gatunków oraz skóry każdego rodzaju, wydry wiryjskie, brazywe, fokowe. Blamy polecam bardzo tania Lajewski, Poznań, Fredry 1. Kw 1 005

Maszyny do szycia rowery
wielki wybór, niskie ceny! dogodne warunki spłaty. „Titania”, Poznań, Gwarna 15. nw 4 710

Meble

wszelkie w rodzaju nowe i używane. Najdogodniejsze warunki spłaty. Stefan Pahl ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli, tel. 64-25. Pw 6180-41.75

Skład

kolonialny z mieszkaniem sprzedam zaraz. Oferty Kurjer zdw 67 245

1.000

mórg pszenno-buraczana, pełna krestensja, cena 800, wpłaty 250 tys., 250 mórg pszennej ziemi od Niemca, cena 120 000, wpłaty 60 tys., sprzedaż Jaskiewicz, Poznań, Fredry 6. Kw 1 045

Gospodarstwo
64 morgi ziemia pszenna, inwentarz kompletny, cena 35 000, wpłaty 25 000. Wszehpolska Agencja Osadnicza, Poznań, Szkoła 10. Kw 1 047

Fabryki

wille, wszelkie przedsiębiorstwa handlowe korzystnie poleca Biuro Handlowe Boltar, Skarbowa 17, tel. 52-42. bpw 839

Młyny

z przemiałem od 50 do 1 000 ctr. na dobie na korzystnych warunkach kupna zamiany poleca Biuro Handlowe Boltar, Skarbowa 17, tel. 52-42. bpw 838

Rzeźnictwo
w dobrym położeniu z powodu stosunków rodzinnych na sprzedaż. Pośrednicy wykluczeni. Adres wskaze Kurjer zdw 66 161

Rzeźnictwo

w mniejszym mieście, dobrze zaprowadzone sprzedam lub wydzierżawie. Powód starość. Zgłoszenia Agencja Kurjera Krolepszyn, nw 4832

Z powodu

zwinięcia hodowli kur rasy zielononóg oddaje tegoroczne kurki i koguty 10 kur i kogut za 100 zł, kurki i koguty sa z różnych hodowli, nie spokrewnione, kurki nieś będa w początkach listopada. Zgłoszenia: Majątek Unisław, dwór. dw 2 612

Obrączki

słubne, zegary stojące mechanizmy, zegarki kieszonkowe ręczne poleca najkorzystniej Zygmunt Leszczyński Wielkie Garbary 23, narożnik ul. Dominikańskiej. zdw 66 500

Antyki

wielki wybór Bracia Pióro - Aleje Marcinkowskiego 23. Kp 1039

Warsztaty stolarskie

pierwszorzędne długości 190 cm 145 złotych tania rozprzadaje - „Przewodnik”, skład żelaza św. Marcina 30. zdw 66 146

Fuzja dla znawców

Kurkowa starej francuskiej fabryki, artystycznie wykonana, dobrze utrzymana, w stanie użytkowym o podwójnym systemie, tania do sprzedania. Zgłoszenia Kurjer rw 7 430

Piec

przenośny, całkowicie, zdalny, wykładany szamotem, ładny okaz, format kaflowego korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 66 451

Sprzedam

dwie wille i 7 mórg ziemi z łaka w Poznaniu za 15 tysięcy dolarów. Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 387

Drut kołczasty

ocynkowany, używany tania rozprzadaje „Przewodnik”, skład żelaza, św. Marcina 30. zdw 66 147

Skład wypraw

Leszno, przy ruchliwej ulicy dobrze zaprowadzony z przyległym mieszkaniem, towarem, urządzeniem za 6 000 złotych na sprzedaż. Leszno, ulica Leszczyńskich 12, skład. nw 4834

Teren

pod budowę wili, ca 3250 m² przed Solaczem, sprzedam w całości lub częściowo po cenie bardzo korzystnej. Oferty do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11 pod 43,208. Pw 64 73-43 208

Okazyjnie

sprzedam piękne futro na popielac, kołnierza i mufka tomaki, odpowiednie dla starszej pani. - Szamarzewskiego 15, Burdajewicz. zdw 67 250

Piec cukierniczy

już rozebrany, oczyszczony, jak nowy, dwa trzony po dwie blachy (może być również po cztery) silnie uzbrojony do sprzedania tania, tel. 62-70, najwcześniej 10 rano. zdw 67 253

Kiosk - skład

solidny, rozbielany, osmiokątny, 16 m², piętro pokoi lub magazyn, gablotki, sprzedam. Focha 86, front L, piętro, lewo do 10 rano. zdw 67 252

Meble

Sypialnie mahoniowe i debowe. Jadalnie orzechowe i debowe oraz meskie pokoje dostarcza w dom na korzystnych warunkach. Nagrodzona Srebrnym Medalem Fabryka Mebli Franciszek Janiszczak, Swarzędz. nw 4825

Sypialnia

nowa czystotowa, stylowa kupiona na Wystawie z braku mieszkania tania do nabycia. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 436

Bardzo

tania sprzedam palto meskie zimowe, ubrania ciemne i butki Adres wskaze Kurjer zdw 66 389

Wiatrak

z gospodarstwem sprzedam. Cena 10 000 zł, wpłaty 6 000 zł prywatnie bez długu. Ryszardowski, Sipiory, pow. Szubin (Poznański) Pw 6432-63.1057

Warsztaty samochodowe
Naprawa Fordów
Wielki skład części zamiennych wykonanie sumienne, ceny przystępne. „Autoruch”, Sp z ogr. odp., ul. Marsz Focha nar. ul. Palacza, Poznań, tel. 77-75. Pw 6438-43.83

Majątek

700 mórg pszenno-żytniej ziemi, blisko kolei i szosy zamienia na kamienice, dopłata konicznia. - Cyranik, Poznań, św. Marcina 63 telefon 54-24. Pw 6429-43.103

Folwark

210 mrg, prywatny od Niemca przy Gnieźnie osobliście zbudany kupno nadzwyczaj korzystne, cena 110 000, wpłaty 60 000 zł Cyranik, Poznań, św. Marcina 63, telefon 54-24. Pw 6428-43.101

Wille

6 pokojowa z ogrodem na Deben sprzedam Pośrednicy wykluczeni Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 66 819

Kiosk

dobrze prosperujący sprzedam - Oferty Kurjer zdw 66 822

Na raty

bez wpłaty za bonem „Kredyt”, sprzedaje po cenach znizonych Serwisy kawowe od 7,95, Serwisy obiadowe od 29,- Talerze 28 gr, 34 gr, 45 gr, Szklanki 15 gr, Noże i widele od 1,95; Garnki do gotowania 60 gr., 90 gr., 1,50 zł, 2,50 zł. Maszynki do miesa 15,00 zł. Wiadra emalji, 3,50 zł. Garnitury do mycia 7,50; Lóżka metalowe od 39,00 zł; Piękne podarki, Kryształ, Alabastry, Platery, „Serwis”, W. Ziętek, ul. 27 Grudnia 2. Pw 6473-43.202

Skład

kolonialny blisko Ryńka, Pomaniu, mieszkaniem, towarem, magłem, cena 5 000 złotych spieszn. sprzedam Wielkopolska Centrala, św. Marcina 78, Poznań, zdw 67 118

Płaszcz

meski zimowy na szczypla osobę zaraz na sprzedaż ul. Grochowe Łąki 7, lewo, I ptr. zdw 67 103

Piec

gazowy prawie nowy do sprzedania. Wodna 27, cukiernia. rw 7467

Wanę

cynkowa wielka mało używana oraz szafka bufetowa oszklona do zakasek korzystnie sprzedam. - Wielka 2, I. rw 7468

Rzeźnictwo

kompletne motorowe urządzenie i składowe, 2 pokoje, kuchnia, objęcie 4500 Gospodarz Leszno, Krasieńskiego 17. rw 7474

Skład kolonialny

w powiatowym mieście, doskonale położenie naprzeciw kościoła 2 okna wystawowe, piwnica ładne urządzenie, 3 pokoje i kuchnia, wszędzie elektryczność, gaz i centralne ogrzewanie, z powodu choroby za 6 000 spiesznie sprzedam. Oferty do Kurjera pod dw 2645

Zł 3,50 centnar

węgla górnośląskiego z dostawą w dom, drzewo kosz. 1,25 zł poleca Składnica Szyperska 7, telefon 51-91. Pw 6456-43.16

Lokal

restauracyjny z mieszkaniem, nadający się na każdą branżę w śródmieściu w rynku korzystnie spiesznie sprzedam. Adres wskaze Kurjer zdw 67 211

Dom

z ogrodem, 2 pokoje, kuchnia, cena 8 000. Zgłoszenia Przybyski, Kostrzyn, Kościelna. zdw 67 207

Kamienice

dwie z ogrodem 18 lokatorów - sprzedam za 32 000 Przybyski, Kostrzyn, Kościelna. zdw 67 206

Papilotami

nawilżanie włosów daje niekność i powab, cena tuzina 3, 4 i 5 zł plyn do zwilżania włosów bur 2 zł Rorki pudry szminki tania Wenzlik Poznań Aleje Marcinkowskiego 19. dw 1993

Parcela

budowlana na Jezwcach około 9 tys m kw do sprzedania. Blizsze szczegoly skrzynka pocztowa 131 Pw 6310-42.251

Trykotaje miarowe

eleganckie garsonki, suknie szlafroczki, pullovery, swetry ubrania „kostiumy sportowe” szale wykonuje „Tricot” Rom, Szymańskiego 10, III, róg Pl. Świętokrzyskiego. Pw 6395-53.376

Dywany

chodniki, leoleum fabryk krajowych odznaczonych medalami złotymi na wystawie poleca po cenach najniższych - Poznański Skład Dywanów właściciel Piotr Jakubiak ul. Wrocławska 20, przy Placu Świętokrzyskim. zdw 60 422

EL. Grotkowska i S-ka, ul. Półwiejska nr 30
poleca kapelusze damskie w wielkim wyborze po cenach konkurencyjnych, kapelusze żalobne stale na składzie. zdw 63 353

Jadalnie

sypialnie, kanapy leżanki, materace, nakładki najtaniej za gotówkę na raty. Ludwig Dolna Wilda 78. zdw 62 866

Młyn Parowy i Kaszarnia

sprzedam z powodu choroby, położone tuż przy dworcu. Obiekt wybudowany 1927 roku. Przemiał młyn 400 ctr., kaszarnia 120 ctr na dobie Do przejęcia 200 000 zł reszta hipoteki. Zgłoszenia R. Solecka, Poznań, Poznańska 58A. zdw 63 895

Samochody i planina
nowe i używane oddaje i zakupuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 64 426

Skład

z restauracją w większym powiatowym mieście, gdzie winażym i inne wyższe szkoły z pełnym wyszynkiem i towarem zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 65 197

Skład

kolonialny do odstąpienia zaraz lub od Nowego Roku, nadaje się na inny interes. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 811

Kartony

Pudełka, segregatory itp. wykonuje tania. Wlkp. Kartonaż, Poznań, ul. Dąbrowskiego 79. - Tel. 795. zdw 66 812

Platforma

znosi około 40 ctr oraz wóz roboczy helka i 2 półszorki korzystnie do nabycia. Dolna Wilda 10. zdw 65 235 6

Całkowite kuchnie

stoly, ramy, skrzyńki do węgla wprost od stolarza tania na sprzedaż. Dąbrowskiego 83-85 wchód od boczny kolejojowej. zdw 65 541

Rzeźnictwo

dobrze prosperujące, dom ze składem i warsztatem z zapędem elektrycznym. Słusarnia, warsztat reparacyjny samochodów, jedyny na miejscu, garaż, 2 domy mieszkalne z ogrodem w średnim mieście na Pomorzu w pobliżu Gdańska z powodu choroby na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdw 66 262

Resztówka

prywatna, ca. 200 mórg, blisko większego miasta, gdzie jest meskie i żeńskie gimnazjum, dom, piec, pokoi i kuchnia, oprócz tego 2 domy komornicza. Inwentarz żywy i martwy kompletny, zaraz na sprzedaż wprost od właściciela. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 217

Skład

cygar, papieru i galanterji z pokojem. Górna Wilda 43. zdw 66 295

Motocykle

mało używane sprzedaje tania - Koszaryński, Pasaż Apollo. zdw 66 601

Skład

kolonialny, towarem, urządzeniem, mieszkaniem najruchliwszej ulicy zaraz na sprzedaż. Cena 4 500, Szymczak, Leszno, Dworcowa 26. zdw 65 614

Parcela

na sprzedaż pod budowę, Poznań Wschodni, wpłata podług ugody Zgłoszenia Kurjer zdw 66 809

Radjo

5 lampek, głośnik Philipsa, skrzyńka z anodówkami, akumulator, wykonanie wykintne razem za 1 900 sprzedam. Oferty pod zdw 65 418 do Kurjera.

Sprzedam

składnicę, budynek murowany o powierzchni ca 80 m² i szopy z dwoma bocznicami kolejojowymi położone na terenie głównego dworca towarowego w Poznaniu Przy składnicy ubikacja biurowa z telefonem światło elektryczne i wodociąg Zgłoszenia Kurjer zdw 66 028

Partja samochodów 2 osobowych

tania i na dogodnych warunkach na sprzedaż „Komna” Sp z o p Automobile Poznań ul. Dąbrowskiego 83/85 telefon 77-67 i 54-73. nw 4339

Sprzedam

zaraz dom masywny z ładnym ogrodem w mieście. Zgłoszenia Max Kamke, Kobylin, Zamkowa 321. nw 4304

Kryte samochody

używane, w dobrym stanie, gotowe do wyjazdu, okazynie na sprzedaż: Fiat 930 coupé 6 osob., Peugeot 928, cond int 4 osob., Bouteon 930, coupé 6 osob., Chevrolet - dorożka 6 osob. Także kilka otwartych samochodów dobrze utrzymanych. Spłaty dogodnie. „Prags” Automobile Pl. Wolności 11. (Samochody do obejrzenia w garażu „Prags”, przy ul. Przemysłowej 23, narożnik pl. prez Drwskiego). Pw 6439-43.126

Płaszcz damskie

sprzedaje gotowe, wykonuje miarowo najtaniej. Stary Rynek 76, I. piętro. 67 079

Koncesje

samochodowe stale na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer zdw 66 414

2 wyorywacze

do buraków i motor gazowy Denta 4 PS jedno urządzenie maszynowe do wyrabiania potoczoch które dostawia 25 do 30 tuzinów na 10 rodzin, wszystko używane w dobrym stanie ma korzystnie do sprzedania Dekowski, Środa. zdw 66 508

Blüthner'a

fortepian koncertowy, modny piękny ton sprzedam B. Hildebrandt, Poznań ul. Pocztowa 33. zdw 66 807

Skład rzeźniczy

z mieszkaniem i urządzeniem w Poznaniu za cenę 6 500 zł do sprzedania. Adres Kurjer zdw 66 805

Rzeźnictwo

z całym urządzeniem, mieszkaniem w Gnieźnie sprzedam. - Zgłoszenia Kurjer zdw 66 848

Dobrze

zaprowadzony skład kolonialny w Gnieźnie przy Ryńku z przyległym 3 pokojowym mieszkaniem z powodu wyjazdu sprzedam natychmiast. Adres wskaze Kurjer zdw 66 847

Korzystnie

można nabyć meble wloznego wyrobu Stolarnia L Nawrocki. - Swarzędz ul. Nowa 2. zdw 66 855

Fiat 503

4 osobowy kryty jak nowy korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 66 835

Futra

lub skóry kto o mnie raz kupił, ten kupuje stale bo wie że nigdzie niekupit tak taniego i dobrego towaru jak u Dobrowolskiego, Marcina 1, Pamiętali 1. - Adres wskaze Kurjer zdw 66 913

Pluszowy

płaszcz damski aparat do masażu gumowy Marszałka Focha 183 fryzjer. zdw 66 796

Skład

towarów krótkich z przyległym pokojem przy ruchliwej ulicy za 4 250 sprzedam. Adres wskaze Kurjer zdw 66 788

Parcelę

Kamienica
piętrowa w centrum Leszna. 2 składy, podwórko, stajnie, dwukondygnacyjne mieszkanie. 8 pokoi. Mieszkanie 4 pokojowe do wynajęcia. Wynajem 1000 zł. Zgłoszenia Agencja Kurjera, Leszno.

Kamienica
w śródmieściu przy głównej ulicy, gdzie wjazd podwórko, garaż, gdzie wjazd 80.000 sprzedam. Na okół się na fabrykę lub hurtownię. Mieszkanie 4 pokojowe do wynajęcia. Oferty Kurjer, ob. 63, zdw 67 096

Kamienica
w centrum Poznania. 2 składy, wjazd podwórko, czynsz, miesięczny 1200 zł, kupno nadzwyczaj korzystne, cena 95.000, wplaty 30.000 - Cyraniak, Pomań, św. Marcin 63, Pw 6472-43.181

Kamienica
dochodowa w połowie sprzedam. Ob. 100.000 Oferty Kurjer, zdw 67 100

7 PIENIĄDZ

50 000 zł
lub mniej na hipotekę poszukuje właściciel majątku 1800 morg i 2 kamienic w Poznaniu, z których każda przynosi 30 000 zł rocznie. Zatem pewność kompletna, wysoki procent, czas podług ugody. Zgłoszenia Kurjer, zdw 64 205

List hipoteczny
niezbyt późno platny kupię z drobnym damnem. Oferty Kurjer, zdw 65 087

Wstąpię
z gotówką do 20.000 zł do dobrego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia do Kurjera, zdw 66 030

Kapitalista
poszukuje aptekarza z uprawieniem do samodzielnego prowadzenia apteki jako wspólnika kapitał niekolejny. Zgłoszenia do Kurjera, zdw 66 029

Poszukuje
wspólnika (czki) lub ekspedienta (ki) do składu kolonialnego deklaretów z kaucją 2-3.000 zł. Zgłoszenia Agencja Kurjera - Gniezno 470, nw 4801

1.000-2.000
pożyczki poszukuje na krótki czas na większe gospodarstwo. Procent dobry. Oferty Kurjer, zdw 66 771

30.000 złotych
wypożyczy na I. hipotekę na 2 lata. Maciejewski i S-ka, 27, Grudnia 16, tel. 14-15, zdw 67 148

10.000 zł
wypożyczy lub wstąpię do dobrego przedsiębiorstwa. Zgłoszenia Kurjer, zdw 66 868

Cegielnia
wartości 150.000 zł poszukuje na I. hipotekę 30.000 zł celem rozbudowy. Procent podług ugody. Oferty Kurjer, zdw 66 942

Kto
wypożyczy 200 zł oddam w lutym Procent według umowy. Oferty Kurjer Poznański, zdw 66 922

daje nadzwyczajne
rezultaty swoim klientom. Dlatego pracuje tylko za gotówkę! Zadnych weksli, żadnych rat, ul. Babińskiego 6, telefon 55-53 (trzy piątki, trójka). Kw 1054

Kapitalistów
na pierwszorzędne hipoteki za wysoki procentem stale poszukuje. Cyraniak, Poznań, św. Marcin 63, Pw 6 466/7-43.185/6

Wspólnika
czynnego lub cichego, gotówka 2-5.000 do nowego autobusu poszukuje. Oferty Kurjer Stary Rynek, Pw 7475

Z powodu
nieszcześliwego wypadku poszukuje syn seminarzysty na 8 tym kursie dla swych rodziców pożyczki 8-10 tys. złotych zabezpieczeniem na pierwszą hipotekę na posiadłość. Za wspaniałomyślność z wdzięcznością i szlachetnością zapewniony. Zgłoszenia uprasza do Kurjera, zdw 67 031

6-7.000 zł
na czas 3-4 miesiące, zależnie od ugody, poszukuje się dla przemysłu za dobrym procentem i pewną gwarancją. Zgłoszenia do Kurjera, zdw 67 048

12-14.000 zł
pożyczki poszukuje dobrze prosperujące przedsiębiorstwo przemysłowe w Poznaniu na czas od 4-6 miesięcy, za wysokim procentem, platnym miesięcznie, a góry i zabezpieczeniem w mocnej walucie. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera, zdw 67 047

10-12.000 zł
za wysokim oprocentowaniem, zabezpieczeniem w dolarach a meryk, poszukuje przemysłowiec na krótki czas. Spieszne zgłoszenia przyjmują Kurjer, zdw 67 046

50.000 zł
na I. hipotekę domu wartościowego w śródmieściu poszukuje. Oferty z podaniem oprocentowania do Kurjera, zdw 67 228

Hipoteki
weksle itp. kupno i sprzedaż pośredniczy solidnie za minimalną prowizję Biuro Handlowe Bolnar, Skarbowska 17, tel. 52-42, bpw 840

Pani
do samodzielnego prowadzenia interesu z kaucją poszukuje. Fachowość zbyteczna. Zgłoszenia Kurjer, zdw 67 088

15-60.000 zł
na hipotekę kamienicy poszukuje. Zgłoszenia Kurjer, zdw 66 878

8 DO WYNAJĘCIA

Warsztat
wynajme. Kanałowa 16, zdw 65 404

Dwa
mieszkania i lokal nadający się fryzjera do wynajęcia. Wskaże Kurjer, zdw 65 324

Suterena
na warsztat do wynajęcia. Strzelowa 3, gospodarz, zdw 66 433

4 lub 2 pokoje
z kuchnią i garażem umeblovane lub nie wynajme zaraz. Kanałizacja, elektryczność, Puszczkowsko, Gorazdowska, zdw 64 113

Mieszkanie
3 pokoje kuchnia wynajme. Czech, Puszczkowsko, zdw 66 859

Mieszkanie
3 ewentl. 5 pokojowe z komfortem, garażem i ogrodem, 5 min. od Poznania we willi. Zgłoszenia w składzie Papieru Nowakowskiej, ul. Sew. Mielżyńskiego obok Hotelu Monopol, zdw 66 780

Mieszkanie
3 pokój jeden pokój mniejszy wynajme, dzierżawa 225 zł miesięcznie, 2 lata zgóry. Oferty Kurjer, jw 2 911

Mieszkania
każdej wielkości za dzierżawę odda „Komis”. Sew. Mielżyńskiego 25a, zdw 67 120

Mieszkania
każdej wielkości wybór, pokoje dla panów, pań, małżeństw poleca, poszukuje Czarniecki, Ratajczaka 13, parter, zdw 67 176

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia wynajme gospodarz Szewczak, Niegolewskich 10 a, Jądlodajnia, zdw 67 008

Wille
7 pokojowa komfortowa Debic wydzierżawie spiesznie, komorne 3-4 lata zgóry. Kurjer, zdw 67 026

Mieszkanie
do wynajęcia, 3 pokoje z kuchnią i łazienką oraz pokojem dla służącej, pożądana pożyczka za ubezpieczeniem. Oferty Kurjer, zdw 67 214

Mieszkanie
1-6 pokojowe od właściciela wskaże Jaśkiewicz, Fredry 6, Kw 1044

Wydzierżawie
2 pokoje, kuchnia, korytarz, światło elektryczne, miesięcznie 80 zł, czynsz zgóry za rok lub 2. Władysław Kleiber, Mosina, Budzińska, nw 4817

Mieszkanie
4 pokoje i kuchnia w nowowybudowanej willi w Luboniu wprost od gospodarza do wynajęcia. Dzierżawę uprasza się za rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn., zdw 67 200

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
3-6 pokojowe, parter, lub I. piętro, może być w podwórzu, poszukuje. Czynsz zgóry za kilka lat. Zgłoszenia pod zdw 64 777

Poszukuje
1-3 pokojowego mieszkania z kuchnią dla bezdzietnego solidnego małżeństwa, za żadaną miesięczną dzierżawę. Łaskawe oferty do Kurj. pod zdw 59 408. Pośrednicy wykluczeni.

Administracje
domu przyjmie ofic. emeryt, poszukując 3-4 pokojowego mieszkania możliwie śródmieściu, płace czynsz zgóry Oferty Kurjer, zdw 66 055

Elektromonter
żonaty poszukuje pokoju z kuchnią lub portjerstwa w lepszym domu wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański, zdw 66 519

Jeden, dwa
pokoje z kuchnią w śródmieściu poszukuje od gospodarza wzajemnie za pożyczkę lub dzierżawę na dłuższy czas zgóry. Zgłoszenia Kurjer, zdw 66 634

Mieszkania
2-3 pokojowe poszukuje dobrze usytuowane bezdzietne małżeństwo wprost od gospodarza Wilda - Łazarz. Plac czynsz zgóry Pośrednicy wykluczeni Kurjer, zdw 66 762

Portjerstwa poszukuje
młody człowiek uczciwy z dobrymi świadectwami i rekomendacjami osób znanych. Posada obejme natychmiast miejscowości obcej. Oferty Kurjer, zdw 67 130

Mieszkania
2-3 pokojowe poszukuje zaraz Oferty z podaniem warunków uprasza „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod 43.162, Pw 6443-43.163

Ślusarz
pokoju z kuchnią poszukuje. Płaci dzierżawę zgóry według umowy, może się też zająć reparacją. Oferty Kurjer, zdw 66 987

Poszukuje
od 1 stycznia 2-3 pokój z kuchnią i łazienką. Oferty Kurjer, zdw 67 247

5.000 złotych
dom 3 pokoje z kuchnią, łazienką. Oferty Kurjer, zdw 67 050

Za jakiegokolwiek
mieszkanie wykonam wszelkie prace malarskie. Zgłoszenia Kurjer, Pw 7469

Wypożyczę
10 000 zł I. hipoteka za mieszkanie 3-4 pokoi. Oferty Kurjer, zdw 66 968

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
skład 2 pokoje i kuchnię na skład pokój kuchnie. Oferty Kurjer, zdw 66 802

Warszawa
centrum, duży pokój z kuchnią zamienię na większe mieszkanie w Poznaniu. Oferty Kurjer, zdw 66 775

Zamienię
2 pokoje kuchnia w Poznaniu na takie same w Sosnowcu. Oferty Kurjer, zdw 66 909

Zamienię
2 pokoje, kuchnie, wygody Wilda na 1 pokój, kuchnie. Adres wskaże Kurjer, zdw 66 904

Zamienię
mieszkanie bez portjerstwa na mieszkanie z portjerstwem. Klasztorna 12, II. lewo, Pw 7 459

5
pokojowe mieszkanie zamienię na 3-4. Pl. Działowy 5, I. p., I, zdw 67 183

Stróżostwa
poszukuje w lepszym domu, mieszkanie na zamianę. Adres Kurjer, zdw 67 101

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
ładnie umeblovany 2 panom. Adres wskaże Kurjer, zdw 66 508

Pokój
duży frontowy dla 2 inteligentnych panów od 1. II. wynajme z utrzymaniem lub bez. Niegolewskich 7, parter, lewo, zdw 65 702

Dwa pokoje
solidnie umeblovane, dwuosobowa sypialnia, gabinet, bezdzietnym. Matejki 57, I. prawo, zdw 66 755

Za 2 tysiące
pożyczki dam pokój z utrzymaniem na II. piętrze jako procent. Oferty Kurjer, zdw 66 743

Pokój
umeblovany jednoosobowy od listopada wynajme. Kanałowa 7, II. prawo, zdw 66 358

Pokój
ładny, inteligentnej osobie, ewtl. dwom. Staszica 26, II. prawo, front, zdw 67 218

Wspólny
pokój. Łakowa 16, III. prawo, zdw 67 220

Pokój
frontowy wynajme. Kwiatowa 13, I. prawo, zdw 67 219

Pokój
umeblovany, osobnym wejściem do wynajęcia. Ul. Ratajczaka 38, I. p., zdw 67 217

Pokój
dla 2 panów z światłem elektrycznym od 1. II. Wierzbiciec 37a, parter, lewo, zdw 67 185

„Informator” poleca pokoje umeblovane
dla panów, pań, małżeństw. Ratajczaka 15 (Pasaj Apollo), telefon 53-17, zdw 67 107

Elegancki
ładny pokój wynajme inteligentnemu panu. Grunwaldzka 13, II. prawo, zdw 67 242

Frontowy
pokój słoneczny z łazienką do wynajęcia. Rybaki 12, III. prawo, zdw 67 240

Pokój
balconowy, ładnie umeblovany oddam 2 inteligentnym panom zaraz. Wyspiańskiego 15, II. lewo, zdw 67 237

Pokój
dla 2 panów wynajme. Słodowa, Poznań, Wierzbiciec 49, III. p., zdw 67 093

Pokój
do wynajęcia od 1. II., wejście: klatka schodowa, światło elektryczne. Niegolewskich 16, m. 20, zdw 67 097

Pokój
dwom paniom wynajme 1. II. Maleckiego 28, II. lewo, zdw 67 094

Niekrepujący
pokój dla dwóch panów tanio z własną pościelą. Wielkie Garbary 13, II. prawo, zdw 67 212

Sypialka
i salon z fortepianem, światło elektryczne, naprzeciw hotelu Polonia do wynajęcia inteligentnym panom od 1. II. 29. Grunwaldzka 5, front, wysoki parter, prawo, zdw 67 272

Pokój
frontowy, balkonowy, II. piętro Łazarz do wynajęcia. Adres Kurjer, zdw 67 108

Duży
pokój dwuosobowy do wynajęcia. Dippel, Plac Nowomiejski 5, dom ogrodowy, trzecie wejście, I. piętro, zdw 67 106

Elegancki
pokój dla osoby z inteligencji Gasiorskich 3, I. lewo, zdw 67 104

Dla pani
pokój z utrzymaniem, pościel własna. Św. Marcin 64, III. prawo, dom środkowy, zdw 67 102

Pokój
elegancki 2 panom. Wielka 15, III. I., Pw 7434

Pokój
umeblovany do wynajęcia. Patrona Jackowskiego 26, Adamski, zdw 67 117

Frontowy
ładny pokój, 2 łóżka, elektryczność do wydzierżawienia przy ul. Niegolewskich 3, I. p., z utrzymaniem fortepianu, zdw 66 702

2 lub 3
panom wynajme pokój. Rządkiwiczówna, Kilińskiego 3, zdw 66 646

Pokój
niekrepujący jednemu lub 2 panom wynajme. Maleckiego 11, III. piętro, wprost, zdw 66 333

Pokój
do wynajęcia Kliks, Ratajczaka 7, zdw 66 816

Przyjmę
2 panów z obiadem na pokój od 1. II. Stroma 26, dom ogrodowy Konkol, III. p., zdw 66 845

Pokój
frontowy, elektryczność (utrzymanie). Wyspiańskiego 9, I. lewo, zdw 66 841

Jeżycka 41
parter, lewo. Pokój umeblovany od 1. II. wolny, zdw 66 856

Studentkę
z utrzymaniem lub bez do wspólnego pokoju przyjmę zaraz. Zgłoszenia 3-6. Siemiradzkiego 2, I. prawo, zdw 66 791

Pokój
św. Czesława 8, II. lewo, Monieta, zdw 66 785

Pokoik
dla skromnej pani/ki wolny przy ulicy Matejki. Gdzie? wskaże Kurjer, zdw 66 781

Pokój
2 panom wynajme. Górna Wilda 67, III. lewo, zdw 66 769

Pokój
elegancki inteligentnej osobie wynajme cena 50 zł. Polna 3, front II. prawo, zdw 66 766

2 pokoje
umeblovane z używaniem kuchni na parę miesięcy wynajme na Łazarzu. Oferty Kurjer, zdw 66 761

Pokój umeblovany
(męski gabinet) z wszelkim komfortem, centralne ogrzewanie, światło elektryczne, łazienka do wynajęcia. Śniadeckich 52 a, II. p., prawo, zdw 66 757

Mały
pokój umeblovany wynajme 1-2 solidnym osobom. Komiszka, Jackowskiego 39, II., zdw 66 754

Pokój
dwuosobowy, ładnie umeblovany z utrzymaniem do wynajęcia (chętne studentkom) lub jednoosobowy skromniejszy - oddzielne wejście. Skarbowska 4, parter, prawo, zdw 66 821

Pokój
na dwie osoby zaraz lub od pierwszego do wynajęcia. Rd. Rychter, Grunwaldzka 25, III. piętro na prawo, front, zdw 66 828

Dobrze
umeblovany słoneczny pokój dla 2 inteligentnych panów od 1. do wynajęcia (stud. wykluczeni). Wskaże Kurjer, zdw 66 827

Pokój
umeblovany duży 2-3 osób ewtl. z używaniem kuchni. Przedpełski (żona Niemka), Kilińskiego 11, II., zdw 66 834

2 eleganckie
umeblovane pokoje do wynajęcia ul. Jasna. Oferty Kurjer, zdw 66 792

Pokój
umeblovany osobne wejście dla dwóch panów do wynajęcia. Górna Wilda 30, I. p., Łabędna, zdw 66 809

Pokoik
do wynajęcia wzdł. wspólny tylko dla pani/ki. Adres wskaże Kurjer, zdw 66 808

Pokój
na dwie osoby Matejki 45, II. lewo, zdw 66 894

Pokój
umeblovany z elektrycznością dla inteligentnej osoby. Zgłoszenia 4-4. Kwiatowa 2, III. lewo, zdw 66 921

Pokój
na 2 osoby. Półwiejska 23, III. prawo, zdw 66 886

Pokój
jedno lub dwuosobowy ul. Łakowa 13, I. prawo, zdw 66 883

Pokój
ładnie umeblovany z wszelkimi wygodami. Spokojna 25 a, II. prawo, zdw 66 915

Ładny
pokój Matejki 50, I. piętro, prawo, zdw 66 958

Do wynajęcia
pokój z balkonem, elektryczność, centralne ogrzewanie, telefon, może być z utrzymaniem od 1. II. Wyspiańskiego 10, II. p., prawo, zdw 66 956

Pokój
umeblovany 1 lub 2 osoby, Matejki 60, II. p., prawo, zdw 66 955

Pokój
dla pana zaraz do wynajęcia. Maleckiego 35, I. prawo, zdw 66 954

Pokój
dla dwóch inteligentnych panów od 1. II. 27 Grudnia 4, I. p., podw., zdw 66 952

Pokoik
skromny, Marszałka Focha 72, II., podwórze, Borowczyk, zdw 66 950

Pokój
dla 1-2 spokojnych panów. Skłodowa 1, III. wejście, II. lewo, zdw 66 949

Pokój
wolny, św. Marcin 27, III. lewo, front, zdw 66 948

Pokój
1-2 panom (panom) od 1. II. Łakowa 18 a, III. prawo, zdw 66 945

Pokój
2 osobom wynajme. Przybylski, Matejki 46, zdw 66 940

Pokój
elektrycznie oświetlony, solidnej osobie do wynajęcia. Skryta 10, IV., zdw 66 932

Pokój
umeblovany wynajme. Niedzielski, Wierzbiciec 43, zdw 66 930

Pokój
umeblovany dla 1 lub 2 panów Skryta 1, parter, lewo, zdw 66 925

Pokój
duży wynajme dwom - trzem panom. Łazienna 1 a, I. lewo, zdw 66 887

Frontowy
umeblovany słoneczny elektryczność zaraz. Przemysłowa 36, II. lewo, zdw 66 920

2 pokoje
elegancko umeblovane, komfortowe, sypialnia i gabinet dobrze usytuowanemu panu wynajme od 1 listopada. Mader, Waly Zymunta Starogo 6, Pw 6451-56.398

Jasna
11, III. prawo, pokój umeblovany bardzo czysty, spokojny do wynajęcia dla solidnego pana, zdw 66 961

Pokój
umeblovany. Wierzbiciec 53, III., lewo, zdw 66 980

Słoneczny
frontowy 1-2 inteligentn. od 1. II. Dąbrowskiego 25a, I. lewo, zdw 66 977

Pokój
frontowy, dobrze umeblovany na dwie osoby do wynajęcia. Góra Przemysłowa 4, II. p., zdw 66 976

Pokój
frontowy, dobrze umeblovany z światłem elektrycznym, centralnym ogrzewaniem, niekrepującym wejściem, nie wyżej I. piętra, szuka pan przyjeżdżający kilka razy w miesiącu w lepszych okolicach miasta. Oferty z warunkami do Kurjera, zdw 66 975

Pokój
utrzymaniem lub częściowo u samotnej osoby wolny. Żupańskiego 13, I. lewo, zdw 66 985

Pokój
elegancki, elektryczność, łazienka. Słowackiego 35, IV., zdw 67 143

Pokój
elegancki wynajme. Matejki 57, parter, lewo, zdw 67 139

12 SZUKA POKOJU

Poszukuje

się 2 pokoi, sypialni dla 2 panów i gabinet, dobrze umeblowanych z oświetleniem elektrycznym w dobrym punkcie. Szczegółowe oferty z podaniem warunków Kurjer pod zw 66 885

Pani

poszukuje pokoju w centrum, z łazienką, elektrycznością, utrzymaniem lub bez. Zgłoszenia Kurjer zw 66 548

Pokoju

szparytycznego ciepłego z bardzo dobrym utrzymaniem w kulturowym domu centrum, nie wyżej II ptr., poszukuje inteligentną panią od 1. 11. Oferty Kurjer dw 2632

Pokoju

skromnego z utrzymaniem lub bez poszukuje pan. Zgłoszenia Kurjer zw 66 806

Inżynier

poszukuje niekrepującego pokoju okolica Wierzbicice lub Mickiewicza. Oferty Kurjer zw 66 844

2 panów

poszukuje pokoju od 1. 11. nie wyżej II ptr. Szczegółowe oferty do Kurjera zw 66 840

Dwóch

kawalerów solidnych, spokojnych poszukują czystego, niekrepującego pokoju na stałe w okolicy Placu Wolności. Podanie ceny Kurjer zw 66 799

Nauczycielka

poszukuje pokoju z używaniem łazienki. Oferty Kurjer zw 66 798

Poszukuje

elegancko umeblowanego pokoju w śródmieściu z niekrepującym wejściem. Upraszam się o podanie ceny i położenia do Kurjera zw 66 892

Studentka

poszukuje pokoju możliwie z łożem, bez utrzymania. Zgłoszenia z podaniem ceny proszę kierować do Kurjera nr 4800

Poszukujemy

w śródmieściu 2 pokoi próżnych na lokal biurowy. Łaskawe pisemne zgłoszenia prosimy kierować do sekretariatu Wielkopolskiego Związku Myśliwych nr 27 Grudnia 19. zw 66 806

Urządnic

poszukuje skromnie umeblowanego pokoiku. Oferty Kurjer zw 66 890

Poszukuje

pokoju z pianinem, śniadaniem, obiadem i łazienką. Oferty cena Kurjer zw 66 872

Pokoik

elegancki, mały, duży, centrum — potrzebny. Osoba wynajmująca może otrzymać posadę w domu Kurjer zw 66 869

Pokoju

umeblowanego, zupełnie niekrepującego z oddzielnym wejściem poszukuje. Zgłoszenia do Kurjera zw 66 864

Pokoiku

niekrepującego, skromnie umeblowanego poszukuje pan od 1 listopada. Okolica Łazarz. Oferty z ceną Kurjer zw 66 907

Solidny

pan poszukuje czyst. pokoju, możliwie centralnem ogrzewaniem od 1. Oferty Kurjer zw 67 072

Osoba

inteligentna cały dzień pracująca w biurze szuka niedrogiego pokoju. Kurjer zw 67 057

Dobrze

umeblowanego pokoju z elektrycznością w pobliżu Teatru Nowego poszukuje od 1 listopada. Łaskawe oferty p. Stróżewski, Teatr Nowy, ul. Dąbrowskiego 5 zw 67 199

2 pokoi

umeblowanych z telef. poszukuje się. Oferty upraszamy telefonicznie 5063 zw 67 099

Małżeństwo

bezdzielne poszukuje pokoju umeblowanego lub bez, z używaniem kuchni, okolica Jeżyce. — Oferty Kurjer zw 67 204

Pokoju

niekrepującego poszukuje dwóch inteligentnych panów. Zgłoszenia cena Kurjer zw 66 927

Skromnego

pokoju w śródmieściu poszukują dwie panie. Oferty Kurjer zw 66 924

Pokoi

1 do 2 niekrepujących na Jeżycach wzdłuż w śródmieściu poszukuje solidny pan od 15. 11. lub od 1. 12. Zgłoszenia z podaniem ceny uprasza „Par”. Aleje Marcinowskiego 11. pod 45.163. Pw 6458-43.163

Pani

na dobrą stanowisku szuka eleganckiego, niekrepującego pokoju z czystym utrzymaniem, tylko centrum. Oferty Kurjer rw 7455

Małżeństwo

bezdzielne szuka pokoju z używaniem kuchni do 70 złotych. Oferty Kurjer zw 66 298

Pokoju

niekrepującego, biurko, światło elektryczne, łazienka najchętniej Jeżyce, poszukuje od 1. 11. r. pan na stanowisku. Oferty z podaniem ceny uprasza się Kurjer zw 67 131

Pokoju

skromnie umeblowanego, niekrepującego w cenie 40 zł poszukuje Oferty Kurjer zw 67 003

Trzech

panów poszukuje pokoju. Oferty Kurjer zw 66 906

Pokoju

poszukuje dla starszej pani, nie wyżej II ptr. w okolicach parku Wilsona, chętnie przy rodzinie z kresów. Zgłoszenia Kurjer zw 67 137

Poszukuje

pokoju z używaniem kuchni inteligentne, bezdzielne małżeństwo. Łaskawe oferty Kurjer zw 67 136

Poszukuje

pokoju z używaniem kuchni inteligentne narzeczeństwo, do objęcia po ślubie. Oferty do Kurjera zw 67 140

Poszukuje

pokoju śródmieście, telefon. Oferty cena Kurjer zw 67 119

Pani

poszukuje pokoju skromnego zaraz. Oferty Kurjer zw 67 040

Pokoju

umeblowanego z elektrycznością w centrum, najchętniej okolica Opary zaraz ewentualnie później poszukuje urzędniczka prywatna. Oferty z podaniem ceny Kurjer zw 67 090

13 LOKALE

Składu

w śródmieściu najchętniej św. Marcina poszukuje zaraz. Zgłoszenia do Kurjera pod dw 2624

Ubikacja

wraz z mieszkaniem (jeden pokój) w śródmieściu na cichy, warsztat do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zw 65 701

Mieszkania

lub sutereny szyćby można lepszą, mniejszą pralnie i prasownie urządzać poszukuje się zaraz dla młodej solidnej pani. Zgłoszenia Kurjer dw 2454

Lokalu

lub restauracji z mieszkaniem poszukuje w centrum. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zw 66 770

Oddam

ubikację na skład korzenną — Rozumek, Prądzińskiego 10. zw 66 833

2 ubikacje

połuterenowe, w podwórzu, śródmieściu, nadające się na warsztat lub składnice, z oświetleniem elektrycznym. Zgłoszenia Frackowiak, Marz. Focha 41, godz. 18—15 lub 19—21. zw 66 912

Poszukuje

ubikację sut. na warsztat blacharsko-instalacyjny. Edm. Radziejewski, ul. Małeckiego 1. zw 66 997

Ubikacje

w podwórzu jasne i czyste na cichy przemysł za roczną dzierżawę zaraz do odstąpienia w śródmieściu. Adres w Kurjerze zw 67 075

Skład

przy ul. Dąbrowskiego 3. (przy Teatrze Nowym) do wynajęcia K. Stryczyński Dąbrowskiego 3. zw 67 223

14 DZIERŻAWY

Lokal

na magazyn warsztat, biuro i mieszkanie zaraz do oddania za czynsz rok z góry. Hurt. Porcelany. Wroniecka 24. zw 66 395

Zawodowy

rolnik poszukuje dzierżawy majątku od 400 mórg w całości z wplata 50.000 zł. Zgłoszenia Kurjer zw 66 860

Dzierżawy

150—300 mórg dobrej roli przy mieście gdzie wyższe szkoły poszukuje rolnik. Zgłoszenia Kurjer zw 66 706

Restaurację

hotel, pełnym biegiu, kompletnym urządzeniem, mieście 5 000 mieszkańców oddzierżawie. Cena 4 000 zł w tem kaucja. Iwar. dzierżawa do stycznia zapłacona. Zgłoszenia Kurjer Poznański nr 4798

Były dzierżawca

domen, żonaty, dzielny agronom poszukuje zaraz lub później dzierżawy majątku średniej wielkości w Wielkopolsce lub na Pomorzu ewentualnie przyjmie posadę samodzielnego administratora na większym majątku z kaucją 50 tys. zł. Łaskawe oferty uprasza się nadać do Kurjera Poznańskiego pod zw 66 851

Bufet

na rachunek obejme zaraz lub później. Kaucja do 2 500 zł w Poznaniu lub na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zw 66 837

Wydzierżawie

20 mórg gospodarstwo młotym, żywym inwentarzem, 5 km od Mosiny ziemia buraczana do objęcia potrzeba około 6 000. Władysław Kleber, Mosina, Budzyska. nw 4 819

Piwnice

przy Starym Rynku, nadające się na składnice wina, piwa, porcelany, szkła lub t. p., z małym kantorem wydzierżawie bez odstępnego. Oferty do „Par”. Aleje Marcinowskiego 11. pod 44.293. Pw 6 479-43.207

Ogrodnictwo

handlowe jedyne w mieście posiadające blisko Poznania, wydzierżawie. Do objęcia wymagane 7 500 zł. Oferty Kurjer zw 66 562

Restauracja

sala, skład kolonijny z kompletnym urządzeniem w uzdrowisku, obrót miesięczny 4 000 zł, objęcie z towarami 7 000 zł. Biuro Handlowe Walety Kossmann, Fredry 6, tel. 3213. zw 67 112

Wydzierżawie

młyn wodno-motorowy o prężności 8 ton pod Poznaniem, — Zgłoszenia do Kurjera zw 67 069

Dzierżawy

Wielkopolska 1000 mórg, przeliczenie 80 000, — 800 mórg 120 000 niskie tenty 1 600 mórg, gorzelnia 150 000. Bezpośrednie oferty Kurjer zw 67 065

Dzierżawy

w Poznaniu 2000, 1000, 400 mórg na Pomorzu; 252, 240 mórg Woj. Warszawskie, 1 400 mórg na korzystnych warunkach poleca Biuro Handlowe Boltar Skarbowska 17, tel. 52-42. bpw 837

Dzierżawa

218 mórg żywym, młotym inwentarzem, odcieci 18 000. — Wschodnia Agencja Osadnicza, Poznań, Szkolna 10. Kw 1048

Plac

600 m. kw. wydzierżawie za czynszem miesięcznym „Komis” Sew. Mielżyńskiego 25a. zw 67 127

15 UZDROWISKA

„Mila” — Pensjonat Zakopane

przyjmuje tylko chrześcijan. — Idealne warunki dla rekonwalescentów. Pw 5022-56.209

16 OSOBISTE

Panią

kupującą w dniu 22. bm. czarna koronkę, uprasza o osobiste przybycie W. Rakowski, Pocztowa 1. zw 67 162

Ostrzegam

przed kupnem skradzionej mi mosiężnej „chłodnicy” Protos samochodowej, Albin Wybieralski, Poznań, Półwiejska 18. zw 67 201

21 ZCUBY

Nagrody 25 zł

oddawcy lornetki teatralnej zgubionej na ul. Kraszewskiego lub w kościele Jeżyckim 1 października, 26łowska, Siemiradzkiego 2, I. ptr., prawo. zw 66 797

Zgubiono

drogocenna torebkę z pieniędzmi, wełnowa skóra, w Puszczykowie „Siłwa” za wysokim wynagrodzeniem do oddania Kraszewskiego 11, Lesińska. Pw 6452-56.394

Unieważniam

zagubioną książeczkę wojskową na nazwisko Antoni Blaszk. zw 66 878/4

Zgubiono

książeczkę wojskową na nazwisko: Wilhelm Zapf, Zieliniec, — pow. Poznań. zw 67 060

27 ROZMAITE

Akuszerka

Kleinwächterowa w Poznaniu, centrum miasta, ul. Rom. Szymańskiego 2, pierwsze piętro lewo, drugi dom od pl. Światokrzyskiego. zw 66 596-7

Wszelkie

reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterji wykonuje sumiennie tania firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 4941

Koszule męskie

wykwintnie wykonana Grochowski Wierzbicice 24a. zw 66 774

Żaluzje

meble wyściełane naprawuje akuratywnie, firanki wieszak gustownie Szafranek Małeckiego 15. zw 66 110

Wypożyczam

porcelanę, szkło stołowe na każdą uroczystość Marian Lesiński, ul. Wroniecka, skład porcelany. rw 7468

Pralnia

Prasowalnia, Górna Włódka 17, przyjmujące pranie i prasowanie bielizny, wykonuje szybko, czysto i tania. zw 67 205

Nowość

w Gabinetie Kosmetycznym „Halina”

Ofiarszczyzna za pomocą neofina wynalazcy profesora Schrottenbacha racjonalne pielęgnowanie skóry ziołami eozynicznymi Alpejskimi usuwanie wszelkich wad, brodawki rozszerzone pory czernienie zmarszczki wazry Elektryczne zabiegi — pneumasę, maski neofinowe, wyczerpujące fachowe porady Gabinet przy ul. Siemiradzkiego 11, III. p. zw 65 073

Zamiany

majątków na kamienice stale przeprowadzam wielki wybór do kupna na korzystnych warunkach. Cyraniak, Poznań, św. Marcina 63, telefon 54.24. Pw 6427-43.160

Samochód

kręty sześciocobowy wypożyczony po 40 gr kilometr, telefon 20-38. zw 65 553

Reparacje

zegarków i biżuterji wykonuje tania i dobrze. W Kąjkowski, Poznań, św. Marcina 19. zw 66 158

Gabinet Kosmetyczny Piekary 18

Pielęgnacja skóry i włosów — Specjalne masaż twarzy — staranne i higieniczne wykonanie. Masaże odżywcze. — Usuwanie zmarszczek, brodawek, piegów, wągry. zw 63 375

Salon mód

wykonuje suknie i okrycia podług najnowszych modeli. Kantata 2. zw 55 969

Salon Mód „Zofia”

Bukowska 3, II p. szyje najładniej i najszybciej. zw 65 095

Chromantka

przepowiada przeszłość, przyszłość i teraźniejszość z praktycznymi, graficznymi, fotografiami i kart. Przyjmuje codziennie prócz niedziel i świąt od 10—1 i 4—8 wiecz. Marcello Mottego 2, II. piętro, front, drzwi śródłowe przez Rynek Łazarski, pomiędzy ulicą Łaskaszewicza a Kolejową. zw 66 479

W prywatnej

koncesjonowanej szkółce przy ul. Krętej 4, I. lewo, jest jeszcze kilka miejsc dla dzieci w wieku od 3—6 lat. zw 66 552

Kamienic

w Toruniu, czynsz roczny 40 000 zł, cena 350 000 zł zamienie na majątek lub sprzedaż Cyraniak, Poznań, św. Marcina 63, telefon 54.24. Pw 6426-48.85

Tanio

wykonuje prace malarskie. Oferty Kurjer zw 66 858

Dziewczynka

ładna zdrowa na własność. Adres wskaże Kurjer zw 66 801

Poszukuje wspólnika

do rentownego przedsiębiorstwa autobusowego z kapitałem 8 000 zł. Oferty Kurjer zw 66 769

Poleruje

meble, fortepiany niskich cenach Oferty Kurjer zw 66 902

Żaluzje

wykonuje i naprawiam oraz wszelkie prace stolarskie. Poznań Kanatka 5, Głogor. zw 66 968

Przepisuje

maszyną najtaniej. Spokojna 27, II. front, Lipowska. zw 66 960

Kosmetyczka

dyplomowana wykonuje wszelkie masaż ręczny, elektryczny, leczenie twarzy, skóry, pierwszorzędną farbowanie, rozjaśnianie włosów, ciemnienie brwi, rzęs. Wielka 7, II. Kłibert. rw 7461

Krawcowa

zna pierwszorzędna prace kostjumowa, sukien, pociąganie futer oraz zakładanie pieczarek francuskich, poleca się na majątek, 2 zł dziennie. Zgłoszenia Kurjer rw 7 458

Salon Mód

wykonuje podług najnowszych modeli płaszcze, kostjomy i suknie. Feglarska, Wielkie Garbary 33. zw 66 982

Krawcowa

poleca się poza dom, także na wyjazd. Rynek Łazarski 4, parter. zw 66 904

Oczka

w jedwabnych pończoszkach — podnoszę Wąlkowska, Piekary nr 20/21, podwórce 4, wchód, lewo. zw 66 908

Pedicure! Odciski

wzrastające paznokcie oraz zgrubiała skóra usiwa bez bólu nacięciem Specjalista — operator w Salonie Fryzjerskim dla Pań i Panów „Renaissance”, właśc. Czesław Witkowski, Aleje Marcinowskiego 24, Telefon 31-70. zw 67 052

Zamienie

młyn parowy automatyczny z najnowszymi oszynami, wymiał 400 ctr. na dobę, w bogatej okolicy przysięm 2 domy na kamienice lub folwark. Oferty Kurjer zw 67 004

Futra

damskie tania naprawia i przerabia. Wierzbicice 39a, I. p. (wprost). zw 66 967

Wspólnika

poszukuje bardzo łatwe imprezy widowiskowe, gotówka potrzebna 5 000. Zgłoszenia szybkie Rybaki 7, II Kurpisz zw 67 111

Kwiaty

na dzień sadzony woskowane do wieńców oraz do dekoracji poleca J. Walczak, Wrocławska 4, I. ptr. zw 67 085-6

Specjalista

żaluzji nowych, naprawia tylko Liebig Chwałiszewo 39. rp 7 472-3

Obrazy oprawa obrazów

najtaniej w firmie Witold Lewowski Wrocławska 36. Pw 6039-40 43.123/4

Altana - mieszkancko

16 m² na piętrze pokoi, solidne zabrane, gródzka, na letnisku

Panna
skromna lat 24 z składem poznańskim. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdw 66 876

Dla
mojego brata lat 29 przystojnego, mającego własny zakład prowadzony interes i mieszkanie wartości 10 000 zł w mieście powiatu przy Poznaniu poszukuje żony uczciwej i prawego charakteru posiadającej cokolwiek majątku z branży kupieckiej lub innej. Zgłoszenia z fotografią lub listem do Kurjera zdw 67 225. Dyktacja zapewniona.

24 NAUKA

Kursy stenografii
pisanie na maszynach Kantaka II. p. zdw 65 286

Vala Jennings
rozpoczyna komplet tańców dla par poważniejszych 1 listopada. Przyjmie jeszcze kilka wpisów. Hatajczaka 29. III. lewo. Pw 6 035-43.30

Szkoła Tańca Antoszewskiego
przyjmuje zgłoszenia do kursów lekcyjnych prywatnych codziennie Zielona 3. Pw 5989-40 170

Dame
franciska diplomée donne leçon d'anglais et de français. Mme Jeanne Baudet-Grieb. św. Marcina Nr. 13. II. piętro. Pw 5 947-42.375

English
lessons, conversation gives special. Oferty Kurjer zdw 66 473

Akt wieczorny w Instytucie Sztuk pięknych
Kurs rozpoczyna się 4 listopada. Wpisy do 2 listopada od godz. 5-6. ul. Dąbrowskiego 25 a II. lewo. zdpw 66 620

Szkoła tańców Stelli Kledeckiej
Pietkowa 29. tel. 33-29. — 4 11. nowy kurs uzupełniający. Lekcje prywatne każdego czasu. Pw 6431-41 310

Studentka
potrzebna do pomocy gimnazjastce 4 kl. po południu za utrzymanie. Adres wskazuje Kurjer zdw 66 814

Korektor
stroiciel pianin, fortepianów Ciechanowski. Poznań Skryta 2. II. zdw 66 853

Student
udzieli korepetycji z zakresu gimnazjum klasycznego. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 803

Szkoła Języków Marji Romington
Strzelecka 8. zdpw 66 760

Jeune française
dame leçons, conversation, grammaire et accepté traduction. — Ecrite au journal zdw 66 903

Lekcji
języka niemieckiego i konwersacji udziela akademik. Oferty Kurjer zdw 66 891

Francuskiego
angielskiego udziela gruntownie Sorbonistka. Waly Jana III 11. II. prawo. zdw 66 959

Akademja Tańców
po powrocie z zagranicy prof. Stefan Janina Wituszkowski rozpoczął naukę ostatnich nowości Wiednia, Paryża i Londynu. Skarbowa 14. parter, lewo. sala komfortowa i niekierująca od 6-10. Pw 6457-43.160

Kursy
stenografii polskiej, niemieckiej, pisanie na maszynach rozpoczyna 4 listopada, miesięczne, kwartalne, półroczne. Księgowość prywatnie. Kursy Tyran-Zaworskiej, ul. Strzelecka 33 narożnik placu Świętokrzyskiego. zdw 67 020-1

Angielskiego
konwersacji udziela nauczycielka która ukończyła uniwersytet amerykański. Oferty Kurjer zdw 67 145

Student
tanio udzieli lekcji w zakresie gimnazjum. Oferty Kurjer zdw 67 097

Tani kurs tańców
nowości 1929/30: pass double, walc angielski, walc blues slow-fox, tango Opaliński, Mielżyńskiego 1. II. 6.30-9. Kurs półroczny miesięczny 20 zł. zdw 67 061

Szkoła tańców Baletmistrza Szczerka
Panie przyjmie do kompletów P. Akademików, począwszy 26 i 28 10. lekcje prywatne każdego czasu. Zgłoszenia Plac Wolności 14 a III. 4-9. bpw 834

25 MUZYKA

Na fortepianie
udziela lekcji również wieczorami. św. Józefa 9a. parter lewo. zdw 66 773

Obligacista
szkand. bez iazdzandu potrzebny. Kurjer zdw 66 914

Lekcyj
gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki, Kaulfussówna. Wilda Stramykowa 7 III. zdw 66 777/8

Lekcje
muzyki ćwiczenia. Młyńska 3. III. zdw 64 659/60

Duet
lub trio wolny od 15. 11. Oferty Kurjer zdw 67 168

27 SZUK. PRACY

Ogłoszenia o 20 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenę drobny.

Bufetowa
z kaucją poszukuje posady zaraz lub od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 66 152

Gospośnia
wiek 30 lat samodzielna sympatyczna z Poznańskiego. znająca całkowicie gospodarstwo domowe i ogrodowe szuka posady w samotnej osobie lub prob-stwie od 1. 11. lub 15. Miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 142

Pomocnik
kupiecki z branży kolonialnej, syn admin., lat 19, dobre wykształcenie, 3 lata dobrej praktyki, poszukuje posady pomocnika. Wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 66 625

Majster
ceglański z długoletnią praktyką obeznan z wyrobem cegły, drewny, pustaki i dachówek, z pierścieniowymi piecami i maszynami poszukuje posady od 1 stycznia. Wskaże Kurjer zdw 66 654

Biuralistka
znająca wszelkie prace biurowe kasjerka. Oferty Kurjer zdw 66 332

Szofer
mechanik szuka posady prywatnej. Miejscowość obojętna. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 66 317

Przyjmę
posadę zaraz lub później, początkującej kasjerki książkowej za małym wynagrodzeniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 096

Inwalida
wojenny przyjmuje wszelkie prace wchodzące w zakres budowlany. Również przeprowadza roboty i zwózki pawilonów z P. W. K. Zgłoszenia uprasza Piotr Walczak. Poznań, Staroleka ul. św. Antoniego 22 a. zdw 66 424

Panienska
uczciwa, ładnym charakterem piśma poszukuje posady biurowej jako elewka 1. 11. Kurjer zdw 66 957

Technik budowlany
obeznany z handlem drzewa (tarkakiem) poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 66 939

Szofer - ogrodnik
z kilkuletnią praktyką, dobre świadectwa i polecenia, poszukuje posady najchętniej w majątku, gdzieby się mógł w przyszłości ożenić. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 66 978

Rutynowany
sekretarz adwokacki z kilkunastoletnią praktyką z powodu stosunków rodzinnych poszukuje posady w Poznaniu od 1 listopada r. b. Jar Jarosz, Grudziądz, kancelaria adwokata Foegego. dw 2641

Inteligentna
panienka lat 21 znająca szycie i różny haft poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 66 815

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 66 782

Pomocnik
ogrodnicy, szkółkarz poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 66 776

Osoba
z wykształceniem uniwersyteckim polonistycznym szuka posady w bibliotece, szkole, redakcji, biurze. Oferty Kurjer zdw 66 774

Szofer
mechanik 13 letni, praktyka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 66 772

Pracznka
poleca się. Oferty Kurjer zdw 66 984

Młynarz
samotny poszukuje posady od zaraz jako nadmłynarz lub samodzielny stawia 2 000 zł kaucją. Oferty Kurjer zdw 66 995

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 66 993

Prasowaczka
na sztywna bieliznę poleca się w dom. Oferty Kurjer zdw 66 992

Posługaczka
z praniem poszukuje zajęcia. — Oferty Kurjer zdw 66 991

Krawcowa
działa poleca się poza dom — 4 zł. dziennie. — Oferty Kurjer zdw 66 988

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 67 000

Pokojowa
poszukuje posady w Poznaniu lub na majątku od 1. 11. 29. — Oferty Kurjer zdw 67 053

Służąca
dobre świadectwa i gotowanie, dobre spania posady poszukuje od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 67 001

Dwie
panny z dobrym wychowaniem szukają posady na cały dzień. Oferty Kurjer zdw 66 970

Ogrodnik
kawaler z dobrymi świadectwami oraz z dobrą praktyką, poszukuje posady zaraz lub później. Wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres ogrodnictwa i zakładanie ogrodów. Łaskawe zgłoszenia Kurjer jw 2 906

Nadzór nad księgowością
lub prowadzenie jej w godzinach popołudniowych, przyjmie rutynowany księgowy, bilansista. — Zgłoszenia Kurjer jw 2 901

Panienska
inteligentna, skromna, umiejąca szycie, przyjmie posadę do dzieci lub t. p. Oferty Kurjer zdw 67 135

Służąca
uczciwa, pracowita, poszukuje posady od 1. 11. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 67 160

Pracznka
poza dom 5 zł. dziennie. Grobla 6. Olszewska, a p. Winkler. zdw 67 159

Pani
młoda, inteligentna, zamilowana do gospodarstwa domowego przyjmie posadę gospodyni. Oferty Kurjer zdw 67 146

Bona
wychowawczyni poszukuje posady od 1. 11. 29. Oferty Kurjer zdw 67 248

Szofer
z praktyką poszukuje posady, trzeźwy, sumienny z poleceniami. Oferty Kurjer zdw 67 227

Ekspedjent
z branży biawatów i konfekcji poszukuje posady zaraz lub 1. 11. 29. Łask. zgłoszenia uprasza Kurjer zdw 67 238

Ogrodnik
kawaler, poszukuje zaraz lub później samodzielnej posady. — Łaskawe zgłoszenia kierować pod adresem Kujawa Kazimierz u p. Kaczmarek, ul. Warszawska 18-19. Gniezno, nw 4828

Pracznka
poszukuje prania poza dom. Piątek — sobota posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 105

Inwalida cywilny
z zawodu palacza egzaminowany z 5 letnią praktyką poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Oferty do Kurjera Poznańskiego rw 7470

Sierota
w średnim wieku skromna i uczciwa szuka posady do wszelkich prac domowych Kurjer zdw 67 208

Osoba
przystojna, inteligentna, wymowna, dawniejsza ekspedientka przy konfekcji szuka posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 67 216

Czeladnik - kowal
lat 21, obeznan w reparacji wszelkich maszyn mechanicznych, pługów motorowych, poszukuje posady. Paweł Fecht, Teresopolskie, pow. Grodzisk. n 4 838

Abonenci nasi otrzymają w pierwszych dniach listopada rozkład jazdy kolejowej na sezon zimowy

bezpłatnie.

Maturzystka
przyjmuje posadę w majątku jako pisarz, kasjer ewentualnie nauczyciel domowy. Zgłoszenia do Kurjera zdw 67 156

Panienska
lat 14, chciałaby się wyuczyć fryzjerstwa lub marszantwa. Warunek: z utrzymaniem i spaniem w zamian może pomagać dzieciom lekcji języka francuskiego, i niemieckiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 767

Młodszy
emerytowany urzędnik Pol Państwowej szuka posady jako portier, woźny, inkasent i t. p. Szumigala, Półwiejska 37. zdw 66 763

Posługaczka
w młodszym wieku szuka posady lub też do usługi gości od 1. 11. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 66 756

Kucharka
która zna kuchnię restauracyjną szuka posady w pensjonacie w zakładzie lub restauracji. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 66 753

Kucharka
znająca się na wykwtnej kuchni poleca się na wesela i inne uroczystości rodzinne lub przyjęcie zastępstwo. Łaskawe zgłoszenia Fr. Grudzielska Poznań, Sew. Mielżyńskiego 26 27, a p. Maciejewskiej, dom ogrodowy. zdw 66 752

Szofer
rutynowany szuka posady. Oferty Kurjer zdw 66 751

Sierota
poszukuje posady jako elewka do dworu. Oferty Kurjer zdw 66 750

Panienska
umiejąca pisać na maszynie znająca stenografię poszukuje posady jako początkująca biuralistka. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 156

Administracji
kamienie poszukuje solidny pan. Oferty z zaufaniem uprasza się Kurjer zdw 66 081

Młody drogerzysta dyplomowany
amator fotograf, dobry pracownik w artykułach technicznych, kosmetyce itd. poszukuje zaraz posady jako pomocnik. Jest w posiadaniu koncesji na handel z truciarnami. Łaskawe oferty uprasza Kurjer Poznański zdw 66 094

Stenotypistka
polsko - niemiecko - francusko-angielska szuka pracy na godziny popołudniowe. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod aw 4684

Szofer
kował - ślusarz lat 25 który pracował przez dłuższy czas w warsztatach samochodów, poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 66 221

Skrzypek
szuka posady. Adres Kurjer zdw 66 353

Inteligentna
młoda osoba będąca obecnie w przykrem położeniu poszukuje posady lub pracy stałej. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera zdw 66 183

Lokaj
młody przystojny poszukuje posady do lepszego domu. Kurjer zdw 66 830

Numerowy
do hotelu z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Kurjer zdw 66 829

Osoba
która nie była jeszcze w posiadaniu znająca się na gospodarstwie domowym poszukuje posady w mniejszym domu lub w samotnej osobie od 1. 11. Oferty Kurjer zdw 66 901

Pracznka
poszukuje prania i posługi najchętniej niatek i sobote. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 897

Szukam
posady ekspedienta w składzie żelaza. Łaskawe oferty proszę skierować Roman Drzewiecki, Poznań, Marszałka Focha 27, front, parter zdw 66 893

Ekspedientka
działa z branży spożywczej — przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 66 892

Panienska
z ukończoną szkołą handlową z dobrymi świadectwami przyjmie posadę w mieście lub w majątku. Oferty Kurjer zdw 66 888

Aptekarska
siła pomocnicza meška 6 lat praktyki szuka posady od 1. 11. 29. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków uprasza Kurjer zdw 66 884

Inwalida rządcą
lat 38, żonaty, 2 dzieci, przyjmie od 1 listopada lub później posadę, 18 lat praktyki gospod. oparty na dobrych referencjach, sławnych ziemian. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do Kurjera Poznańskiego dw 2468

Książkowy
poszukuje posady możliwie zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 66 890

Sierota
lat 19, inteligentna, uczciwa z dobrymi świadectwami szuka posady kasjerki ekspedientki lub innej branży. Oferty Kurjer zdw 66 930

Szofer
z praktyką warszawiata i kilkuletnią praktyką jazdy poszukuje posady, miejscowość obojętna. — Zgłoszenia pod adres: Musiał Stanisław, Pięsko, poczta Bvtyń pow. Szamotuły. zdw 66 881

Kasjerka
lub samodzielna ekspedientka przyjmie zaraz lub później posadę, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 66 427

Student prawnik
poszukuje posady biurowej. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 420

Młoda
gospośnia samodzielna znająca się na wykwintej kuchni w hodowli drobiu, z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 11. 1929 r. Oferty Kurjer zdw 66 441

Młodszy
czeladnik ślusarsko-kowalski. — trzeźwy, sumienny, chętny do pracy szuka zajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 432

Fryzjerski
pomocnik młodszy przyjmie posadę na prowincji. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera zdw 65 780

Stolarz
szuka pracy. Wykonuje polerowanie mebli oraz wszelkie reparacje po cenach przystępnych A Szulte-Noelle Male Garbary 8. zdw 66 083

Bielizniarka
przyjmuje prace. Oferty Kurjer zdw 66 469

Biuralistka
początkująca pisząca biegle na maszynie po polsku i niemiecku poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 818

Poszukuje
posady jako cukiernik samodzielny. Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 817

Pisarz
gospodarczy szuka podobnej posady z kaucją 2-3.000 zł wypływać za udzielenie posady. Oferty Kurjer zdw 66 877

Kucharka
gospośnia posiadająca kilka lat praktyki i chlubne świadectwa, z dobrych domów przyjmie posadę od 1. 11. 29, ewentualnie do wszystkiego do małej rodziny. — Zgłoszenia Kurjer zdw 66 925

Dziewczyna
uczciwa, pracowita poszukuje posady do wszystkiego bez gotowania, lubiąca dzieci. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 917

Służąca
poszukuje posady cośkolwiek gotowanie. Oferty Kurjer zdw 66 905

Żelazniak
pomocnik bardzo zdolny przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 66 936

Panna
z kilkoletnią praktyką na wiejszych majątkach, poszukuje posady gospodyni lub do wyreżania pani od 1. 11. Łaskawe zgłoszenia uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 66 963

Żelazniak
pomocnik, wolny od wojskowości poszukuje od 1. 11. posady Pracował w pierwszorzędnym F-a w Poznaniu, miejscowość obojętna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 66 795

Poszukuje
posady panna z dobrej rodziny do wyreżania pani domu również z szyciem od 15 listopada lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 812

Szofer
kawaler z praktyką, trzeźwy, niepalący, sumienny z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 843

Handlowiec
młodszy z praktyką bankowa i w wiekszej drukarni, obeznan dobrze z kalkulacjami drukarskimi zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 66 842

Kucharka - gospodyni
samodzielna poszukuje stałej posady w restauracji. Oferty Kurjer zdw 66 839

Dzielną
ekspedientka branży towarów krótkich poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 66 854

Rzeźbiarz
poszukuje posady zaraz. Łaskawe oferty proszę kierować Kurjer zdw 66 852

Dzielną
bufetowa poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 66 800

Panna
inteligentna z dobrej rodziny poszukuje posady do nauki i wychowania dzieci może zająć się domem. Referencje dobre. Warunki skromne. Telefon 39 53, lub oferty Kurjer zdw 66 795

J. GŁOWACKI i SKA

MAGAZYN ELEGANCKICH ARTYKUŁÓW MĘSKICH

Poznań, Stary Rynek 73/4 w gmachu Banku Przemysłowców
poleca **NOWOSCI SEZONOWE.**

P. W. 5988-40

Bednarz
poszukuje pracy okolica obojetna. Kudła, Górna Wilda 1 II. zdw 67 167

Posługi
na po południu poszukuje osoba w średnim wieku w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 67 182

Osoba
uczciwa i porządna przyjmie posługę lub sprzątanie w biurach. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 183

Młodsza
krawcowa poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 67 196

Kupiec - Zelaźniak
lat 24 z dobrymi świadectwami i kaucją 1500 złotych, poszukuje jakiegokolwiek posady bez względu na branżę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 67 192

Młodzieniec
inteligentny, z dobrej rodziny, lat 24, posiadający 7 klas gimnazjum, poszukuje posady inkasenta, magazyniera, woźnego lub innej. — Dam wysoka gwarancję. Oferty Kurjer zdw 67 036

Ekspedjentka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 67 035

Panienska
poszukuje posady w handlu. Oferty Kurjer zdw 67 034

Intel. panienska
kochająca bardzo dzieci pragnie przyjąć posadę do wszystkiego. — Łaskawe zgłoszenia Szmty, Głębokie, poczta Helmece, powiat Strzelno. zdw 67 028

Mistrz młynarski
lat 27, żonaty, obeznany z wszelkimi maszynami młynskimi, wykonywać wszelkie reparacje i przebudowy z własnymi narzędziami, posiadający bardzo dobre świadectwa, poszukuje posady od 1. 11. 1929, lub później. — Łaskawe oferty zdw 67 030

Inteligentna
wdowa po oficerze poszukuje posady do zarządu domu do samotnego pana, najchętniej na probostwo zaraz. Oferty Kurjer zdw 67 015

Dziewczyna
uczciwa z dobrym gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 073

Książkowy-korespondent
zdolny młody kilkuletnia samodzielna praktyka piszący na maszynie obeznany ze sprawami podatkowymi ubezpieczeniowymi społecznymi listami plac itd. z prezentacją poszukuje posady, ewtl. złoży kaucję. Wyczerpujące oferty Kurjer zdw 67 078

Zboźowiec
z 10-letnią praktyką, bardzo dobry pracownik, obznajmiony dokładnie z wszelkimi pracami handlu z zbożem i nasionami pragnie zmienić posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 049

Szofer - kawaler
trzeźwy, sumienny, dobrym świadectwem poszukuje posady, okolica obojetna. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 063

Dziewczyna
szuka posady, lepszym domu od 1. 11. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 066

Kucharka
z dobrymi poleceniami, umiejąca dobrze gotować, oszczędna, pracowita, zna się na chowie drobiu, zna szyć białe, pragnie przyjąć posadę na probostwo lub w majątku Oferty Kurjer Poznański zdw 67 009

Służąca
z gotowaniem szuka posady od 1. ostatnie miejsce 10 lat, 40 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer zdw 67 007

Fotografistka
z długoletnią praktyką poszukuje posady jako siła pomocnicza do wszelkich prac w zakresie fotogr. wchodzących z wyjątkiem Naft. Ref., zaraz lub później. Łaskawe oferty do Kurjera Kw 1049

Przyjmę
posadę w interesie gastronomicznym lub cukierniczym siła fachowa. Może obić samodzielnie kierownictwo lub jako kasjerka. Na żądanie referencje i ewent. gwarancja. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 67 239

Kasjerka - ksiązkowa
z kilkuletnią praktyką szuka odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 67 174

Gospodyni - kucharka
z ukończoną szkołą gospodarczą świadectwa dobre, poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer zdw 67 184

28 WOLNE MIEJSCA

Aptekarska siła pomocnicza
(meska) biegła taksow. rec. potrzebna od grudnia Polecenia i oferty pod dw 2 420

Bona
posiadająca niemiecki potrzebna do chłopca 6 letniego na 2-3 godziny dziennie Zgłoszenia do Kurjera zdw 66 070

Zbudź się!
Wydawnictwa, albumy, katalogi, opracowanie techniczne oraz potrzebne pierwszorzędne klisze dostarcza Fotochemigrafia „Premier”, Marcinkowskiego 1. Kw 1055

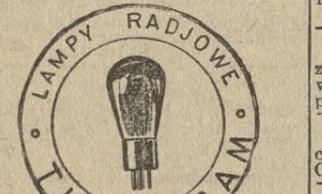
Służąca
do wszystkiego dobrem gotowaniem 1 listopada potrzebna — Zgłoszenia najlepiej po południu Inżynierowa Strożeczka Focha 36 zdw 66 117

Poszukujemy
panów (nie) jak też domokrażnych do sprzedaży pokupnych artykułów. Znaczkę na odpowiedź załączyć. Em-Ka-Perk Mys o-wlice G/81. Pw 6367-71 438

Uczenica
do krawieczyzny damskiej na rok potrzebna Tabaczyńska Mostowa 17. ptr zdw 65 657

Panienska
do dziecka na kilka godzin potrzebna. Oferty Kurjer zdw 66 506

Kto
przyjmie do roboty siatkę filetę. Zgłoszenia Kurjer zdw 66 505

Krawcowa
zdolna, uczciwa może się zgłosić, również uczenica. Salon Mód „Zofia”, Bukowska 3, II. p. zdw 66 744

1 500—3 000
złoty miesięcznie zarobek może każdy. Wypłacamy natychmiast najwyższą prowizję gotówką i zaliczkujemy. Przy energicznej pracy wysoka pensja. Okazja dla agentów losowych i ubezpieczeniowych. Wszystkich pocujemy. Zgłoszenia: skrytka pocztowa 83, Lwów. nw 3596

Młodszy
ekspedjent - dekorator, branży białawców, konf. dam., sumienny, uczciwy, dobr. świad., potrzebny 1. 11. Gdzie? wskaże Kurjer zdw 66 653

Gospodyni - kucharka
znająca wykwintne gotowanie, prasowanie sztywnej bielizny i wychów drobiu potrzebna na wieś do dworu od 1 listopada. Majelność Sekowo, p. Podrzewie, pow. Szamotuły. zdw 66 485

30 agentów
jeszcze potrzebujemy. Wysoka prowizja. Okazja dla agentów losowych, asekuracyjnych. Zgłoszenia Śniadeckich 30, II. 4-7. zdw 65 429

„Drogerzysta”
z dłuższą praktyką, dzielny, fachowiec, kupiec, ekspedjent, potrzebny od 1. 12. Zgłoszenia z dołączeniem świadectw i pretensji przy wolnym stole, stancji. — Przeborska Rogoźno Wlkp. zdw 66 599

Krawcowe
samodzielne na suknie, płaszczki tylko najodolniejsze siły na stałe zatrudnienie potrzebne zaraz. L. Sawicki, Piekary 1. zdw 67 198

Służąca
do wszystkiego, dobre gotowanie potrzebna 1. listop. Doktorowa Kucharek, Graniczna 1, II. zdw 67 071

Do
jednej z fabryk Wielkiego Przemysłu Chemicznego, będącej w rozbudowie, potrzebny jest handlowiec, towaroznawca, jako zastępca kierownika Biura Zakupów, z dłuższą praktyką zawodową oraz z gruntowną znajomością języka niemieckiego. — Oferty z dokładnym życiorysem prosimy składać do dnia 5. 11. 29 r. pod dw 2 628 do niniejszego pisma

Kuchmistrzini
dobrze poleceni oraz gosposi znającej się na kuchni od 1 listopada poszukuje Hotel Hüttnera, Środa. zdw 66 445

Dziewczyna
skromna, uczciwa do dzieci potrzebna od 1. 11. ul. Skarbowa 17 I. lewo zdw 66 410

Młodszej
pomocnika
do składu kolonialnego przyjme. Zgłoszenia z wymaganiami Ignacy Kukuła, Kepno, towary kolonialne, hurt. detal. nw 4799

Fotograf (istkę)
zdolną na samodzielnie posadę od 1. 11. poszukuje się na prowincji Zgłoszenia Kurjer zdw 66 041

Potrzebna
panienka sumienna z niemieckim do trzyletniej dziewczynki, na wyjazd od 1 listopada. Adres dla ofert: Częstochowa, Aleja 32, inż. Straub. zdw 66 759

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych i dziecka potrzebna natychmiast na małe miasto Zgłoszenia od godz. 11-7, wieczór Gniński, Aleja Marcinkowskiego 28 zdw 66 804

Służąca
potrzebna od 1 listopada Zgłoszenia poniedziałek po południu, ul. Kwiatowa 9, parter lewo. zdw 66 790

Dziewczyna
z własną pościelą do prac domowych zaraz. Św. Wojciech 30 II. ptr., lewo. zdw 65 064

Potrzebny
czeladnik szewski Szczeciński, ul. Gen. Umińskiego 12. zdw 66 768

Dziewczynka
przychodnia do dziecka potrzebna Zgłoszenia Matejki 59, III. ptr., prawo. zdw 66 764

Sub-agencji
do sprzedaży dolarówek mogą się zgłosić. Półwiejska 32, parter, 4-5 po południu. zdw 66 827

Wojażerów
z kaucją na miasto Poznań i prowincji poszukuje do mającego wielkie zapotrzebowanie artykułu Zgłoszenia telefon 16 98 od 9-18 zdw 66 900

Biuralistka
z ładnym charakterem pisma pisząca biegle na maszynie potrzebna zaraz. Oferty z odpisami świadectw Kurjer zdw 66 889

Potrzebna
biegła panienska do krawieczyzny Kasprzak, Ogrodowa 9. (od 3-4) zdw 66 879

Potrzebny
mistrz ewentualnie podmiestrz do wyrobu drzewce (cukierki drażetkowe) w poważnej fabryce na Śląsku Zgłoszenia z podaniem wieku i miejsca poprzedniej pracy do Kurjera Poznańskiego pod dw 2829

Redaktor
ewentualnie stały korespondent potrzebny zaraz do poważnego wydawnictwa fachowego branży metalowo-maszynowej budowlanej, elektro i radiotechnicznej. Wymagana znajomość spraw technicznych Zgłoszenia do Kurjera nw 4773

Nowość w Polsce
Akvizatory — akvizatorki poszukiwani Zgłoszenia Śniadeckich 30 II. piętro, prawo. 4-7. Tw 481

Gospodyni
na majątek 800 morgowy, samodzielnej z kaucją 4 000 zł zaraz poszukuje. Oferty Kurjer zdw 66 973

Trykotarka
młodsza potrzebna „Tricot“ ul. Rom Szymańskiego 10 III zdw 66 105 6

Służąca
skromna do wszystkiego może się zgłosić. — Plac Wolności 10, IV., lewo 5-6, tylko dobre świadectwa będą uwzględnione. zdw 67 054

Dziewczyna
do wszystkiego tylko czysta za-raz potrzebna. Poznańska 58 a. Wejman. zdw 67 005

Scandalo grande,
ażeby tak powstać się Jeszcze większym skandalem jest fakt, że zaniedbuje Pani siebie i zapomniiała przyjść na Gwara 8, do Dutkiewicza po nowe pantofelki. Kw 1 042

Kuśnierz
lub kuśnierka tylko pierwszorzędna siła zaraz potrzebna. Oferty z podaniem referencji skierować do Kurjera zdw 67 043-4

Ucznia
przyjmie Głęboki mistrz stolarski Szwajcarska 19. zdw 67 144

Młodszej panienski
do prac biurowych, pszajcej biegle na maszynie z ładnym charakterem pisma, poszukuje od 1. 11. 29, firma Hurt Polski, Wrocławska 9. Zgłoszenia piśmienne. Pw 6 460-43,171

Siodlarz
młody na galanterię może się zgłosić na stałe. Graczyk, Górna Wilda 116. zdw 67 163

Poszukuje
się panny do dzieci z dobrymi rekomendacjami. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisem świadectw pod adr.: Marja Hożakowska, Wolsztyn. zdw 67 157

Prasowaczki
na bieliznę meska mogą się zgłosić. W. Rakowski, Poczłowa 1. zdw 67 149

Do
składu węgla bez konkurencji potrzebny wspólnik (czka). Oferty z podaniem gotówki Kurjer zdw 67 195

Panna
do meskiego szycia służąca do wszystkiego potrzebna zaraz. — Stempiewicz, Marszałka Focha 27. zdw 67 018

Młodszy
pomocnik fryzjerski oraz uczeń może się zgłosić. St. Sawicki, fryzjer Szamotuły, ul. Wroniecka zdw 67 029

TEATR ŚWIETLNY „BAJKA” (ul. Marsz. Focha 23).
W poniedziałek, dnia 28 b. m. pierwsza uroczyste przedstawienie wielkiego filmu historycznego

„Pokój nad Europą”
film ten ilustruje podpisanie traktatu między Watykanem a Kwirynałem i jaknajobszerniej pokazuje przebieg tego historycznego momentu. Pw 6488-43.211

Film, którego wyświetlanie zaleca sam Ojciec św.
Nie zabraknie chyba nikogo, któryby opuścił okazję zobaczenia jedyne go w swoim rodzaju filmu. Dochód z przedstawienia przeznaczony jest na odnowienie kościoła Panny Marji przy Katedrze w Poznaniu. Przedstawienia w poniedziałek o godzinie 7 i 9.

Agenci
Mam różne wynalazki nowości. Racy. Grudziądz. zdw 67 027

Posadę
dobrze płatną wskaże za wypożyczeniem 1 000—2 000 zł pod zastaw Oferty Kurjer zdw 67 194

Służąca
tylko młoda z gotowaniem przyjmie zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 67 202

Dziewczyna
do lekkich prac domowych przyjmie zaraz. Kłosowska, Wroniecka 10, II. zdw 67 058

Służąca
do wszelkiej pracy domowej. — Zgłoszenie Knaflowska, Chwałszewo 9, tylny dom. zdw 67 025

Dobrze
polecona posługaczka może się zgłosić. Niegolewskich 2, I., lewo. zdw 67 022

Służąca
potrzebna 1. 11 bez gotowania ul. Poznańska 53, III. lewo. zdw 66 999

Nowy kurs z dziedziny „HISTORJI SZTUKI”
(nauka o stylach w architekturze, rzeźbie i malarstwie) rozpoczynam z dniem 1 listopada r. b.
Podgórna 7 I. Romana Szymańska
asyt. nauk. przy Muzeum Wielkopolsk. w Poznaniu.
Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wykształcenia. dw 2431

Służąca
z gotowaniem i praniem uczciwa pracowita potrzebna na dobrą stałą posadę. Niegolewskich 14. Paruszevska. zdw 66 943

Posługaczka
na 2 godziny przed obiadem potrzebna. Wierzbicice 23 II. prawo. zdw 66 923

Ekspedjentka
z branży rzeźniczej biegła w swoim zawodzie potrzebna zaraz Półwiejska 37. zdw 66 947

Manikurzystka
pierwszorzędna poszukiwana. — Adres Kurjer rw 7 460

REKLAMA
Drukarni Polskiej
WZORY CŁOSZENIOWYCH KLISZE
POZNAŃ
ALEJE MARCINKOWSKIEGO 17
TELEFON 44-61

Służąca
uczciwa do wszystkiego obeznana ze służbą potrzebną. Świadectwa, gotowanie. Kochanowskiego 5, parter, prawo. zdw 67 226

Praktykanta
biurowego poszukuje się od lat 18, z bogatej rodziny wymagana własna maszyna do pisania. Oferty Kurjer zdw 67 224

Dziewczyna
do posługi potrzebna. K. Stryczyński, Dąbrowskiego 3, I. zdw 67 222

Posadę
oddam natychmiast za wypożyczeniem do 3 000 zł, gwarancja zapewniona. Adres wskaże „Par” Aleja Marcinkowskiego 11. Pw 6 464/5-43.172/3

Potrzebuję
samotnego starszego pana do interesu handlowego z całkowitem utrzymaniem z udziałem 4 000 zł zabezpieczenie, może być hipoteczne. Oferty Kurjer zdw 66 072

Humor zagraniczny

— Panu napewno wiadomy jest cel mojej wizyty?
— Owszem, pan pono pragnie uszczęśliwić moją córkę.
Panięskie zamiary są poważne?
— Jak najpoważniejsze...
— W takim razie, pozwól jej pan wyjść za innego...
(London Opinion) S. F.

Agenci
Mam różne wynalazki nowości. Racy. Grudziądz. zdw 67 027

Posadę
dobrze płatną wskaże za wypożyczeniem 1 000—2 000 zł pod zastaw Oferty Kurjer zdw 67 194

Służąca
tylko młoda z gotowaniem przyjmie zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 67 202

Dziewczyna
do lekkich prac domowych przyjmie zaraz. Kłosowska, Wroniecka 10, II. zdw 67 058

Służąca
do wszelkiej pracy domowej. — Zgłoszenie Knaflowska, Chwałszewo 9, tylny dom. zdw 67 025

Dobrze
polecona posługaczka może się zgłosić. Niegolewskich 2, I., lewo. zdw 67 022

Służąca
potrzebna 1. 11 bez gotowania ul. Poznańska 53, III. lewo. zdw 66 999

Humor zagraniczny
— Panu napewno wiadomy jest cel mojej wizyty?
— Owszem, pan pono pragnie uszczęśliwić moją córkę.
Panięskie zamiary są poważne?
— Jak najpoważniejsze...
— W takim razie, pozwól jej pan wyjść za innego...
(London Opinion) S. F.

Przedpłata
na listopad 1929 r. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4.00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4.50 z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcz. zł 4.86, kwartalnie zł 15.80, pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych przez siłę wyższą, przesyłki i t. p., wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznej 240 gr. od 1-lamowego milim. ogłoszenia ogólnego oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w naglej wypadkach do godz. 22 w stróżówce do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt do godz. 9 przed połudn. Drobnie ogłoszenia słowo napierwe (tuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.